

**STENOGRAMA**  
**ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova**  
**din ziua de 6 octombrie 2017**

**SUMAR**

1.	Declararea ședinței ca fiind deliberativă. ( <i>Onorarea Drapelului de Stat al Republicii Moldova.</i> )	3
2.	Proiectul de Lege privind activitatea băncilor. Nr. <b>217</b> din 29.06.2017. Lectura II. (Pro – 56)  (Raportor – Ștefan Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe)	5 – 9 75 – 76
3.	Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative ( <i>Legea privind apărarea împotriva incendiilor – art.1, 10, 11, 11<sup>1</sup>, 11<sup>2</sup>, 12 ș.a.; Legea cu privire la protecția civilă – art.8; Legea cu privire la descentralizarea administrativă – art.4; Legea privind administrația publică locală – art.14</i> ). Nr. <b>8</b> din 19.01.2017. Lectura II. (Pro – 72)  (Raportor – Roman Boțan, președinte al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică)	9 – 14 76
4.	Proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Ministerul Economiei al Republicii Moldova, și Corporația Financiară Internațională. Nr. <b>280</b> din 20.09.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea) Lectura II. (Pro – 64)  (Prezintă – Angela Susanu, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii)  (Raportor – Ștefan Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe)  (Coraportor – Violeta Ivanov, președinte al Comisiei politică externă și integrare europeană)	14 – 17 76 – 77
5.	Proiectul de Lege pentru ratificarea Protocolului pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele membre GUUAM din 20 iulie 2002. Nr. <b>261</b> din 15.08.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea) Lectura II. (Pro – 64)	17 – 20 77

	<p>(Prezintă – Angela Susanu, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii)</p> <p>(Raportor – Violeta Ivanov, președinte al Comisiei politică externă și integrare europeană)</p> <p>(Coraportor – Ștefan Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe)</p>	
6.	<p>Proiectul de Lege cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive. Nr. <b>262</b> din 21.08.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea) Lectura II. (Pro – 88)</p> <p>(Prezintă – Ivan Florean, viceministru al educației, culturii și cercetării)</p> <p>(Raportor – Violeta Ivanov, președinte al Comisiei politică externă și integrare europeană)</p> <p>(Coraportor – Roman Boțan, președinte al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică)</p>	<p>21 – 36</p> <p>78 – 79</p>
7.	<p>Proiectul de Lege pentru modificarea anexei nr.1 la Legea nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Nr. <b>273</b> din 14.09.2017. Lectura II. (Pro – 88)</p> <p>(Raportor – Valentina Buliga, președinte al Comisiei protecție socială, sănătate și familie)</p>	<p>37 – 41</p> <p>79 – 80</p>
8.	<p>Proiectul de Hotărîre privind grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de Lege cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova. Nr. <b>295</b> din 03.10.2017. Votat. (Pro – majoritatea)</p> <p>(Prezintă – Andrian Candu, Președinte al Parlamentului Republicii Moldova)</p>	<p>41 – 70</p> <p>80 – 84</p>
9.	<p>Proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Republica Federală Germania privind securitatea socială. Nr. <b>279</b> din 20.09.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea) Lectura II. (Pro – 88)</p> <p>(Prezintă – Viorica Dumbrăveanu, viceministru al sănătății, muncii și protecției sociale)</p> <p>(Raportor – Violeta Ivanov, președinte al Comisiei politică externă și integrare europeană)</p>	<p>70 – 75</p> <p>77 – 78</p>

	(Coraportor – Valentina Buliga, președinte al Comisiei protecție socială, sănătate și familie)	
10.	<p>Proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală. Nr. <b>231</b> din 14.07.2017. Lectura I. (Pro – majoritatea)</p> <p>(Prezintă – Angela Susanu, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii)</p> <p>(Raportor – Ștefan Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe)</p> <p>(Coraportor – Elena Bacalu, vicepreședinte al Comisiei administrație publică)</p>	85 – 105

*Ședința începe la ora 12.07.*

*Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președinte al Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc și domnul Iurie Leancă, vicepreședinți ai Parlamentului.*

**Domnul Andrian Candu:**

Dragi colegi,

Bună dimineața.

Vă rog foarte mult să vă luați locul, pentru a începe ședința plenului.

Potrivit înregistrărilor, sînt prezenți în sală 90 de deputați. Am fost anunțați că cîțiva se mai rețin, fiind implicați în alte activități care au fost organizate, în mai multe ședințe, foruri economice și altele și se vor apropia curînd.

Respectiv, noi o să mai verificăm pe parcurs prezența. Cu siguranță, avem cvorum.

Vă rog frumos să onorăm Drapelul de Stat, pentru a începe ulterior ședința.  
(*Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.*)

Dragi colegi,

Înainte de a trece la discuții pe marginea ordinii de zi și a subiectelor care au fost introduse pe ordinea de zi, votînd, aprobînd ordinea de zi ieri, în ședința plenului, dați-mi voie să vă anunț că acum 20 de ani, la 12 septembrie 1997, Republica Moldova a devenit parte a Convenției Europene pentru Drepturile Omului, angajîndu-se să respecte și să recunoască jurisdicția Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Această aniversare a fost marcată astăzi printr-un eveniment care a avut loc la Palatul Republicii, unde au fost și colegi din Parlament, care a fost organizat sub

egida Curții Constituționale. Oaspetele de onoare al evenimentului de astăzi este Președintele Curții Europene pentru Drepturile Omului Guido Raimondi, care se află în Republica Moldova pentru câteva zile.

Avem o ordine de zi prestabilită.

Domnule Mudreac,

Înțeleg că aveți ceva de procedură.

Vă rog frumos, poftiți.

**Domnul Radu Mudreac:**

Vă mulțumim, domnule Președinte.

Proiectul nr.244, sub nr.1 în ordinea de zi, este rugămintea de a-l transfera spre examinare pentru săptămîna viitoare. Rămîne în ordinea de zi bisăptămînală, dar examinarea pentru săptămîna viitoare.

**Domnul Andrian Candu:**

Bine. Dacă comisia a coordonat...

**Domnul Radu Mudreac:**

Da, e o rugămintă din partea comisiei.

**Domnul Andrian Candu:**

... a coordonat și cu Guvernul, reprezentanții Guvernului la fel.

**Domnul Radu Mudreac:**

Nu-i coordonat cu reprezentanții Guvernului. Acum, în cadrul comisiei am mai avut o discuție și au apărut careva nuanțe asupra proiectului și este nevoie de vreo două-trei zile de lucrat asupra proiectului.

**Domnul Andrian Candu:**

Avem o ordine de zi prestabilită. Noi nu excludem de pe ordinea de zi, amînăm doar pe săptămîna viitoare.

**Domnul Radu Mudreac:**

Viitoare, da.

**Domnul Andrian Candu:**

Dacă considerați, dragi colegi, că trebuie să aprobăm acest transfer prin vot, dacă nu, atunci, dacă nu sînt obiecții, nu văd obiecții din partea fracțiunilor, atunci să-l considerăm transferat pentru săptămîna viitoare.

**Domnul Radu Mudreac:**

Vă mulțumim.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult, domnule Mudreac.

Domnule Ghimpu,  
Ceva de procedură?  
Poftiți.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Da. Mulțumesc frumos.  
Domnule Președinte,  
Stimați colegi,

Rog organele abilitate să clarifice ce se întâmplă cu Kaufland, cu situația care s-a creat ieri, că dacă noi așa întâlnim investitorii străini, atunci niciodată nu o să avem prețuri ieftine. Toată lumea se plînge că în Republica Moldova prețurile sînt mari și atunci cînd vine o rețea germană de magazine cineva organizează ca să compromită investițiile străine.

Este o mare rușine atunci cînd vine o rețea precum Kaufland în Republica Moldova și cei care dețin magazine sau mai știu cine – socialiștii, nu știu, aici, așa se vorbesc mai multe subiecte, să se clarifice Ministerul Afacerilor Interne, organele abilitate cine sînt organizatorii care împiedică să vină investiții, că dacă noi... o să se întoarcă și această firmă Kaufland de pe piața Republicii Moldova, nu o să mai vină investiții în Republica Moldova.

Noi și așa nu avem ce... dar aici sînt locuri de muncă, aici sînt prețuri mici și asta vreau, ca să punem punct acestei... și asta ține de guvernare, domnule Președinte.

Este dorința dumneavoastră să vină investiții în Republica Moldova. Noi ca noi, de acum în opoziție, știți cum, așa, numai cîte un pic să vă ajutăm.

Mulțumim.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult pentru sugestia de bună guvernare.

Neapărat o să discutăm și cu colegii să identifice eventualele probleme, dar evident, aveți dreptate, orice investitor este binevenit și ar trebui toate autoritățile să depună eforturi, inclusiv opoziția, să ajute pentru ca Republica Moldova să fie mult mai atractivă.

Dragi colegi,

În baza... (*Rumoare în sală.*)

De ce? Ați fost menționat?

Dar cred că nu s-a referit la socialiștii din Republica Moldova. (*Rumoare în sală.*)

La care socialiști v-ați referit, domnule președinte, ca să știu cui să-i dau replică? (*Rumoare în sală.*)

Domnule Furculiță,

Vă rog frumos, 3 minute replică.

Poftiți.

**Domnul Corneliu Furculiță:**

Da. Domnule Președinte,

Mulțumesc foarte mult.

Eu cred că persoanele care vorbesc noaptea cu Burebista și ziua cu alții ar fi bine să nu se dea cu părerile în Parlament. Și dacă aveți careva idei puteți s-o începeți cu cântecul liberalilor preferat „Давай брат до конца”.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult. *(Rumoare în sală.)*

**Voce din sală:**

Vrea să cânte un cântec. Dați-i voie.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule președinte,

Replică la replică... *(Rumoare în sală.)*

Domnule președinte...

Domnule președinte Ghimpu,

Eu vă propun de procedură... *(Rumoare în sală.)*

Vă rog frumos, un minut la dispoziție de procedură pentru domnul Ghimpu.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Deci nu vă supărați, colegul vostru consilier municipal a fost în sală acolo unde au blocat întâlnirea cu Kaufland, unde vroiau să prezinte proiectul. Ce mai vă dați după perete, a? Поднимайся и иди в Бернардацци. Acolo o să ajungeți dacă o să blocați, într-o bună zi lumea o să vă ia în furci pe voi.

Lăsați investitorii să aducă locuri de muncă în Republica Moldova. Ce umblați cu torba lui Lenin prin republică?

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim.

Nu prea am înțeles ce are asta cu procedura Parlamentului, dar, dragi colegi, vă rugăm frumos, haideți să încercăm să ne calmăm și să mergem pe procedurile, pe ordinea de zi pe care o avem.

Și în baza articolului 46 din Regulamentul Parlamentului, vreau să mă folosesc de drepturile prescrise de Regulament și să vă propun, onorat Plen, să

introducem pe ordinea de zi un subiect care este așteptat și se referă la majorarea salariilor pentru profesori, modificarea în legislație pe care noi am inițiat-o încă acum două săptămîni și pe care n-am finalizat-o pentru a aproba acel proiect de lege.

Și propunerea este după ce ședința... după ce comisia și-a ținut ședința sa astăzi a propus Parlamentului pentru a ne întoarce la acest proiect de lege deja pentru lectura a doua și propunerea este ca să fie introdus pe ordinea de zi proiectul nr.273 din 14 septembrie 2017, proiect pentru modificarea anexei nr.1 la Legea nr.355 ce ține de sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

Dacă nu sînt obiecții la acest subiect, atunci, onorat Plen, vă solicit votul și aprobarea pentru a introduce acest subiect pe ordinea de zi.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut introducerea pe ordinea de zi a proiectului trei sute... cer scuze, nr.273 din 14 septembrie 2017.

Vă rugăm frumos, Secretariatul, să repartizați materialele în sală, inclusiv raportul care a fost emis de... elaborat de comisie și noi vom reveni pe parcurs la acest subiect.

Între timp, dragi colegi...

Domnule Creangă,

**Dacă sînteți gata să examinăm pentru lectura a doua proiectul de Lege privind activitatea băncilor, proiectul nr.217 din 29 iunie 2017.**

Vă rugăm frumos să prezentați raportul pentru lectura a doua.

Și votul să încercăm să-l stabilim luînd în considerare că e 12 și un sfert, haideți să fie sigur – la ora 14.00. La 14.00 – exercițiul de vot pentru toate proiectele dezbătute pînă la acea oră.

Poftiți, domnule Creangă.

**Domnul Ștefan Creangă:**

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat, în lectura a doua, proiectul de Lege privind activitatea băncilor, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova și raportează următoarele.

Propunerile și obiecțiile parvenite au fost sistematizate și examinate pentru lectura a doua, fiind reflectate în sinteza rezultatelor examinării lor și este parte integrantă a raportului comisiei.

Urmează de menționat că Comisia economie, buget și finanțe a acceptat propunerile de ajustare și concretizare a unor definiții din proiectul de lege pentru a asigura corelarea acestora cu terminologia utilizată în legislația în vigoare.

Au fost clarificate atribuțiile și competențele Băncii Naționale a Moldovei în calitate de autoritate competentă, astfel încât să fie posibilă realizarea eficientă a acestora, fără a interveni pe alte atribuții și competențe ale Băncii Naționale în calitate de autoritate de rezoluție.

Totodată, Comisia economie, buget și finanțe a acceptat o completare semnificativă la proiectul de lege, în contextul politicii de remunerare a unei bănci, unde la nivelul legii au fost enumerate principiile de care o bancă modernă urmează să țină cont la formularea politicilor sale interne aferente remunerării angajaților, inclusiv membrilor organului de conducere.

Principiile enumerate sînt în corespundere cu cadrul european în domeniu și vor contribui semnificativ la dezvoltarea unei practici sănătoase de gestiune a riscurilor și de realizare adecvată a obligațiilor funcționale atribuite, ținînd cont de riscurile, valorile și interesele pe termen lung ale băncii. Astfel, aplicarea principiilor respective vor contribui la descurajarea deciziilor și a comportamentului speculativ orientat pe profitabilitate sporită pe termen scurt în detrimentul situației financiare prudente și sănătoase a băncii pe termen mediu și lung și, respectiv, asigurarea stabilității financiare a sectorului bancar și protejarea depozitelor cetățenilor.

În scopul asigurării previzibilității și clarității actului legislativ, au fost acceptate și propuneri ce țin de îmbunătățirea prevederilor aferente procesului de licențiere, prin includerea în textul proiectului de lege a referinței la condițiile obligatorii care urmează să fie satisfăcute pentru a licenția o bancă nouă, precum și a listei documentelor și informațiilor obligatorii aferente băncii solicitante.

Pentru a contracara posibilele efecte negative pe care mecanismele de guvernanță corporativă concepute necorespunzător le pot avea asupra unei administrări sănătoase a riscurilor, băncile ar trebui să aplice principii și standarde care vor asigura o supraveghere eficientă de către organul de conducere (atît consiliul, cit și executivul), să promoveze o cultură solidă a riscurilor la toate nivelurile instituției și să permită să monitorizeze și să intervină prompt atunci cînd este necesar.

Astfel, proiectul de lege a fost modificat cu prevederi care asigură o delimitare clară între atribuțiile consiliului și cele ale executivului, responsabilizarea organului de conducere în vederea realizării eficiente a atribuțiilor respective și asigurarea unei activități prudente și sănătoase a băncii.

Ținînd cont de noua lege-cadru, aferentă prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, din proiectul legii au fost excluse prevederile aferente reglementării în sectorul bancar al acestui domeniu și includerea unei referințe la legislația din domeniul respectiv.

De asemenea, au fost acceptate propuneri referitor la detalizarea situațiilor aferente interesului material și a conflictului de interese, care, respectiv, vor fi aplicate și în cazul băncilor. În dispozițiile finale ale proiectului de lege au fost



introduse modificări ce țin de modul în care va fi aplicată actuala lege a instituțiilor financiare din data intrării în vigoare a proiectului de lege vizat.

Luînd în considerare cele expuse, Comisia economie, buget și finanțe propune examinarea și adoptarea proiectului de lege în lectura a doua.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Nu ați menționat nimic din confruntări pe amendamente. Bănuiesc că nu sînt. Iată de ce, nici întrebări la ora actuală nu sînt care să vă fie adresate.

Vă mulțumim foarte mult că ați lucrat atît de operativ pe această lege multasteptată și de industrie, dar și de partenerii noștri de dezvoltare care, cu siguranță, va aduce un beneficiu suplimentar tot ce înseamnă standardele Basel III.

Și luînd în considerare că aici am ajuns la... etapa aceasta de discuție, atunci încheiem dezbaterile la proiectul nr.217 din 29.06.2017.

Și vom reveni la procedura de vot la ora 14.00.

**În continuare, se supune dezbaterii și examinării proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.8 din 19 ianuarie 2017.**

Îl rugăm foarte mult pe domnul Boțan, președintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, să vină la tribuna principală pentru a ne prezenta raportul pe marginea acestui proiect de lege aflat în lectura a doua.

**Domnul Roman Boțan:**

Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și expune următoarele.

În procesul examinării și pregătirii proiectului pentru lectura a doua, membrii comisiei au identificat dublări ale prevederilor proiectului dat cu prevederile Legii nr.185 din 2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, votat în lectură finală la 21 septembrie 2017.

Subsecvent, se propune excluderea completărilor la articolul I punctul 13), articolul 24 și a celor de la articolul I punctul 19), articolul 33, acestea fiind deja expuse în redacție nouă în legea menționată anterior.

Amendamentele, obiecțiile și propunerile înaintate de către deputații în Parlament, Direcția generală juridică, la fel și de către reprezentanții societății civile, se conțin în sinteză care este parte componentă a prezentului raport.

Proiectul, de asemenea, a fost supus redactării din punctul de vedere al corectitudinii lingvistice și este anexat la prezentul raport.

În contextul celor expuse și în rezultatul dezbaterilor, membrii Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică au propus, cu majoritatea voturilor membrilor săi, examinarea și adoptarea proiectului de lege în lectura a doua.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Țap,

Vă rog frumos, dacă sînteți autorul vreunui amendament?

Vă rog frumos.

Vă aduc aminte, dragi colegi, sîntem în lectura a doua, se discută pe marginea amendamentelor.

Vă rog frumos, domnule Țap, poftiți.

**Domnul Iurie Țap:**

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule președinte de comisie,

La pagina 10 articolul 10, amendamentul privind excluderea punctului 5) alineatul (3) și punctului 16).

Și argumentez. Acest serviciu este unul al statului. Or, serviciile statului pot fi delegate autorităților publice locale, delegate în anumite condiții, însoțite de suportul financiar. Acesta este, dacă vreți, conceptul teoretic care trebuie respectat și asupra căruia insistă prevederile Strategiei de reformă a administrației publice locale care a fost aprobată de către Guvern la 25 iulie 2016.

În acest sens, eu o să insist să fie supus votului și să zic: în varianta care este, dacă rămîne, atunci noi punem pe seama autorităților locale această responsabilitate, fără a le delega resurse. Și o să fie situația cu centrele sociale care ne-am pomenit într-un moment că avem centre sociale și autoritățile locale nu au bani să le întrețină. Iată această practică va fi continuată prin această prevedere.

De aceea solicit Parlamentului să fie supus votului.

Mulțumesc.

**Domnul Roman Boțan:**

Domnule deputat,

Vreau să menționez faptul că această problemă a fost discutată în cadrul comisiei. Și la fel, la articolul 10, acolo unde se instituiau anumite obligații, au fost luate în considerare, inclusiv amendamentul dumneavoastră.

Am depus și eu un amendament în acest sens, astfel încât autoritățile publice locale sînt în drept, adică au dreptul să stabilească, nu sînt obligate. Doar acele pe teritoriul cărora au consimțit dumnealor că vor activa aceste posturi. Și în acest context, sper că v-am dat răspuns la întrebare.

Cu siguranță, au fost multe discuții, iar raportul comisiei a fost adoptat cu majoritatea voturilor, nu a fost votat în unanimitate.

Iar argumentul pe care l-ați invocat, sper că a fost rezolvat inclusiv prin amendamentul pe care l-ați prezentat și dumneavoastră.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule Țap,

Dacă insistați să supun votului, am să vă rog, eventual, să formulați exact opinia, amendamentul.

Dar în același timp, aș vrea să întreb reprezentanții Guvernului, după ce formulați amendamentul de opinia lor, înainte de a supune votului, ca deputații să înțeleagă mai bine, în esență, despre ce este vorba.

Vă rog frumos, domnule Țap.

**Domnul Iurie Țap:**

Voi preciza, cred că este important. Serviciul respectiv este unul foarte important, pentru că ține de siguranță și securitate.

Și atunci mă întreb eu: cînd noi vorbim că alocăm, acordăm facultativ, mă întreb, în caz de urmări nefaste, cine va purta răspunderea, ce fel de facultativ?

Pentru că ori statul își face misiunea, ori îl deleagă. Îl deleagă în condițiile legii cu suport financiar și este obligatoriu. Și atunci autoritățile locale poartă răspundere finală, deplină. Este o abordare, stimați colegi, pe care n-o pot susține.

Domnule Președinte,

De aceea solicit ca să fie supus votului amendamentul propus care sună: la articolul I punctul 5) alineatul (3) și punctul 16) se exclud.

Este prea mare... Dacă trebuie îl citesc, dar este... (*Voce nedeslușită din sală.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Am înțeles.

**Domnul Roman Boțan:**

Articolul I punctul...

**Domnul Iurie Țap:**

Scuze, deci articolul I punctul 5) alineatul (3) și punctul 16), așa cum am depus amendamentul la discutarea proiectului în prima lectură.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim.

Reprezentantul Guvernului, vă rog frumos.

Domnul Babin,

Vă rugăm, poftiți.

**Domnul Oleg Babin – viceministru al afacerilor interne:**

Domnule Președinte,

Deci cu siguranță, președintele comisiei a anunțat că toate propunerile au fost discutate la comisie în cadrul discutării sintezei amendamentelor și toate propunerile au fost luate în calcul. Și în articolul la care face trimitere domnul deputat Țap, într-adevăr, este scris: „Sînt în drept să organizeze în conlucrare cu Inspectoratul General Situații de Urgență”.

Conceptul acestei legi nu prevede responsabilitatea nemijlocită a autorităților locale, el vine în a ajuta statul pentru a acorda acest serviciu, fiindcă sarcina celor care vor fi în posturile acestea de pompieri este una minoră – să asigure teritoriul, localizarea incendiului pînă la venirea echipei specializate. Oricum de chestia aceasta, de gestionare a situației de criză, incendiu duce responsabilitate serviciul statului care este în serviciul de urgență. Asta e.

**Domnul Andrian Candu:**

Insistați în continuare, domnule Țap, după și aceste argumente?

Vă rog frumos.

**Domnul Iurie Țap:**

Domnule viceministru,

Mi-e greu să înțeleg, ați spus în prima parte – localizarea etc. Este vorba, un principiu al sistemului de administrație – delimitarea clară a responsabilităților. Fiindcă spuneam, facultativ, continuă urmări nefaste și atunci cine își asumă această răspundere. De aceea eu insist pe acest principiu, pentru că nu este al meu, este și ceea ce reiese din Strategia de reformă a administrației publice care spune: delimitarea clară a competențelor, or, aceasta este esența reformei de descentralizare, dacă nu se acceptă... scuzați, vă rog.

**Domnul Oleg Babin:**

Dacă pot să intervin.

**Domnul Iurie Țap:**

Și alineatul (3), apropo, domnule ministru, spune: „Asigurarea financiară și tehnico-materială a postului teritorial de salvatori” ș.a.m.d... (*voci din sală*) păi, și tot este...

**Domnul Andrian Candu:**

Da, vă rog frumos.

**Domnul Iurie Țap:**

... de aceea este poziția. Vă rog să supuneți votului, în rest este la decizia Parlamentului.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule viceministru,

Mai aveți ceva de comentat? Vă rog frumos.

**Domnul Oleg Babin:**

Domnule Președinte,

La moment în țară funcționează 32 de asemenea posturi, ele funcționează în baza acordului care este semnat de către autoritatea locală cu Inspectoratul General Situații de Urgență, unde în acest acord este stipulat clar: care și cu ce surse contribuie la buna funcționare a postului deja instituit.

Aceste posturi funcționează în baza unei Hotărâri de Guvern din 2012 sau 2013, de asta noi venim ca chestia asta să fie arătată în lege, dar nu obligă autoritatea locală la careva responsabilități juridice.

**Domnul Andrian Candu:**

Am înțeles.

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Țap,

Gata, este clar.

Vă mulțumim foarte mult.

Am înțeles amendamentul care este formulat. Îl voi supune votului atunci când vom merge în exercițiul de vot pentru întreg proiectul. L-am și notat și vom reveni la acest subiect.

Vă mulțumim.

Domnule Boțan,

Dacă aveți ceva de mai comentat sau de adăugat.

**Domnul Roman Boțan:**

Vreau doar să completez că este o stare de fapt... există asemenea posturi, trebuie reglementată activitatea acestora. Administrația publică locală contribuie la activitatea acestor posturi, iar amendamentele care au fost supuse... inclusiv ale domnului Țap, au fost luate în considerare. Astfel, cum a spus și domnul ministru, bineînțeles că aceste... nu constituie o obligație, ci este o chestie facultativă, în dependență dacă postul respectiv se situează acolo sau nu.

Dar, bineînțeles, că toate pozițiile trebuie examinate și amendamentul dacă este necesar, bineînțeles, conform procedurii, trebuie supus votului.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

Pe moment, încheiem aici dezbaterile. Vom reveni la procedura de vot pe proiectul de lege în întregime pentru lectura a doua, dar înainte de toate, bineînțeles, vom supune votului și amendamentul formulat de domnul Țap.

**În continuare, dragi colegi, dați-mi voie să vă propun pentru examinare și dezbateră subiectul nr.4 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Ministerul Economiei al Republicii Moldova, și Corporația Financiară Internațională. Proiectul nr.280 din 20 septembrie 2017.**

Prezintă proiectul de lege – doamna Susanu, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii.

Vă invităm la tribuna principală.

**Doamna Angela Susanu** – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii:*

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Vă prezint atenției dumneavoastră Acordul de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Ministerul Economiei al Republicii Moldova, și Corporația Financiară Internațională.

Acordul respectiv este propus spre realizare la nivel interguvernamental și prevede acordarea de către Corporația Internațională Financiară a asistenței tehnice în formă de consultanță și expertiză în valoare de 3,2 milioane de dolari, pentru îmbunătățirea cadrului administrativ, instituțional și de reglementare, prin optimizarea reglementărilor în domeniul operațiunilor de afaceri, a documentelor permissive și inspecțiilor și consolidarea accesului la piață prin consolidarea reglementărilor pe piețele agricole, precum și stabilirea unor măsuri juridice și de politici menite să protejeze și să rețină investițiile.

Astfel, acest acord prevede acordarea serviciilor de consultanță pe trei domenii majore, acestea constituind și obiectivele proiectului: ameliorarea mediului de afaceri, consolidarea accesului la piață cu accent pe sectorul agroindustrial și sporirea nivelului de protecție a investițiilor.

Totodată, Guvernul și-a asumat angajamentul de a veni cu o contribuție financiară în mărime de 5% din valoarea totală a asistenței, ceea ce reprezintă 160 mii de dolari, bani bugetați de către Ministerul Finanțelor Ministerului Economiei în bugetul anului viitor.

Totodată, suma de 100 mii de dolari în natură care include timpul personalului, costurile legate de infrastructură, cheltuielile pentru conferințe, ateliere de lucru și instruire, bani bugetați regulamentar Ministerului Economiei pentru activitățile curente.

Beneficiarii de consultanță acordată sînt: Cancelaria de Stat, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Acordul va intra în vigoare în momentul în care IFC va recepționa prin canale diplomatice notificarea din partea Republicii Moldova de confirmare a îndeplinirii tuturor procedurilor interne intrării acestuia în vigoare.

Nu este necesar de modificat legislația în vigoare pentru aplicarea acestui acord. Acordul prevede doar aspecte pozitive de îmbunătățire atît pe plan economic, cît și de mediu sau social.

În acest sens, vă propun adoptarea proiectului în cauză.

**Domnul Andrian Candu:**

Întrebări, se pare că nu sînt în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Susanu.

Și în continuare, îl invităm la tribuna centrală pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

**Domnul Ștefan Creangă:**

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Ministerul Economiei al Republicii Moldova și Corporația Financiară Internațională. Acest proiect de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova și comunicăm următoarele.

Acordul de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Ministerul Economiei și, respectiv, de Corporația Financiară Internațională, semnat la Washington, Statele Unite ale Americii, la 24 iulie 2017, prevede acordarea asistenței tehnice în valoare de 3,2 milioane de dolari, cu o contribuție a Guvernului de 5% din sumă, respectiv 160 mii de dolari și o contribuție în natură din partea Ministerului Economiei și Infrastructurii în mărime de 100 mii de dolari, și are drept scop îmbunătățirea climatului de afaceri în industria agricolă, creșterea competitivității pieței sectorului privat din Moldova, și de a spori exporturile și investițiile prin îmbunătățirea mediului favorabil afacerilor din Moldova.

Acordul de consultanță prevede acordarea serviciilor de consultanță pe trei domenii majore, care constituie obiectivele proiectului, și anume: ameliorarea

mediului de afaceri, consolidarea accesului la piață cu accent pe sectorul agroalimentar și sporirea nivelului protejării investițiilor.

Suma contribuției Corporației Financiare Internaționale include cheltuielile legate de serviciile de consultanță. Serviciile de consultanță se vor concentra pe îmbunătățirea cadrului administrativ, instituțional, de reglementare prin: optimizarea reglementărilor în domeniul operațiunilor de afaceri, a documentelor permise și inspecțiilor, consolidarea accesului la piață prin optimizarea reglementărilor pe piețele agricole ale factorilor de producție, de rînd cu reformele politicilor de concurență în anumite piețe agricole, cît și optimizarea cadrului de logistică comercială și, respectiv, stabilirea unor măsuri juridice și de politici menite să protejeze și să rețină investițiile.

Contribuția Guvernului reprezintă o taxă de consultanță plătită pentru emiterea facturii relevante de către Corporația Financiară Internațională.

Contribuția în natură a Ministerului Economiei și Infrastructurii reprezintă suma estimată pentru timpul personalului Guvernului, costurile legate de infrastructură, cheltuielile pentru conferințe, ateliere de lucru, instruirii etc.

Acordul va intra în vigoare la data în care Corporația Financiară Internațională va recepționa prin canale diplomatice notificarea din partea Guvernului Republicii Moldova de confirmare a îndeplinirii procedurilor interne, necesare intrării acesteia în vigoare.

De implementarea proiectului este responsabil Guvernul. Perioada de implementare a proiectului este de 36 de luni din data în care Corporația Financiară va recepționa instrumentele respective.

Aplicarea prevederilor acordului nu necesită întreprinderea măsurilor suplimentare privind înființarea unor noi structuri sau modificarea celor existente și nu va abilita instituțiile implicate cu împuterniciri noi.

În contextul celor expuse mai sus, Comisia economie, buget și finanțe propune proiectul de lege în cauză spre examinare Parlamentului și adoptare în primă și a doua lectură, ca fiind lectură finală.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult, domnule Creangă.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Și o s-o rugăm și pe doamna Ivanov, președintele Comisiei politică externă și integrare europeană, să ne prezinte coraportul comisiei.

**Doamna Violeta Ivanov:**

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,



Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană, în conformitate cu funcțiile și atribuțiile sale și în temeiul articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat prezentul proiect de lege și comunică următoarele.

Acordul de consultanță, conform prevederilor alineatului (1) al articolului 11 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se regăsește în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Deja colegii au vorbit despre obiectivele proiectului și de aceea eu nu o să mă opresc, ca să nu repet aceste obiective. Vreau doar să accentuez că acordul va impulsiona dezvoltarea mediului de afaceri, precum și posibilitatea desfășurării activității de antreprenoriat în condiții mai favorabile, care va determina o îmbunătățire considerabilă a situației economice din țară.

Prevederile Acordului nu contravin politicii externe promovate de Republica Moldova și nu afectează drepturile și obligațiunile asumate în conformitate cu alte instituții internaționale la care statul nostru este parte.

În contextul celor expuse, Comisia politică externă și integrare europeană, cu majoritatea voturilor, propune Parlamentului adoptarea proiectului de Lege pentru ratificarea Acordului de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Ministerul Economiei al Republicii Moldova, și Corporația Financiară Internațională.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Ivanov.

Vă mulțumim.

Nu sînt întrebări nici în adresa comisiei pe care o conduceți dumneavoastră.

Și aici se încheie dezbaterile la proiectul nr.280 din 20 septembrie 2017, proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Ministerul Economiei, și Corporația Financiară Internațională.

Vom reveni la procedura de vot la ora 14.00, precum a fost agreat.

**În continuare, subiectul nr.5 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege pentru ratificarea Protocolului pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele membre GUUAM, Protocolul din 20 iulie 2002. Proiectul de Lege este nr.261 din 15 august 2017.**

Și o invităm să revină la tribuna principală pe doamna Susanu, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii, să ne prezinte acest proiect de lege.

**Doamna Angela Susanu:**

Onorat Plen,

Stimate domnule Președinte,

Vă prezint spre examinare... (*Rumoare în sală.*) Sorry.

Vă prezint spre examinare proiectul de Lege privind ratificarea Protocolului pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele membre ale GUUAM din 20 iulie 2002, semnat la Kiev la 27 martie 2017.

Protocolul nominalizat este un tratat multilateral interstatal dintre Republica Moldova, Azerbaidjan, Ucraina și Georgia, semnat la Kiev la 27 martie 2017, fără rezerve.

Scopul principal al proiectului este aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele membre GUUAM din 20 iulie 2002.

Crearea acestui organ este un angajament al țărilor membre GUUAM asumat prin semnarea Acordului privind crearea zonei de liber schimb GUUAM și prevăzut de articolul 2 al acestuia. Acest organ de lucru este un organ special creat pentru supravegherea punerii în aplicare a Acordului, examinarea problemelor actuale în realizarea lui și elaborarea propunerilor pentru dezvoltarea cooperării comercial-economice în baza unor studii cu scopul de a soluționa pozitiv și operativ problemele actuale în comerțul reciproc, de asemenea, examinarea situației cooperării comercial-economice între părțile contractate și pregătirea propunerilor pentru dezvoltarea acestora.

Aprobarea de către Republica Moldova a Protocolului nominalizat nu va necesita adoptarea unor noi acte normative sau legislative. Aplicarea Protocolului în cauză nu necesită cheltuieli financiare suplimentare.

Totodată, activitățile prevăzute în Protocol pot fi realizate în limita disponibilităților financiare ale părților reieșind din legislația internă a fiecărei țări.

În contextul celor expuse, vă propun spre adoptare proiectul de lege nominalizat.

Mersi.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa dumneavoastră.

Vă mulțumim mult, doamnă Susanu.

Și în continuare, o invităm pe doamna Ivanov, președintele Comisiei politice externe și integrare europeană, să ne prezinte raportul comisiei.

**Doamna Violeta Ivanov:**

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană a examinat prezentul proiect de lege și constată următoarele.

Protocolul pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț între statele membre GUUAM, potrivit alineatului (1) din articolul 11 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Prezentul Protocol, semnat la 27 martie 2017 la Kiev, reprezintă un document multilateral interstatal și este structurat din preambul, 5 puncte și o anexă, iar în conformitate cu prevederile punctului 4 al documentului, Protocolul este valabil pe durata termenului de valabilitate a Acordului, dacă părțile nu vor lua o altă decizie.

Scopul Protocolului este de a aproba Regulamentul privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acord, stabilind astfel un mecanism viabil în vederea eficientizării și consolidării relațiilor de colaborare pe dimensiunea comercial-economică dintre părți.

Ratificarea Protocolului vizat nu contravine normelor juridice naționale sau internaționale la care Republica Moldova este parte, ci nemijlocit va dinamiza conexiunile economice, diversificând astfel platformele de cooperare cu scopul impulsivării activității zonei de comerț liber.

Comisiile permanente ale Parlamentului și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului au prezentat avizele pozitive, pronunțându-se pentru ratificarea Protocolului.

În urma procedurii de vot pe marginea proiectului, nu a fost întrunit numărul necesar de voturi pentru aprobarea acestuia. Astfel, Comisia politică externă și integrare europeană propune Parlamentului spre dezbateri proiectul de Lege pentru ratificarea Protocolului pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele membre GUUAM din 20 iulie 2002.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim mult, doamnă Ivanov.

Și în continuare, îl rugăm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte coraportul comisiei.

**Domnul Ștefan Creangă:**

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru ratificarea Protocolului pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele membre GUUAM din 20 iulie 2002.

În rezultatul examinării proiectului de lege, Comisia economie, buget și finanțe a decis susținerea proiectului de Lege nr.261 și-l propune spre examinare și adoptare în plenul Parlamentului.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Da, vă rugăm frumos, domnule președinte Voronin.

Poftiți.

**Domnul Vladimir Voronin:**

Organizația aceasta GUUAM e moartă. Voi ce faceți aici, o îngropați ori o reînviați? Ce faceți cu dînsa?

Ea e moartă. Eu m-am ocupat cu ea mai mulți ani de zile și nu se reanimează. Am încercat cu Kucima împreună, am încercat cu alții. E zdohnitură, ce vreți voi să faceți cu dînsa?

Idee n-am. Nu se primește, categoric nu se primește nimic. Numai... să faceți cuiva în ciudă sau ce?

În politică nu se joacă așa, cu ciuda. Aici cu interesele trebuie de lucrat.

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte, că dumneavoastră ați avut acest interes să-l revigorați. N-ați reușit.

Poate reușim noi. (*Voce nedeslușită din sală.*) Poate încercăm noi, poate sîntem mai buni la realizarea acestei misiuni.

Vă mulțumim foarte mult.

Dacă nu sînt alte întrebări, atunci încheiem dezbaterile la proiectul nr.261 din 15 august 2017, proiectul de Lege pentru ratificarea acestui Protocol ce ține de Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele membre GUUAM.

Și vom reveni la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 14.00.

**În continuare, dragi colegi, vă propun pentru examinare și dezbateră subiectul nr.7 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege cu privire la ratificarea Convenției Consiliului European privind abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive.**

Prezintă proiectul, da, vă rog frumos, domnul Florean, viceministrul educației, culturii și cercetării.

**Domnul Ivan Florean** – *viceministru al educației, culturii și cercetării:*

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Vă propun spre atenția dumneavoastră proiectul de Lege nr.262 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului European privind abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și a altor evenimente sportive.

Comitetul de Miniștri al Consiliului European la data de 19 august 1985 a adoptat Convenția Europeană privind violența și ieșirile necontrolate ale spectatorilor cu ocazia manifestărilor sportive, în special la meciurile de fotbal. Apoi a fost ulterior revizuită de către Comitetul de Miniștri la cea de-a 1255-a Reuniune care contribuie la dezvoltarea în continuare de parteneriate eficiente cu organizațiile sportive internaționale de conducere și alte grupuri internaționale specializate în materie de siguranță și securitate în fotbal.

Experiența europeană vastă și de bună practică ar putea ajuta la monitorizarea și evaluarea respectării Convenției și ar facilita funcționarea de consultanță semnificativă de sprijin statelor părți.

Noua Convenție încorporează principiile-cheie și măsuri care permit și oferă baza unor bune practici stabilite, dintre care multe sînt păstrate pentru a fi pre-rechizite de a reduce și combate eficient riscurile de siguranță și securitate în legătură cu fotbalul și alte evenimente sportive. Aceste riscuri pot proveni din diferite cauze. De exemplu: dezastre naturale, atacuri teroriste, defecțiuni de infrastructură, violență de orice fel și comportament inadecvat.

Scopul prezentei convenții este de a promova o multi-agenție – abordare integrată în materie de siguranță, securitate și deservire, precum și un parteneriat între toate agențiile implicate într-un eveniment sportiv, pe fondul unei etici de cooperare și determinare pentru a oferi un mediu sigur și primitiv pentru toți indivizii la fotbal și alte evenimente sportive și cu roluri și responsabilități clare ale fiecărei părți. Proiectul, de asemenea, se concentrează pe importanța dezvoltării unui dialog cu părțile interesate.

În temeiul Convenției, a fost creat Comitetul de Siguranță și Securitate în timpul Evenimentelor Sportive care are misiunea de a asigura și a respecta Convenția de către părțile semnatare.

Orice stat poate, în momentul semnării sau depunerii documentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, să specifice teritoriul sau teritoriile, în cadrul cărora prezenta Convenție se va aplica.

Ratificarea Convenției nu necesită cheltuieli suplimentare.

Convenția a fost aprobată prin Decretul Președintelui Republicii Moldova la 30 iunie 2016, a fost semnată de către ministrul tineretului și sportului în Republica Franceză și a fost aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.264 din 02.05.2017.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Numai puțin. Rămîneți, vă rugăm frumos, la tribuna principală, fiindcă sînt întrebări.

Și prima intervenție – din partea domnului Ghilețchi.

**Domnul Valeriu Ghilețchi:**

Domnule viceministru,

Am două întrebări legate de ratificarea acestei Convenții. Evident, susținem ratificarea ei. Dar am două întrebări legate de siguranță, așa cum este definit în această Convenție.

Dacă ne uităm în definiție, „măsuri de siguranță” – înseamnă orice măsură elaborată și implementată cu scopul principal de a proteja sănătatea.

Fumatul în tribune. Ce facem cu eliminarea acestei practici de la meciurile noastre de fotbal?

Sînt convins că mulți din colegi care sînt aici au fost la un meci de fotbal. Nu poți uneori să te duci cu copilul, cu nepoțelul la un meci de fotbal, din cauza că foarte mult se fumează în tribună.

Convenția prevede și împrumutarea unor bune practici din altă parte. Cum veți soluționa această problemă?

**Domnul Ivan Florean:**

După semnarea Convenției, prevederile acesteia urmează a fi implementate prin modificările și completările la Codul penal, Codul contravențional și la alte acte legislative.

Eu cred că acest răspuns l-ar putea prezenta mai bine administrația publică centrală de specialitate – Ministerul Afacerilor Interne.

**Domnul Valeriu Ghilețchi:**

Eu v-am întrebat pe dumneavoastră, pentru că dumneavoastră prezentați Convenția astăzi. Acum ar trebui, în cadrul Guvernului, să decideți care sînt factorii responsabili de asigurarea acestui aspect ca în tribune să nu se fumeze.

Și o altă întrebare legată de siguranță: uitați-vă, în articolul 5 se face referință la utilizarea pirotehniei. De asemenea, e o practică foarte des întîlnită.

Adică, eu nu știu cum, poate ar trebui Ministerul Afacerilor Interne să-mi răspundă la această întrebare. Din păcate, de multe ori lucrul acesta se întâmplă chiar aruncînd, adică se aruncă cu aceste petarde pe stadion în jucători, în arbitri.

Cum veți asigura ceea ce este prescris deja în Convenție? Pentru că, la nivel de Convenție, ne asumăm responsabilități adiționale cu privire la pirotehnie.

**Domnul Ivan Florean:**

Deci eu am menționat că după ratificare va fi necesar de creat... agenții care vor fi responsabile, atît agenții private, cît și în comun cu administrația publică centrală care vor fi responsabile de respectarea securității și ordinii publice.

**Domnul Valeriu Ghilețchi:**

Domnule viceministru,

Eu vă mulțumesc pentru răspunsuri.

Dar singura mea, eu știu... sugestie ar fi următoarea: atunci cînd ratificăm o convenție, noi nu ar trebui s-o ratificăm doar de dragul ca să raportăm că am mai ratificat o convenție. E bine pentru executiv să se gîndească cum vom implementa, pentru că e o Convenție bună, adică ea chiar, într-adevăr, are așa, ca să zic, anumite elemente bune și necesare pentru asigurarea siguranței desfășurării meciurilor de fotbal atît pentru jucători, cît și pentru spectatori.

Dar e important și noi, ca și autorități naționale, să facem tot ce depinde de noi ca această Convenție să fie aplicată așa cum ea este formulată.

Vă mulțumesc.

**Domnul Ivan Florean:**

Mulțumesc. (*Rumoare în sală.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Carp.

**Domnul Lilian Carp:**

Domnule ministru...

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule ministru,

Rămîneți puțin, mai sînt multe întrebări.

Vă rugăm frumos, rămîneți puțin la tribună.

Unde tot fugiți?

**Domnul Lilian Carp:**

Domnule ministru,

Aici. Partea dreaptă, uitați-vă, a dumneavoastră, da, aici.

Dumneavoastră... mă gîndeam să nu intervin, dar, pînă la urmă, în discursul care l-ați avut, vreau să vă atrag atenția: la stadioanele de fotbal nu merg indivizi, dar merg suporterii, ca să știți pentru viitor, pentru a prezenta un proiect de asemenea gen, trebuie, în primul rînd, să cunoașteți foarte bine terminologia.

Acum în ceea ce privește violența în sport. Este un fenomen foarte complex și combaterea lui este una și mai complexă în întreaga Europă, mai ales că avem teroriștii care încearcă să se manifeste în timpul evenimentelor sportive și din punct de vedere politic.

De aceea clar că cerințele pentru securitate sînt mult mai mari cum credem noi sau cum este convenit în această Convenție. Ați face bine să vedeți că acum se adoptă sau se fac modificări la Convenția dată și multe, multe alte lucruri care să garanteze securitatea suporterilor care se află pe terenuri sau pe stadioane, sau în sălile sportive.

Vreau să vă atrag atenția: în Convenție sînt prevăzute un șir de măsuri pe care le întreprind anumite instituții ale statului pentru garantarea acestei securități. Din păcate, Republica Moldova nu are toate aceste instituții care să garanteze securitatea în cadrul evenimentelor sportive.

Spuneți-mi, vă rog, dumneavoastră cînd ați venit cu această Convenție, v-ați informat despre toate structurile statului? Ce funcții îndeplinesc pentru a garanta securitatea suporterilor care se află pe teren sau pe stadion?

**Domnul Ivan Florean:**

Eu pot să spun că ar fi ideal ca să vină numai suporterii la meciurile de fotbal, dar vin și, cum ați spus dumneavoastră, indivizi care au alte scopuri. Eu pot să vă răspund că este implicat Ministerul Afacerilor Interne, sînt agenții private implicate în asigurarea securității, tot, la fel, este implicat și ministerul... fostul minister sau ... administrația publică centrală de specialitate care acumulează informația despre presupușii, cum spuneți dumneavoastră, teroriști și tot o furnizăm mai departe organelor abilitate.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule Carp,

Vă rugăm frumos, a doua întrebare și precizare.

**Domnul Lilian Carp:**

Precizare. Eu văd că dumneavoastră sînteți departe de fenomenul huliganismului, ce înseamnă și toate subculturile și substraturile sociale care se duc la meciurile de fotbal, de aceea numai una pot să vă spun: aveți noroc că în Republica Moldova nu sînt stadioane și le-a distrus cineva și nu avem cum să garantăm această securitate a suporterilor. Dar eu vă spun: cerințele sînt mult mai mari, care sînt prevăzute în aceste convenții, deja îs depășite, de aceea era bine să vă informați înainte de a veni înapoi.

Mersi mult.



**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumesc.

În continuare – domnul Reidman.

**Domnul Oleg Reidman:**

Спасибо, господин Председатель.

В первую очередь господину Гилецкому: на стадионах не только курят, а в VIP-зонах даже еще и пьют. Я видел по телевизору.

Господин министр, вы сказали в своем выступлении, что территории, где применяется эта конвенция, государство само определяет те спортивные сооружения, где они это применяют, так? И правильно ли я вас понял, что государство определяет, где, на каких территориях применяется эта конвенция, așa-i, da? У нас определено, на каких территориях она применяется?

**Domnul Ivan Florean:**

Ну, мы во всяком случае можем гарантировать на территории, контролируемой...

**Domnul Oleg Reidman:**

ОК. Скажите, санкции по нарушению этой конвенции к кому применяются? К команде, к стадиону, к стране, к городу, к кому применяются санкции?

**Domnul Ivan Florean:**

Санкции применяют к организатору.

**Domnul Oleg Reidman:**

К участнику конвенции, к стране. (*Voci din sală.*) Lăsați-mă... Применяются к стране, к стороне конвенции, правильно?

У нас много, ну, не много, но ряд международных матчей, особенно футбольных, проводится на стадионе «Шериф» в Тирасполе. Вы предприняли хоть какие-то усилия по контакту с местными властями для того, чтобы договориться с ними о том, что Молдова собирается присоединиться к этой конвенции? И вы, ребята, давайте, пообещайте, что вы тоже будете там нормально себя вести?

**Domnul Ivan Florean:**

Мы можем предпринимать сколько угодно усилий, но гарантировать мы не можем.

**Domnul Oleg Reidman:**

Тогда чего вы подписываете, если вы не можете гарантировать?

**Domnul Ivan Florean:**

Ну, я имею в виду на территории, контролируемой...

**Domnul Oleg Reidman:**

Я понимаю. Это вопрос хотя бы мелких шагов во взаимоотношениях с левым берегом, хотя бы на этом уровне. Они же участвуют в нашем дивизионе, национальном чемпионате и так далее.

**Domnul Ivan Florean:**

Я хочу сказать, что в спорте у нас есть очень хорошая...

**Domnul Oleg Reidman:**

Вы можете мне ответить în limba moldovenească, чтобы господин Гимпу хотя бы наполовину успокоился.

**Domnul Ivan Florean:**

Vreau să spun că avem o practică bună. Noi organizăm chiar și campionatele Republicii Moldova în partea necontrolată și cu intonarea Imnului de Stat al Republicii Moldova și nu au fost niciodată mari probleme, incidente.

**Domnul Oleg Reidman:**

Nu au fost niciodată, asta nu înseamnă...

**Domnul Ivan Florean:**

Partea de stînga este foarte cointerесată ca să mențină ordinea în vederea participării la evenimentele internaționale. Altfel, ei vor fi lipsiți de dreptul de a ieși pe arenele...

**Domnul Oleg Reidman:**

OK. Господин министр, nu a fost niciodată, asta nu înseamnă că nu poate să fie, așa e? Тем более это коммерческий интерес, и здесь легко договориться о том, что вот эти вот вещи... я к чему говорю, это мелкие шаги, которые могут сближать два берега в этом смысле, потому что санкции применяются к Республике Молдова, в случае чего, в случае чего...

Все. Спасибо.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim.

Următoarea intervenție – din partea domnului Stati.

Vă rugăm.

**Domnul Sergiu Stati:**

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule raportor,

Iată, de fapt, aş vrea să abordez aceeaşi temă. Noi în ţară avem, de fapt, în realitate... aici, aici sînt domnule ministru, aici, aici, aici drept.

Noi avem două stadioane: unul din Chişinău „Zimbru” şi unul „Sheriff” de la Tiraspol. În condiţiile cînd, într-adevăr, noi, bine, putem să convenim la nivel de bunăvoinţă cu autorităţile de la Tiraspol despre organizarea unor meciuri internaţionale. Nu mai vorbesc de, eventual, posibilitatea nu numai de huliganism, dar poate să fie provocări politice, nu mai ştiu de care ordin ş.a.m.d. Şi în aceste condiţii, poate ar fi cazul ca să ne gîndim să menţionăm în ratificare, eventual, că noi purtăm responsabilitatea numai în partea controlată de autorităţile Republicii Moldova şi atunci, într-un fel, am putea ca să ne asigurăm.

Nu ştiu cum vor derula evenimentele în continuare, sper că foarte bine. Noi, în timpul cel mai apropiat, vom identifica statutul Transnistriei, dar, la moment, nu ştiu cît noi sîntem de siguri în aceea că putem ca să asigurăm securitatea pe stadionul „Sheriff”.

Ce gîndiţi la capitolul acesta?

**Domnul Ivan Florean:**

Convenţia prevede ca noi să indicăm teritoriul, eu am spus doar, să specificăm teritoriul în cadrul căruia prezenta Convenţie va fi aplicată. Şi noi am putea să organizăm toate meciurile, atît timp, cît nu avem o siguranţă, să le organizăm în Chişinău.

Adăugător la ceea ce dumneavoastră aţi spus că avem numai un stadion, sperăm ca să vină timpul să mai avem unul la nivel internaţional care să corespundă tuturor prevederilor şi normativelor internaţionale.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule Stati,

Vă rugăm frumos, dacă aveţi precizare sau a doua întrebare.

**Domnul Sergiu Stati:**

Domnule ministru,

Vreau, într-un fel să vă contrazic, noi nu putem în sensul acesta ca să indicăm „Sheriff-ului” să joace la Chişinău. Adică, „Sheriff-ul”, oricum, dacă va participa la competiţii, în Cupa Europei, în UEFA, în Champions League, unde o să participe el, va juca pe stadionul lor, adică al clubului, de aceea nu putem ca să-i impunem cuiva necesitatea ca ei să joace pe alt stadion. Şi în condiţiile acestea trebuie ca să ne gîndim poate găsim o formulă mai specială, pentru a evita pe viitor necesitatea unor explicaţii care o să trebuiască să le dăm la Consiliul Europei.

Mulţumesc.

**Domnul Ivan Florean:**

Noi putem, încă o dată spun, indica teritoriul în care va fi aplicată Convenția.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Ghimpu,

Vă rugăm frumos, dumneavoastră.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Domnule Președinte,

Eu înțeleg că cei care nu vorbesc limba oficială, limba română, pot vorbi, mă rog, și în limba rusă, dar care vin din partea guvernării să nu transforme ședința Parlamentului Republicii Moldova în ședința Dumei de Stat a Federației Ruse.

Vă rog frumos.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Diacov,

Vă rugăm, poftiți.

**Domnul Dumitru Diacov:**

Da. Stimați colegi,

Eu cred că principiul acesta de excepție în ceea ce privește Transnistria este unul clar, că nu este primul document pe care noi îl ratificăm și cu referință la Transnistria, și Convenția Europeană pentru Drepturile Omului primul document internațional când l-am votat, dar, oricum, problema rămîne.

De aceea eu aș sugera ca ministerul, Guvernul să aibă o discuție cu Tiraspolul în ceea ce privește angajamentele noastre de a respecta, fiindcă, oricum, pe noi ne interesează ca și ei acolo să respecte toate aceste reguli. De aceea s-ar putea în plan bilateral de discutat.

Stimați prieteni,

Noi ne-am asumat responsabilitatea, avem nevoie de garanții și din partea voastră, fiindcă noi încolo trimitem echipele și, altminteri, ei tot au interesul să existe aceste meciuri. Altminteri, noi vom sesiza Federația Internațională că nu permitem ca să se petreacă acolo meciurile și gata.

În ceea ce privește chestii de acestea cu fumatul, nu, asta de acum e extravagant. Noi trebuie să scriem în lege: să fie în cravată, să vină pe stadion, să nu răcnească, să stea „смирно” ș.a.m.d. și atunci o să avem exemplar, da.

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Propuneți amendamente la acord?

Domnule președinte Diacov,

Propuneți amendamente la acord în privința cravatei?

**Domnul Dumitru Diacov:**

Nu. Eu mă adresez colegilor să nu fim chiar așa de... să mergem înainte cu excesul acesta al nostru.

**Domnul Andrian Candu:**

Da, imaginații bogate noi avem.

**Domnul Dumitru Diacov:**

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Asta cu siguranță.

**Domnul Dumitru Diacov:**

La stadion se duc o anumită categorie de oameni, cărora le place fotbalul, dar se duc să se relaxeze, se duc și noi încă trebuie să-i îmbrăcăm și în opinci ș.a.m.d.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Diacov.

Și în continuare o să rămâneți uimiți, dar sînt atît de mulți care vor să pună întrebări și să se expună pe marginea acestui important subiect.

Domnule Reșetnicov,

Vă rugăm frumos, opinia dumneavoastră și întrebări în adresa autorilor.

**Domnul Artur Reșetnicov:**

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Pentru a răspunde eventual și la alte întrebări, aș vrea să ajut și reprezentantul Guvernului, pentru că, de fapt, proiectul conține răspunsuri la toate întrebările care au fost expuse astăzi în dezbateri.

În primul rînd, îngrijorările privitor la teritoriul necontrolat. Există un amendament în cadrul comisiilor, Comisia politică externă și integrare europeană și Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, care s-a expus: atunci pînă cînd nu controlăm teritoriul, există excepția respectivă. Amendamentul a fost susținut de către Comisia securitate națională, apărare și ordine publică.

Acum, ceea ce ține de cadrul legal. Republica Moldova de rînd la această convenție asigură pentru federațiile care organizează măsurile sportive și sînt

responsabile. Noi acordăm cadrul național și internațional, iar federațiile, având angajamentele și alte asociații sportive, asigură ordinea publică și tot ce ține de buna desfășurare a măsurilor sportive.

Noi am ascultat reprezentanții nu numai ai ministerului care este în fața dumneavoastră, dar și ai Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Afacerilor Interne, care au răspuns la toate întrebările și au răspuns în cadrul materialelor prezentate astăzi pentru dezbateri.

Rezumând cele expuse, din partea fracțiunii, propunem aplicarea articolului 108.

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Sînt obligat să supun votului propunerea privind încheierea dezbaterilor și aplicarea astfel a articolului 108.

Cine este pentru, vă rugăm frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut încheierea dezbaterilor la acest subiect.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Florean.

Dumneavoastră aveți dreptul la replică, știu. Eu încă n-am trecut la următorul subiect.

Dumneavoastră, domnule Ghilețchi, ați fost menționat, respectiv, aveți dreptul la replică 3 minute.

**Domnul Valeriu Ghilețchi:**

Da. Vă mulțumesc.

Domnule Diacov,

Noi avem legislație care interzice fumatul în tribune astăzi. Pentru ce am mai votat legi în Republica Moldova dacă un parlamentar ca și dumneavoastră, de fapt, descurajează aplicarea lor?

Cum să te duci la un eveniment sportiv cu berea subțioară și cu țigara în gură? Cum poți să te duci cu copiii la un eveniment sportiv dacă dumneavoastră încurajați astăzi să încalcăm, repet, o legislație pe care tot noi am votat-o? Acest lucru este extrem de important.

De aceea eu cred că noi ar trebui să introducem această cultură și autoritățile trebuie să asigure pentru toți supporterii care vin în tribune ca ei să nu fumeze. Nu-i vorba de cravată, nu-i vorba de opinci, e vorba, repet, de respectarea legislației și a unor norme care țin de sănătatea noastră și a copiilor noștri.

Îmi pare rău că ați reacționat în acest fel spunând că nu-i chestiune de... nu ține de... adică fumatul nu ține, de fapt, de asigurarea sănătății celor care sînt astăzi în tribune.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, o rugăm pe doamna Ivanov, președintele Comisiei politice externe și integrare europeană, să ne prezinte raportul comisiei.

Vă rugăm, doamnă Ivanov.

La tribuna principală vă invităm.

Domnule Ghilețchi,

Dumneavoastră l-ați pomenit pe domnul Diacov, de aceea, dreptul la replică, vă rugăm.

Poftiți.

**Domnul Dumitru Diacov:**

Domnule Ghilețchi,

Eu, în comparație cu dumneavoastră, am lăsat fumatul. După mulți ani de zile de fumat... (*rumoare în sală*) eu am lăsat fumatul. Păi, nu sînteți vinovat cred că sau sînteți vinovat.

Problema nu e în asta, noi facem exagerările acestea. Eu îi sfătui pe toți să lase fumatul, dar nu puteți să veniți cu o normă ca pe stadion să se interzică. Asta înseamnă că lîngă fiecare supporter trebuie să stea și un polițist. Înțelegeți?

Nu, nu, asta este exagerare. În tribuna A, de exemplu, nu se fumează, dar în tribuna B și V, fiindcă ce facem cu cetățenii Republicii Moldova care au acest neajuns, neajuns mare? (*Rumoare în sală.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

**Domnul Dumitru Diacov:**

Voi duceți-vă în Franța pe stadion, în Germania, în Belgia ș.a.m.d. și nu încercați să faceți, să aduceți regulile acestea. Nu, trebuie și popă să punem acolo, cruciulițe la gît ș.a.m.d. și atunci noi o să fim în rînd cu lumea.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

**Domnul Dumitru Diacov:**

Mă iertați de expresie.

**Domnul Andrian Candu:**

Doamnă Ivanov,

Dar dumneavoastră ce ziceți în această privință?

Vă rugăm frumos să ne prezentați raportul comisiei.

**Doamna Violeta Ivanov:**

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană, în conformitate cu funcțiile și atribuțiile sale și în temeiul articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat prezentul proiect de lege și constată următoarele:

Convenția Consiliului Europei cu privire la abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive, potrivit alineatului (1) din articolul 11 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Proiectul a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Președintele Republicii Moldova, fiind elaborat de către Guvernul Republicii Moldova.

Convenția Consiliului Europei privind abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive, a fost adoptată de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 3 iulie 2016 în orașul Saint Denis, Franța și semnată de către partea Republicii Moldova la data de 3 iulie 2016.

Scopul acestei Convenții este de a garanta că meciurile de fotbal și alte evenimente sportive asigură un mediu sigur pentru toate persoanele, prin implementarea unei abordări integrate asupra siguranței și securității la evenimentele respective din partea unei multitudini de actori care lucrează în parteneriat, la nivel local, național și internațional.

În conformitate cu articolul 17 al Convenției, aceasta urmează să intre în vigoare în prima zi a lunii următoare de la data intrării a trei state membre ale Consiliului Europei sau la data... și au dat acordul de a se obliga să respecte Convenția în urma depunerii documentelor de ratificare, acceptare și aprobare a Convenției la Secretarul General al Consiliului Europei.

Majoritatea comisiilor permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului au prezentat avize pozitive, pronunțându-se pentru ratificarea Convenției.

Urmare a examinării proiectului de lege, Comisia politică externă și integrare europeană, cu votul unanim al membrilor prezenți, s-a pronunțat pentru examinarea și adoptarea proiectului de Lege pentru ratificarea Convenției



Consiliului Europei pentru abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive, în plenul Parlamentului, în primă lectură.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

**Doamna Violeta Ivanov:**

În primă lectură, deoarece avem amendamente și nu am reușit să le examinăm. (*Rumoare în sală.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Dar nu știu cât de corect sînt amendamente la proiectul de lege cu privire la ratificare. În situația în care ea nu a fost... la semnare nu au fost făcute rezerve... la proiect de lege, probabil da.

Domnule Ghilețchi,

Vă rugăm frumos, întrebări în adresa comisiei.

**Doamna Violeta Ivanov:**

Fumatul.

**Domnul Valeriu Ghilețchi:**

Da, eu am o întrebare în adresa doamnei președinte al Comisiei politice externe și integrare europeană.

Doamnă Ivanov,

Dumneavoastră sînteți cunoscută ca un apărător, un bun avocat al mediului.

Și domnul Candu, de fapt, v-a întrebat în legătură cu problema fumatului.

Aș vrea să știu ce credeți dumneavoastră despre această problemă?

Și apoi mai am o întrebare.

**Doamna Violeta Ivanov:**

Stimate domnule deputat,

Noi am votat o lege foarte bună. Și eu cred că în legea care am votat-o împotriva fumatului, eu nu am reținut acum cum se numește concret legea, dar care a fost votată de întregul Parlament, este foarte clar stipulat. Și odată ce în legea respectivă sînt deja stipulate clar toate obligațiunile, eu cred că ele nu trebuie repetate și în alt proiect de lege sau în alt document.

**Domnul Valeriu Ghilețchi:**

Sînt absolut de acord. Doar că...

Domnule Diacov,

Doamna Ivanov a confirmat încă o dată că noi avem în legislația Republicii Moldova această prevedere.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule Ghilețchi,

Vă rog frumos.

Deja, vă spun sincer, după așa discuții, o să mă apuc eu de fumat. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Dar la proiectul de lege.

Noi vorbim despre proiectul de lege. Proiectul de lege se numește: ratificarea Convenției Consiliului Europei privind abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive.

Vă rugăm frumos, întrebări în adresa comisiei pe marginea acestui proiect de lege.

Domnule Ghilețchi,

Poftiți.

**Domnul Valeriu Ghilețchi:**

Domnule Candu,

Dar este o chestiune, totuși, principială, etico-morală. Adică eu înțeleg, sînt gata să oprim aceste discuții aici, dar această expresie folosită „popa” și „cruciulița”, ea nu este jignitoare doar pentru mine, ea este jignitoare pentru credincioșii din țara aceasta.

Adică nu cred că ar trebui chiar să deraiem în acest mod. Eu înțeleg că noi putem contraargumenta, putem... într-un fel, așa, să ne mai înghimpăm unii pe alții, dar trebuie să existe o limită.

Și dumneavoastră, ca Președinte al Parlamentului, Președinte al ședinței, ar trebui, totuși, să atrageți atenția asupra acestor elemente.

Eu la aceasta am vrut doar să atrag atenția.

În rest, sigur că trebuie să punem punct, este foarte clar ce prevede legislația și nu vreau mai mult să revin la acest subiect.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Juravski,

Vă rugăm frumos.

**Domnul Nicolae Juravski:**

Mersi mult, domnule Președinte.

Vreau și eu să susțin anume această Convenție că este binevenită. Și să știți că, în primul rînd, meciurile despre care se vorbește aici și despre stadioanele care sînt, poate este un temei ca, la Legea bugetului care urmează să vină în Parlament,

să ne gândim să creăm aceste stadioane, că astăzi nu prea avem multe stadioane pentru a aborda problema, pericolul problemei.

Dar vizavi de petrecerea meciurilor, este implicată, cum a spus și domnul Reșetnicov, are perfectă dreptate, Federația Națională – cea care petrece aceste meciuri și ei contactează organele respective, mă refer la organele interne – cei care trebuie să aibă grijă de ordinea publică și să îndeplinească funcțiile respective.

Dar ce ține de fumat, eu vreau să vă spun, cu siguranță, că pe arenele sportive, după implementarea Legii contra fumatului, cu mult mai puțini oameni fumează, dacă chiar și sînt careva, nu sînt în masele acelea cînd era situația cînd era ca un smog deasupra tribunii, deasupra stadionului.

Acum cu mult mai puțin se fumează, ba chiar nu se fumează, practic, deloc pe stadioanele sportive la meciurile sportive. De aceea eu susțin și cred că este de obligația noastră ca să ratificăm această Convenție și să putem implementa în practică la noi în țară... (*Rumoare în sală.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim.

Doamnă Spatari,

Vă rugăm frumos.

**Doamna Mihaela Spatari:**

Vă mulțumesc.

Doamnă președinte,

Domnule Președinte,

Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova permite formularea rezervelor la ratificare. Or, asta înseamnă că, de fapt, acel amendament de care ați vorbit dumneavoastră prevede anume această rezervă, ca prevederile Convenției să se aplice doar pe teritoriul controlat efectiv de autoritățile Republicii Moldova pînă la restabilirea integrității teritoriale.

În cazul în care votăm în două lecturi acest proiect astăzi, putem să votăm și această rezervă.

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult pentru precizare.

În continuare, ultima intervenție – domnul Ghimpu.

Vă rugăm.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

108 și la fumat, 108. Și la vot, vă rog.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Aici deja se încheie dezbaterile la subiectul respectiv.

Nu însă, înainte de toate, vă mulțumim, doamnă Ivanov.

Nu mai sînt întrebări în adresa comisiei.

Îl rugăm foarte mult pe domnul Boțan să ne prezinte coraportul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică.

Vă rugăm.

**Domnul Roman Boțan:**

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat proiectul de lege respectiv și relatează următoarele.

Proiectul de lege a fost prezentat în Parlament de către Președintele Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile Constituției și Legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

Potrivit notei de argumentare a acestui proiect, obiectivul Convenției propuse spre ratificare este de a asigura un mediu sigur și agreabil în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive.

În cadrul ședinței comisiei a fost examinat și susținut amendamentul deputatului Mihaela Spataru care a propus completarea legii cu includerea unei rezerve care prevede că, pînă la restabilirea deplină a integrității sale teritoriale, prevederile Convenției se aplică doar pe teritoriul controlat efectiv de autoritățile Republicii Moldova.

Se propune ca, în cadrul pregătirii proiectului pentru a fi supus dezbaterilor în cadrul ședințelor plenului, Comisia politică externă și integrare europeană, care este comisia sesizată în fond, să ia în considerare amendamentele, propunerile și obiecțiile înaintate.

Se informează Parlamentul că Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, în urma dezbaterilor, cu majoritatea voturilor membrilor comisiei, propune dezbaterile și adoptarea proiectului dat de către Parlament.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult pentru prezentarea coraportului.

Și la acest capitol, se încheie dezbaterile pe marginea proiectului nr.262 din 21 august 2017, proiectul de Lege cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive.

Și vom reveni la procedura de vot la ora 14.00, inclusiv ce ține de amendament.

Dragi colegi,

Vă propun, luînd în considerare că au fost repartizate materialele și, în mod special, mă refer la raportul pe marginea **proiectului nr.273 din 14 septembrie 2017**, să dezbatem acest proiect de lege pentru lectura a doua.

**Și o invit pe doamna Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, la tribuna principală pentru a ne prezenta raportul pe marginea proiectului nr.273 din 14 septembrie 2017, introdus pe ordinea de zi ca și supliment.**

**Doamna Valentina Buliga:**

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat proiectul de Lege pentru modificarea anexei nr.1 la Legea nr.355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, prezentat de către Guvern la 14 septembrie 2017, pentru lectura a doua.

Pe marginea proiectului a parvenit un singur amendament, prezentat de către domnul deputat Mihai Ghimpu.

Amendamentul sus-menționat a fost remis Guvernului. Guvernul pînă astăzi încă nu s-a expus pe marginea acestui amendament.

Totodată, luînd în considerare lipsa avizului pozitiv al Guvernului la amendamentul în cauză, precum și necesitatea stringentă de promovare a proiectului care vizează anumite majorări de salarii, începînd cu luna septembrie, membrii comisiei au fost în imposibilitatea susținerii amendamentului propus.

Urmare a votării, cu votul unanim al membrilor prezenți (6 voturi „pentru”), Comisia protecție socială, sănătate și familie propune examinarea proiectului de lege în lectura a doua.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Vă rugăm frumos, întrebări în adresa comisiei.

Vă aduc aminte că doar autorii amendamentelor și în cazul de față, domnul Ghimpu, evident, dumneavoastră ați avut amendamentul, aveți dreptul să puneți întrebări.

Poftiți.

Domnul Ghimpu.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Doamnă președinte,

Eu înțeleg de ce Guvernul n-a examinat, fiindcă e mai bine să spui că n-ai examinat, decît să ai un refuz politic. Așa-i?

Zîmbiți. Sînteți de acord cu mine?

Mulțumesc.

Trimiterea la articolul 131 al Constituției că Guvernul n-a avizat și n-avem dreptul, mă rog, dumneavoastră ați ales articolul 131, eu am ales articolul 47 al Constituției care prevede: „Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămîntea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare”. Acest articol este articolul de bază și prevalează asupra articolului 131 la care faceți trimitere dumneavoastră.

Și doi. Dacă Guvernul a găsit posibilitatea să examineze majorarea cu 10%, atunci de ce nu vrea să examineze majorarea cu 50%?

Dacă n-avem răspuns, atunci vă întreb: unde vă grăbiți? Lăsați Guvernul să examineze proiectul. Poate Guvernul și acceptă majorarea de 50%. Întrebarea.

**Doamna Valentina Buliga:**

Domnule președinte,

Noi cunoaștem acum că Guvernul lucrează asupra unui nou proiect de Lege privind salarizarea în sectorul bugetar, un proiect de lege care are menirea să îmbunătățească condițiile de activitate, inclusiv ale profesorilor. La fel, știm că începînd cu 1 septembrie a fost pusă în aplicare majorarea cu 11,6%, reieșind din norma existentă în Legea nr.355 că salariul pedagogilor se ajustează la salariul mediu pe economie, acum venim cu majorarea grilei de salarizare cu 100 de lei, ceea ce din nou va duce la o majorare cu 10%.

Am spus și ieri, și repet și astăzi: pentru noi și pentru Guvernul de la Chișinău, cum zic eu așa, este foarte important ca toate acele acțiuni să sporească veniturile la bugetul de stat, inclusiv în această perioadă și începînd cu 1 ianuarie 2018 să avem mai multe posibilități de majorare și de realizare a prevederilor articolelor din Constituție.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim frumos.

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare, vă rog frumos, domnule Ghimpu.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Eu vă mulțumesc pentru faptul că ați liniștit cetățenii, bugetarii că se pregătește o lege de majorare. Haideți să nu schimbăm pasărea din mîină cu cea de pe gard.

Azi vorbim de un proiect de lege care vine cu majorări de 10%, de aceea eu insist să fie supus la vot, domnule Președinte al Parlamentului, amendamentul meu de majorare cu 50% și aș fi tare bucuros dacă următorul proiect ar veni cu majorarea de 100%.

Și să fie supus votului acum, că la două cumva să faceți așa încât să nu fie majoritatea în sală și să cadă iar vina pe opoziție.

Mulțumesc frumos.

**Domnul Andrian Candu**

Vă mulțumim foarte mult. Vă mulțumim foarte mult.

Numai puțin, doamnă Buliga.

Domnule Stati,

Dumneavoastră ați avut amendamente la acest subiect? E vorba de amendamente, dacă nu vă supărați.

Domnule Stati,

Vă rugăm, poftiți.

**Domnul Sergiu Stati:**

Mulțumesc.

Eu, în primul rând, vreau să felicit pedagogii, din toate problemele pe care le avem, totuși s-a reușit, Guvernul, ca să majoreze salariile pedagogilor și sper că acest lucru se va întâmpla și în continuare.

Domnului Ghimpu vreau să-i spun că este straniu că dumneavoastră, în sensul acesta, interveniți atât de energic. Mai mult decât atât, mă miră că dumneavoastră... nu este clar, totuși, pînă la urmă că luni sînteți în opoziție, marți la guvernare, miercuri iar în opoziție. Deci trebuie să vă apreciați în sensul acesta: sau puneți umărul și lucrați pentru țară, sau ce faceți în continuare?

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Da, vă rog frumos, domnule Ghimpu, replică, poftiți.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

... lui Stati. La putere și în opoziție e o normă democratică. Iată dumneavoastră, ba comunist, ba necomunist – aici clarificați-vă dumneavoastră. Dar eu comunist nu am fost niciodată. Și eu am fost și în perioada la guvernare, și am să revin cu proiectul cu privire la majorarea salariului minim. Iată de aici trebuie să pornim. Așa că eu niciodată nu am fost pentru majorări, dar... Dumneavoastră niciodată nu ați mai fost comunist, cum a spus domnul Voronin azi, ați fost niște profitori, v-ați „lichit” de Voronin, acum de Plahotniuc, ca să trăiți bine.

O zi bună.

**Doamna Valentina Buliga:**

Domnule Președinte,

Eu vreau să atrag atenție aici: un amendament care noi l-am făcut, membrii comisiei, ca pentru angajații din domeniul educației, inclusiv școlile sportive, această normă se pune în aplicare începând cu 1 septembrie 2017, adică luna septembrie nu a fost pierdută pentru aceste categorii.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

Domnule Batrîncea,

Dumneavoastră ați avut amendament formulat?

**Doamna Valentina Buliga:**

Nu a avut.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă rog frumos.

**Domnul Vlad Batrîncea:**

Da, mulțumesc.

De procedură.

Știți, este un proiect cu siguranță foarte actual, este un proiect important și trebuie să majorăm salariile la oameni. Însă, cu părere de rău, se procedează într- așa hal că e bătaie de joc, când vin unii colegi și înregistrează în două ore amendamentul cu majorare de 50%.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule Batrîncea,

Noi am discutat despre subiectul acesta. Vă rog frumos, este procedura Parlamentului, se discută amendamentele. Nu sînteți autor al amendamentului.

**Voce din sală:**

Acum nu are dreptul.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă rog frumos, haideți pentru toți să fie aceleași reguli, că dacă acuș fiecare o să interpretăm amendamentele și o să comentăm amendamentele, nu o să încheiem ședința de astăzi. Vă rog frumos. (*Voci în sală.*)

**Voce din sală:**

Să-i ajutăm.



**Domnul Andrian Candu:**

După vot, la sfârșit de ședință, la declarații vă dau posibilitatea să vă expuneți toți și despre toate.

Vă mulțumesc foarte mult. Nu. Vă mulțumim foarte mult. Există procedură. Vă mulțumim foarte mult.

Se încheie dezbaterile la proiectul nr.273 din 14 septembrie 2017 și amendamentul va fi supus votului, evident, atunci când este exercițiul de vot, anunțat la ora 14.00.

Mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

**În continuare, să trecem la următorul subiect de pe ordinea de zi, și anume proiectul nr.295 din 3 octombrie 2017, proiect de Hotărâre privind grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de Lege cu privire la modificarea și completarea Constituției.**

**Domnul Iurie Leancă:**

Acest subiect cu numărul 8 de pe agendă îl va prezenta domnul Președinte Candu.

Vă rugăm, domnule Președinte.

**Domnul Andrian Candu:**

Dragi colegi,

Vă supun atenției proiectul de Hotărâre privind... nr.295 din 3 octombrie 2017 care e mai mult tehnic, așa spune, la această etapă, deoarece presupune doar formarea grupului de lucru pentru elaborarea unei legi constituționale sau a unui proiect de lege de modificare și completare a Constituției Republicii Moldova ce ține de integrarea europeană.

Când vorbim despre acest subiect, facem referință, în mod special, la o Decizie a Curții Constituționale din 9 octombrie 2014, care vine cu mai multe precizări legate de faptul că orientarea Republicii Moldova spre spațiul valoric european face parte din fundamentul constituțional al Republicii Moldova.

Și dați-mi voie să dau și citire la unele prevederi ale acelei decizii din 2014 în care se vorbește în felul următor: „În sensul Declarației de independență și articolului 1 din Constituție, orientarea spre spațiul valoric democratic european este un element definitoriu al identității constituționale a Republicii Moldova” – spune Curtea Constituțională în decizia pe care am citat-o.

„Declarația de independență a marcat ruptura cu spațiul valoric totalitar sovietic și reorientarea a noului stat independent spre spațiul valoric democratic european. Aspirațiile Republicii Moldova de a stabili relații în toate domeniile de interes comun cu țările europene și orientarea spre spațiul valoric democratic european a fost consfințită în Actul de Constituire a Statului.”

La fel, Curtea Constituțională menționează, face trimitere chiar și la unele acte anterioare și, de exemplu, face trimitere la Planul național sau Planul de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, care a fost aprobat la 22 februarie 2005 și care menționează că acest act a deschis noi oportunități pentru depășirea limitelor politice și instituționale ale aceluși Acord de Parteneriat și Cooperare cu Uniunea Europeană. Și UE a recunoscut aspirațiile europene ale Republicii Moldova și a oferit pentru prima oară perspectiva integrării treptate în spațiul economic european.

Implementarea Planului de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană a avut drept rezultat general dinamizarea relațiilor moldo-comunitare în domeniu, precum dialogul politic, reformele democratice, soluționarea conflictului transnistrean, dezvoltarea comerțului și reformele economice, justiției și afacerii interne, impulsivarea contactelor interumane.

Curtea menționează că la 24 martie 2005 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat o declarație – Declarația cu privire la Parteneriatul politic pentru realizarea obiectivelor de integrare europeană a țării. Conform acestei declarații, dezvoltarea de mai departe a Moldovei nu poate fi asigurată decât prin promovarea consecventă și ireversibilă a cursului strategic spre integrare europeană.

Asta se menționează, în mod expres, în acea Declarație aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la 24 martie 2005.

Probabil, m-ați întreba care încă sînt alte state, în mod special din Uniunea Europeană, la care, eventual, există în constituții mai multe prevederi legate de integrarea europeană ca singura modalitate de dezvoltare a țării.

Mulțumesc domnului președinte Voronin, care înainte de ședința plenului mi-a dat și un extras cu mai multe... cu experiența mai multor state. Dar aș vrea să menționez, în mod special, prevederile dintr-o redacție nouă a Constituției Georgiei, care spune că toate instituțiile constituționale, în baza împuternicirilor pe care le au, vor depune toate eforturile ca Georgia să fie integrată în Uniunea Europeană. Și, bine, Georgia mai are și un alt scop, de a se integra în Organizația Atlanticului de Nord, în NATO.

Trăgînd concluzie, ideea este următoarea: noi vă propunem să formăm în Parlamentul Republicii Moldova un grup de lucru care să elaboreze cel mai bun text de completare a Constituției Republicii Moldova, în care să fie stabilit clar că orientarea Republicii Moldova la spațiul valoric democratic european este elementul definitoriu al identității constituționale a Republicii Moldova, luînd în considerare și celelalte prevederi, și celelalte mențiuni pe care le-am citat și inclusiv din decizia Curții Constituționale la care am făcut trimitere, și anume cu referire la Hotărîrea nr.24 din 9 octombrie 2014.

Cum va arăta acest text, să decidă, în primul rînd, ca și autori, acel grup de lucru și deja după, bineînțeles, plenul Parlamentului, prin votul său de modificare sau de completare a Constituției.

Tehnic se formează acest grup de lucru din reprezentanții fracțiunilor parlamentare. În acest grup de lucru pot fi atrași specialiști și trebuie atrași specialiști, în mod special constituționaliști, dar și cei care țin de domeniul politicii externe. Termenul care este acordat pentru elaborarea acestui proiect de lege constituțional este de 45 de zile, după care se va iniția proiectul de lege, va fi expediat Curții Constituționale pentru aviz. Există termenul prevăzut și de Regulament, dar și de Constituție, de 6 luni, în care trebuie să existe termenul acela de așteptare.

Respectiv, în situația în care noi vom respecta aceste 45 de zile, ajungem ca la sfârșitul sesiunii viitoare, în luna iunie, iulie, să expire acel termen care să ne dea posibilitatea să completăm Constituția Republicii Moldova, în așa fel asigurându-ne clar și pentru viitoarele generații că indiferent de responsabilitatea guvernării și de culorile guvernării, dar să sperăm că tot vor rămâne cele prooccidentale și proeuropene, singura cale de dezvoltare a Republicii Moldova să rămână integrarea europeană.

Vă mulțumesc foarte mult și vă stau la dispoziție pentru a răspunde la întrebări.

**Domnul Iurie Leancă:**

Mulțumesc, domnule Președinte.

Prima întrebare, domnule Deliu, poftiți.

**Domnul Tudor Deliu:**

Mulțumesc.

Domnule autor,

Deci, în luna septembrie, Frațiunea Partidului Liberal Democrat a elaborat un proiect de Lege pentru punerea în aplicare a Hotărârii Curții Constituționale nr.36 din 5 decembrie 2013 privind interpretarea articolului 13 alineatul (1) în corelare cu Declarația de independență a Republicii Moldova.

Respectiv, am adresat oficial scrisori tuturor fracțiunilor parlamentare pentru a-și expune poziția. Până la ziua de astăzi nu am primit nici un răspuns, dar sub acest proiect au semnat Frațiunea Partidului Liberal Democrat, plus următorii deputați: Ștefan Creangă, Lilian Carp, Valeriu Ghilețchi, Mihaela Spataru, Iurie Leancă, Eugen Carpov, Octavian Grama, Gheorghe Mocanu, Simion Grișciuc.

Și dacă astăzi se formează acest grup de lucru pentru a elabora un proiect de modificare a Constituției, eu propun două amendamente și acest grup să elaboreze, să vizeze ambele subiecte care țin de implementarea sau de aplicarea hotărârii Curții Constituționale.

De aceea, în preambul, la alineatul (3) propun următoarea redacție: „În vederea punerii în aplicare a Hotărârii Curții Constituționale nr.24 din 9 octombrie 2014 și a Hotărârii Curții Constituționale nr.36 din 5 decembrie 2013”, în continuare după text, „în temeiul articolului”...

Iar la articolul 2 din partea hotărîtoare propun următoarea redacție: „Grupul de lucru va elabora și va prezenta Parlamentului, în termen de 45 de zile, proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, luînd act de concluziile Curții Constituționale din Hotărîrea nr.24 din 9 octombrie 2014 privind orientarea Republicii Moldova la spațiul valoric, democratic, european ca element definitoriu al identității constituționale a Republicii Moldova și a celor din Hotărîrea nr.36 din 5 decembrie 2013 privind interpretarea articolului 13 alineatul (1) în corelare cu Declarația de independență a Republicii Moldova”.

Și am să rog aceste amendamente, dat fiind faptul că e o hotărîre, să fie supuse votului.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumesc.

Păi, asta...

**Domnul Iurie Leancă:**

Nu aveți de...

**Domnul Andrian Candu:**

...întrebare, asta-i amendament. Plenul va decide.

Întrebări, vă stau la dispoziție pentru întrebări.

**Domnul Iurie Leancă:**

Mulțumesc.

Domnule Voronin,

Poftiți.

**Domnul Vladimir Voronin:**

Da, replica de care dumneavoastră v-a fost frică să-mi oferiți mie microfonul, am vrut să vă amintesc că din 2001 pînă în 2009 salariul la pedagogi a fost majorat cu 800%, de 8 ori. Și asta să audă, să știe, să memorizeze toată țara. Voi vă jucați cu 10% și faceți mare, mare, da, gaură în cer.

Acum referitor la această modificare. La început trebuie să analizați, Constituția asta nu-i ceea ce vrem noi să băgăm într-însa, Constituția asta-i „свод закон и правил”, conform căreia trăiește țara.

Noțiunea de „integrare europeană” are caracter nejuridic, dar are caracter social-politic. Și din care parte voi vreți să alipiți în Constituție această noțiune? Aceasta e calea de dezvoltare a țării, dar nu ține de norme legislative. De aici începeți și apoi pe urmă comisii, regulamente ș.a.m.d.

Trimiterea la Curtea Constituțională asta e un „позор” din partea dumneavoastră, domnule Candu, ca Președinte al Parlamentului. Dumneavoastră nu știți ce decizii ia Curtea Constituțională și-n favoarea cui și cine sînt membrii

acestei Curți Constituționale? Și voi pe noi, aici ne citiți lecții despre Curtea Constituțională, ce a decis ea ș.a.m.d. toți anii aceștia ce decizii. Toate deciziile astea trebuie anulate și pe ei de tras la răspundere penală pentru așa decizii.

Iată care soluție trebuie să fie.

**Domnul Andrian Candu:**

Stimate domnule președinte Voronin,

Consider că în Constituția Republicii Moldova se pot regăsi și prevederi legate de integrarea europeană cu efecte politice și nu doar cu efecte juridice.

Sînt și alte constituții în lume care prevăd acest lucru. Dumneavoastră ați fost atît de amabil să-mi dați exemplul Germaniei, e în limba rusă. Am să-l citesc în rusă, că va fi mai simplu decît să traduc imediat: «Сознавая свою ответственность перед Богом и людьми, воодушевленный желанием служить делу мира во всем мире в качестве равноправного члена в объединенной Европе, немецкий народ в силу своей учредительной власти дал себе настоящий основной закон».

Cît de frumos au spus nemții. Noi oare nu putem să menționăm și la fel cît de important, cît de bine ar fi.

Vreau să vă laud. (*Rumoare în sală.*)

Vreau să vă laud, domnule președinte Voronin. Uitați-vă ce frumos a spus Curtea Constituțională, pe care dumneavoastră o blamați. Doar dumneavoastră ați fost la guvernare în 2005 și dumneavoastră ați și semnat și ați și emis acel Plan de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană. Și Parlamentul Republicii Moldova, în anul 2005, la 24 martie, cînd erați dumneavoastră la guvernare, a menționat că promovarea consecventă și ireversibilă a cursului strategic spre integrarea europeană este baza pentru dezvoltarea Republicii Moldova. Cît de frumos ați spus-o.

Și dacă acest lucru și dumneavoastră, și noi, vechea guvernare și noua guvernare, o să agreăm printr-un text frumos pentru viitoarele generații să se regăsească în Constituția Republicii Moldova, veți rămîne și în istorie, cum, de fapt, deja ați rămas în baza unor astfel de declarații frumoase.

Iată de ce, răspunsul este: cred că este posibil ca acest grup de lucru care va elabora acele amendamente la Constituție să găsească cea mai bună formulare juridico-politică, luați în considerare, și poate fi și cu efecte politice și unde anume să fie plasată că-i în preambul, că-i în alte articole, acum nu despre asta vorbim.

Vorbim despre esență, ce vrem noi să ne propunem. Iar noi vrem să ne propunem ca obiectivul strategic și vectorul ireversibil de dezvoltare al Republicii Moldova să fie integrarea europeană, fiindcă model mai bun de dezvoltare la ora actuală nu există în lume.

Uniunea Europeană se bazează pe pilonii de bază, pe fundamente foarte reale și foarte adevărate care au atras sub ea milioane, sute de milioane de oameni. Peste 500 de milioane de oameni este populația Uniunii Europene.

Și-i cel mai bun model de dezvoltare și din punctul de vedere al promovării statului de drept și a justiției, și a celui mai bun mediu de afaceri, și cele mai bune standarde de viață sînt, se regăsesc, se concentrează din tot globul pămîntesc anume în Uniunea Europeană.

De ce să nu tindem spre asta? De ce să nu existe asta pentru generații o viziune clară și pentru viitoarele guvernări, și pentru viitoarele Parlamente să existe fundament clar și în Constituția Republicii Moldova. *(Voce nedeslușită din sală.)*

**Domnul Iurie Leancă:**

Precizări sau...

Domnule Voronin,

Poftiți.

**Domnul Vladimir Voronin:**

Eu cu dumneavoastră totalmente sînt de acord cu ceea ce explicați acum.

**Domnul Andrian Candu:**

Bravo.

**Domnul Vladimir Voronin:**

Eu niciodată n-am fost împotriva modernizării Moldovei conform standardelor europene.

Fiți atenți, eu utilizez cuvîntul nu „integrării”, dar „modernizării”. Și aceea ce-a semnat acel care stă în spatele matală, se numește Acord de Asociere, v-ați grăbit cu 20 de ani. Moldova nu-i gata. Au trecut doi ani de cînd ați semnat acest Acord de Asociere și n-ați executat nici un alineat din acest Acord.

Dar ceea ce vreți voi să faceți, dacă așa mai simplu, pur și simplu, țărănește, se numește „analfabetism juridic” și mai mult nimic.

Da, calea de dezvoltare, modernizarea Moldovei conform standardelor europene. Da, noi sîntem toți de acord și o să fim de acord întotdeauna.

Дар причем здесь Конституция?

**Domnul Andrian Candu:**

Vă explic. În sensul Declarației de independență și articolului... din Constituție, orientarea spre spațiul valoric democratic european este un element definitoriu al identității constituționale a Republicii Moldova. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Și una, și alta, dacă nu știți, în baza deciziei Curții Constituționale, și Declarația de independență, și Constituția fac parte din tot ceea ce se numește blocul constituțional al Republicii Moldova.

**Domnul Iurie Leancă:**

Vă mulțumesc frumos.

Doar o mică precizare. Cel care stă în spatele dumneavoastră și a semnat Acordul de Asociere se mîndrește că a semnat acest Acord de Asociere și-i cea mai mare realizare în 26 de ani de independență a Republicii Moldova. Și este cea mai importantă resursă de a moderniza inclusiv Republica Moldova.

Următorul – domnul Ghimpu.

Vă rog frumos.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Domnule Președinte Candu,

Stimați colegi,

Dați-mi voie să nu fiu de acord cu dumneavoastră că integrarea europeană este singura cale, așa ați zis dumneavoastră.

Constituția Republicii Moldova permite unirea Republicii Moldova cu România. Clar e scris, articol... Așa că, corect ar fi integrarea în Uniunea Europeană prin unirea cu România. Dar.. Și punctum, vorba lui Eminescu.

Dar, stimați colegi, (*Rumoare în sală.*)

Care-i „fișca”, cum spunea colegul nostru domnul Lupu, acestui proiect?

Democrații își pregătesc o guvernare după alegeri cu socialiștii, ca ei să se poată îndreptăți în fața Moscovei. Să zică: «Ну, Владимир Владимирович, ну что поделаешь, Конституция есть Конституция». Вот в чем дело, господа.

Trăiască unirea cu România!

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim frumos, domnule Ghimpu.

Vreau să vă aduc aminte istoricul Republicii Moldova și precum ar fi spus Președintele de Onoare al Partidului Democrat domnul Dumitru Diacov: „De când există Partidul Democrat în Republica Moldova, de 25 de ani, este cel mai vechi partid din Republica Moldova, dar niciodată n-a făcut coaliție cu partide de stînga, mai ales de extremă”. (*Rumoare în sală.*)

Și mai mult decît atît, fundamentarea... dar cu liberalii, cum zic colegii din stînga, „пожалуйста”... (*rîsete în sală*) de mai multe ori și de mai multe ori în sensul bun.

Domnule Ghimpu,

Au fost lucruri făcute foarte multe și foarte bune în coalițiile precedente. Și întotdeauna am menționat că noi regretăm că ați luat decizia de a părăsi actuala coaliție, dar cu speranța că noi ne vom regăsi și în viitoarele coaliții și în viitoarele

Parlamente, fiindcă scopul contează. Și mijloacele contează, iar scopul este unic de a face în așa fel încât Republica Moldova să fie mult mai aproape de Uniunea Europeană și ca în câțiva ani să fim noi cei eligibili să depunem chiar și cerere de aderare la Uniunea Europeană. Țasta este scopul.

Dar ca să ajungem acolo, trebuie să muncim, să muncim mult, chiar cum o facem și astăzi, fiindcă e lung drumul ăsta, dar contează să vedem luminița cea albastră la capătul tunelului și să tindem spre ea.

... Unor state le-a luat foarte mult ca să ajungă.

De exemplu: României. În anul 1994 a semnat Acordul de Asociere. Abia în 2007, după 13 ani, în 2007 a aderat la Uniunea Europeană cu resursele, cu populația, cu sursele pe care le are.

Poate Republica Moldova va fi mai exemplară, vom reuși mai repede. Dar ca să reușim mai repede, trebuie să avem consolidare, trebuie să avem consolidare în opinii și în acțiuni. Și atunci aici, când vorbim despre o chestiune atât de tehnică și atât de nobilă, de ce atâtea discuții în extremă și de ce atâtea dezbateri?

**Domnul Iurie Leancă:**

Poftiți, domnule Ghimpu, precizare.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

După alegerile din 2003, PD-ul a făcut alianță cu PCRM-ul, alegerile locale.

Dimitri Gheorghevici,

Așa-i, așa-i?

Îi tînăr și nu cunoaște.

Nu vreau să vorbesc, 2005...

Dar întrebarea mea este, domnule Președinte Candu: dar ce, sînteți împotriva unirii Republicii Moldova cu România, de...?

**Domnul Andrian Candu:**

Stimate domnule Ghimpu,

Acesta nu e subiectul de discuții astăzi în ședința plenului.

Noi vorbim despre proiectul de hotărîre care este expus acum în discuție.

**Domnul Iurie Leancă:**

Vă mulțumesc.

Domnul Țap – următorul.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Dar proiectul vorbește de perspectiva Republicii Moldova.



**Domnul Andrian Candu:**

De perspectiva europeană prin integrarea în Uniunea Europeană. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Asta nu scrie aici.

Dacă dumneavoastră vreți să adăugați, poftiți, amendamente.

**Domnul Iurie Leancă:**

Vă mulțumesc.

Domnule Țap,

Următoarea întrebare, vă rog frumos.

**Domnul Iurie Țap:**

Nu voi adresa o întrebare.

Solicite o luare de cuvânt unde voi expune punctul de vedere.

Mulțumesc. (*Gălăgie în sală.*)

**Domnul Iurie Leancă:**

Mulțumesc frumos.

Domnule Țurcan,

Următoarea întrebare, vă rog.

**Domnul Vladimir Țurcan:**

Da. Vă mulțumesc.

Domnule Președinte,

Dintr-o parte, într-adevăr, este un proiect tehnic, deoarece este vorba de crearea unui grup de lucru special, o comisie sau un grup special.

Dar reieșind din prezentarea care ați făcut-o, eu așa pot să fac o concluzie că dumneavoastră, sincer, considerați că problema în cauză, ce ține de integrare, este problema cea mai importantă pentru societate și statul Republica Moldova. Așa-i? (*Rumoare în sală.*)

**Domnul Iurie Leancă:**

Este prima întrebare?

**Domnul Andrian Candu:**

Vă răspund. Consider că Republica Moldova are foarte mult de pierdut și a pierdut mult timp în căutarea celei mai bune modalități de dezvoltare. Ba un model european, ba, la un moment dat, căutam model din Est, ba din Vest. Societatea din cauza aceasta este divizată, multe greșeli au fost făcute de precedentele guvernări, nu contează culoarea guvernărilor.

Acum este cazul noi să ne determinăm odată și odată pe ce model de dezvoltare noi mergem. Actuala guvernare și propune la ora actuală acest proiect de hotărâre, prin care să se creeze acest grup de lucru care ați spus că la această etapă, cel puțin, sîntem la un nivel tehnic, pentru a găsi cea mai bună formulare de a introduce în Constituție un model de dezvoltare.

**Domnul Iurie Leancă:**

Mulțumesc.

Precizare sau a doua întrebare, domnule Țurcan.

**Domnul Vladimir Țurcan:**

Da. Și ca o precizare, dar și totodată, din această precizare, va fi formulată și a doua întrebare.

Reieșind din acest răspuns, eu am înțeles că da, într-adevăr, căutarea acestui model este problema cea mai importantă la ziua de azi pentru societate și statul Republica Moldova.

**Domnul Andrian Candu:**

Politică, probabil.

**Domnul Vladimir Țurcan:**

Și atunci, reieșind din această formulă, nu considerați că această problemă care, în opinia dumneavoastră, este cea mai importantă pentru societate și stat, conform articolului 75 al Constituției alineatul (1), trebuie să fie supusă referendumului? Nu poate fi, dar trebuie să fie supusă referendumului.

**Domnul Andrian Candu:**

Să decidă și să propună anume acest grup de lucru care va examina acest subiect.

**Domnul Iurie Leancă:**

Mulțumesc.

Domnule Batrîncea,

Următoarea întrebare, vă rog.

**Domnul Vlad Batrîncea:**

Da, vă mulțumesc, domnule Leancă.

Domnule Candu,

Dumneavoastră demonstrați încă o dată o abordare foarte liberă a Constituției, la fel ca și Curtea noastră „anticonstituțională” și încerc să vă demonstrez.

Constituția spune că: „Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvînt, imagine” ș.a.m.d.

Constituția prevede în articolul 5 că: „Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și totalitarismul. Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.”

Domnule Candu,

Eu vă aduc la cunoștință doar 3 organizații care fac sondaje: „Fondul Opiniei Publice”, „CBS-Axa”, „Asociația Sociologilor și Demografilor”. Toate sondajele absolut demonstrează că absoluta majoritate a cetățenilor deja nu cred în integrarea europeană. Este datorită la 8 ani de zile în care ați condus dumneavoastră țara. Mulți oameni, conform acestor sondaje, dacă 33%–34% pledează pentru integrarea europeană, peste 40% deja pledează pentru alt vector.

Până la urmă, Constituția ne spune că – așa cum a spus și domnul Țurcan – decizia definitivă de interes național, ceea ce ține de vectorul țării privind integrarea Est, Vest, nu are importanță, aparține cetățenilor.

Dumneavoastră vă temeți de referendumuri, de aceea ați anulat un referendum din 24 septembrie inițiat de Președinte, dumneavoastră nu doriți nici la acest subiect să solicitați opinia cetățenilor, că decizia le aparține lor.

Și eu vă pun o întrebare foarte clară: eventual, dacă trece – fără cetățeni, referendum, așa cum sînteți deprinși să activați – dacă trece propunerea dumneavoastră, cum o să procedați cu cetățenii... partidele politice care, conform Constituției, sînt absolut libere să promoveze mesajele sale?

Cum o să procedați cu oponenții politici, în cazul în care o să devină integrarea europeană ireversibilă, cum ați spus dumneavoastră că este cale ireversibilă? Înseamnă că ce: o să interziceți, o să împușcați, o să-i puneți la pușcărie pe acei care vor pleda pentru alte valori? Cum o să procedați cu acești cetățeni?

**Domnul Andrian Candu:**

Așa precum ați citat dumneavoastră din Constituție, Republica Moldova oferă libertatea de gândire, de exprimare și pluripartitism, și opinii diferite oricărui cetățean, și, în conformitate cu aceste prevederi constituționale, ar trebui, indiferent de guvernare, de culoarea guvernării, să asigure aceste drepturi fundamentale cetățenilor.

**Domnul Iurie Leancă:**

A doua întrebare sau precizare?

**Domnul Andrian Candu:**

Iar ce ține de referendum versus lipsă de referendum și altele, am și menționat: să lăsăm acest grup care va elabora sau va examina elaborarea împreună cu constituționaliști, împreună cu alți experți, fiindcă așa scrie și articolul 1, așa scrie și articolul 2, să vină cu cele mai bune concluzii de specialitate și cu abordare profesională. Și, ulterior, aici, în plenul Parlamentului, prin decizia

suverană acordată de cetățenii Republicii Moldova să se ia decizia cea mai înțeleaptă și bună pentru țară.

**Domnul Iurie Leancă:**

Domnule Batrîncea,

A doua întrebare sau precizare, vă rog.

**Domnul Vlad Batrîncea:**

Da, vă mulțumesc, domnule Leancă.

Iarăși, ceea ce ține de grup, iată Constituția spune și de grupuri. Nici o persoană particulară, nici o..., nici un grup, nici un partid nu poate exercita puterea de stat în numele poporului. Conform Constituției, decizia trebuie luată prin referendum, trebuie consultată cu cetățenii și nici un grup de deputați nu este în drept să priveze cetățenii de dreptul la referendum. Decizia aparține oamenilor, însă dumneavoastră demonstrați perfect încă o dată că o să mergeți împotriva voinței cetățenilor, majoritatea cărora nu crede în integrare europeană și nu crede în această guvernare. De aceea lăsați, vă rog, în pace Constituția și arătați oamenilor că rezolvați problemele cotidiene. Încercați să reabilitați imaginea integrării europene, că oamenii au pierdut încrederea în acest vector, datorită guvernării din 8 ani de zile și de aceea lăsați, vă rog, Constituția, în pace.

Mersi.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim.

Așa și facem în fiecare zi și alături de dumneavoastră la fel, inclusiv, prin ordinea de zi care este astăzi în plenul Parlamentului. Și vreau să vă aduc aminte că în noiembrie 2014, acest Parlament, în această componentă, au obținut mandatul din partea cetățenilor pentru a lua decizii cele mai bune pentru stat. Și nimeni altcineva, dar decît acest plen, onorat Plen și această instituție, Parlamentul Republicii Moldova, este împuternicit să ia decizii și să elaboreze legi, inclusiv să modifice Constituția, în baza majorității constituționale care este prevăzută.

Lucrul care l-am făcut, de altfel, inclusiv în sesiunea precedentă. Am făcut-o aici, cînd am modificat Constituția pentru unele alte chestiuni.

**Domnul Iurie Leancă:**

Doamnă Bodnarenco,

Poftiți.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Mulțumesc.

Господин Канду,

вы процитировали документ, принятый Парламентом в 2005 году, – эта была Декларация. Скажите, пожалуйста, она потеряла свою силу или срок ее действия истек на сегодняшний день?

**Domnul Andrian Candu:**

Declarațiile nu au termen de aplicabilitate. Este viziunea Parlamentului la acea oră, la acea dată, în...

**Doamna Elena Bodnarencu:**

Отлично. Можете не продолжать.

**Domnul Andrian Candu:**

... ca să mă asigur... în 24 martie 2005.

**Doamna Elena Bodnarencu:**

Вы подтвердили то, что мы знаем. Особенно те депутаты – а таких в этом зале несколько, я думаю, больше десяти, в том числе и господин Дьяков, – которые за эту Декларацию голосовали. И Парламент созыва 2005–2009 годов выполнил индивидуальный план Республика Молдова – Европейский Союз „cu brio” и был даже награжден Европейским Союзом за отличное выполнение этого плана, потому и доверие тогда граждан Республики Молдова к Европейскому Союзу было очень велико.

После 8 лет нахождения у власти проевропейских сил, действительно, желание молдаван интегрироваться в Европейский Союз уменьшилось практически вдвое.

Скоро два года, как Демократическая партия единственная руководит страной – вот это ответ, почему за восемь, вы говорили, что вы не сами руководите страной, скоро два года как сами, и оказывается, что европейскую интеграцию может спасти только изменение Конституции. Так получается, господин Канду?

**Domnul Andrian Candu:**

Nu, nu este așa. Toate eforturile care se depun la ora actuală de guvernare, inclusiv prin implementarea Acordului de Asociere și a Acordului de Liber Schimb, vor aduce cu siguranță beneficii Republicii Moldova și cetățeanului. Nu e doar această modificare care asigură o viață mai bună. Evident, asta este doar o viziune politică și, așa precum a menționat și domnul Voronin, nu e o chestiune juridică, dar mai mult politică care declarativ va fi introdusă, eventual în Constituție, dacă va decide onoratul Plen.

Sînt alte acțiuni, inclusiv cele votate astăzi, unele din ele, altele care vor fi votate săptămîna viitoare, zi de zi, piatră pe piatră se pune și se construiește o casă.

**Doamna Elena Bodnarencu:**

Да, и все-таки...

**Domnul Iurie Leancă:**

Precizare sau a doua întrebare?

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Это precizare.

Опросы показывают, что доверие молдаван к Европейскому Союзу и желание идти курсом евроинтеграции продолжает уменьшаться после всех тех мероприятий, о которых вы говорите, которыми вы ежедневно занимаетесь.

Мы говорим это с сожалением, потому что что-то не так идет в молдавском королевстве. Это был первый вопрос.

И второй вопрос. Вы закончили свой ответ господину Батрынче что вы в Конституции хотите менять и другие вещи, не только европейскую интеграцию. Вот вы не хотели бы в Конституции прописать, что невозможно жить инвалиду первой группы на пенсию в 670 леев, особенно если это ребенок инвалид, прикованный к постели, и его мать не может работать, потому что вынуждена ухаживать за этим ребенком, не имеет никакого социального пакета и никогда не будет иметь пенсии?

Спасибо.

На этот вот...

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumesc foarte mult.

Sînt alte legi care, cu siguranță, unele trebuie aprobate, revigorate, inclusiv ceea ce am votat sau ceea ce urmează să votăm noi astăzi, legat și de majorarea salariilor pentru profesori. Nu ține neapărat numai de Constituție, este și altă legislație.

Și, bineînțeles, stimată doamnă Bodnarenco, trebuie să depunem eforturi toți împreună ca acel invalid, ca acea persoană cu dizabilități să aibă un trai mult mai bun în Republica Moldova decît îl are astăzi.

**Domnul Iurie Leancă:**

Mulțumesc.

Domnule Diacov,

Vă rog frumos. (*Rumoare în sală.*)

Scuzați-mă...

**Domnul Dumitru Diacov:**

Dați-mi voie, doamnă Bodnarenco, să spun și eu ceva.

**Domnul Iurie Leancă:**

Domnule Diacov,

Doar o clipă.

Doamnă Bodnarenco,

O precizare. Scuzați-mă.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Mersi.

Dacă vorbim că toți împreună, vreau să reamintesc că încă în Legea bugetului de stat pentru anul 2016 am propus majorarea salariilor pentru bugetari și propunerea mea personală n-a fost susținută. Asta înseamnă totuși că nu toți împreună, dar numai voi.

**Domnul Andrian Candu:**

Orice propunere trebuie fundamentată și economic și arătate și sursele de unde se fac respectivele plăți. Probabil, ați greșit atunci când ați făcut propunerea și nu ați indicat sursele. Noi o să vă ajutăm atunci când se va examina următorul buget, să identificăm și sursele necesare.

Vă mulțumesc.

**Domnul Iurie Leancă:**

Vă mulțumesc frumos.

Domnule Diacov,

Vă rog frumos.

**Domnul Dumitru Diacov:**

Dați-mi voie, stimați tovarăși. Eu cred că nu este nici un secret că una din problemele fundamentale ale Republicii Moldova, și Republica Moldova prin asta se deosebește de toate fostele republici ale Uniunii Sovietice, există două tabere – una spune cetățenilor că: haideți să ne unim și o să aveți pensii, salarii și tot o să fie bine, și alta spune: haideți în „soiuzul” cela „таможенный” și tot așa, nu trebuie să vă chinuiți, nu trebuie să munciți, nu trebuie să vă organizați și o să fiți fericiți. Și aceste două tabere antagoniste împart Republica Moldova pe baricade și noi nicidecum, nicidecum nu putem să ne unim. Dar Republica Moldova, o țară săracă, cu atâtea probleme, poate să realizeze succese numai dacă mobilizează toată populația Republicii Moldova.

Sigur că integrarea europeană este una din lucrurile foarte simple la suprafață, care trebuie să domine spațiul politic. Noi, aici, pe interior, pe calea asta, putem să avem opoziție, guvernare, socialiști, liberali, mai liberali, comuniști, dacă vreți, și nu o să se întâmple nimic.

Eu vreau să vă spun că, iată, am aici pe internet din statutul Partidului Comunist, adoptat în 2005, la congres și la care au votat eu presupun că jumătate

de socialiști, precis, chiar și liderul socialiștilor. Ia, uitați-vă ce scrie în statutul Partidului Comunist: «ПКРМ выступает за евроинтеграцию, за преобразование страны» și т.д. Și numai peste 3 alineate spune că «ПКРМ выступает за сохранение и развитие братских отношений народов стран СНГ». Так noi выступаем за то же самое, Владимир Николаевич, за братские отношения, за теплые отношения, за хорошее сотрудничество... și asta nu încurcă integrării europene a Republicii Moldova.

De aceea eu vă chem să terminăm discuțiile, întrebarea e clară, poziția e clară și eu cred că la dezideratul acesta de care noi vorbim – integrarea europeană, nu trebuie să mai venim cu alte chestiuni, fiindcă dacă noi anunțăm concurs cine e mai breaz și cine e mai tare, o să ne încurcăm. Dar integrarea europeană, restul problemelor care există în Constituție trebuie să... o să venim mai pe urmă.

Vladimir Nicolaevici,

Constituția mobilizează țara și forțele politice, dar noi cu dumneavoastră, în cadrul integrării europene, putem să fim de stînga, de dreapta, mai de stînga ș.a.m.d. Care-i problema? Asta se cheamă valori, valori politice, da. (*Rumoare în sală.*) Și, iată, așa.

Eu aș propune 108, domnule Președinte, dacă doriți, ca să terminăm discuția și să punem la vot, da.

**Domnul Iurie Leancă:**

Fiindcă domnul Diacov a propus să facem uz de articolul 108, eu voi pune la vot.

Cine este în favoarea încheierii aici a dezbaterilor pe acest subiect.

Majoritatea.

Vă mulțumesc frumos.

Domnule Președinte,

Mulțumesc.

Luări de cuvînt pe acest subiect.

Domnule Batrîncea,

Poftiți.

**Domnul Vlad Batrîncea:**

Stimați colegi,

Încă o dată ne referim la Constituția Republicii Moldova, care este Legea supremă și asigură pluralismul politic, care este incompatibil cu dictatura și totalitarismul. Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului, dreptul aparține cetățenilor, inclusiv de a alege Parlamentul, inclusiv vectorul extern de dezvoltare.





Eu cred că nu ... sau sper că partenerii din Europa nu vor condiționa finanțarea acestei guvernări printr-o sintagmă în Constituția Republicii Moldova. Este un pas care trebuie să fie pe placul europenilor și este îndreptat împotriva cetățenilor Republicii Moldova care iarăși sînt duși cu unele mecanisme absolut antidemocratice.

Libertatea exprimării, spune Constituția, nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziunea proprie. Acei oameni care au scris textul Constituției probabil că s-au gîndit cum să asigure adevărata democrație și libertatea gîndirii, exprimării.

Noi avem multe partide în țară – 45 în Ministerul Justiției înregistrați. Constituția și legea prevede pluralismul opiniilor. Bine, astăzi scrieți „integrarea europeană”, dar ce scrieți mîine?

Și noi ce, ne jucăm în țară?

Pîna la urmă, stimați colegi, vreți, nu vreți, dar într-o bună zi va avea loc un referendum. Că referendumul este o practică care a venit din Uniunea Europeană, din spațiul european, din Consiliul Europei, din structurile care promovează adevărata democrație.

Dumneavoastră vă temeți de acest referendum și îl scoateți din Foaia de parcurs. Înseamnă că veți impune cetățenilor și acest lucru.

Și ultima. Nu este important ceea ce este scris în Constituție și nu asta va determina alegătorul să voteze pentru un partid sau altul.

Trebuie să demonstrați că în Republica Moldova oamenii pot trăi așa cum în Uniunea Europeană. Trebuie să demonstrați prin fapte că, ceea ce faceți voi, este bine, dar orișicare impunere care va duce la limitarea gîndirii acțiunilor oamenilor... va scădea și mai mult din ratingul și al guvernării, și al integrării europene.

De aceea noi considerăm, stimați colegi, că, reieșind din dispozițiile privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului, deciziile, Constituția poate fi revizuită numai cu aprobarea lor prin referendum – articolul 142.

Reieșind din faptul că acest proiect contravine Constituției, contravine spiritului democrației și libertății în Republica Moldova, considerăm că acest proiect trebuie scos de pe agenda Parlamentului.

Mulțumim. (*Aplauze.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Reidman.

Vă rugăm frumos.

## **Domnul Oleg Reidman:**

Уважаемые коллеги!

Интеграция – это не вступление, это развитие, это должно быть домашним заданием. Конституция же – это своего рода общественный договор. И у нас в отношении поставленного вопроса общество разделено минимум 60 на 40.

Вы хотите разрушить общественный договор? Вы этого добьетесь.

Мы живем в Европе, в европейском доме. И чтобы считаться в этом доме своими и желанными, мы должны строить свое собственное развитие на принципах и в направлении соблюдения *acquis-ului comunitar* и других требований Европейского Союза, а также документов, объединяющих Европейский Союз.

Когда человек научается читать – он интегрируется в общество грамотных людей, но ему еще далеко до интеграции в культурное сообщество. В этом разница: в понятиях «евроинтеграции» у коммунистов, в их уставе, и у начетчиков, иждивенцев из правых. Это, Дмитрий Георгиевич, специально для вас.

Никакой текст, записанный куда угодно, хоть в святыне книги, не обеспечивает его соблюдения.

В Библии написано: «Не убий!» Однако мы имеем Уголовный кодекс.

Все развитие молдавской жизни: ее легального поля, ежедневной практики – свидетельствует о зависимости этого развития от политики правящего большинства.

С 91-го по 2001 год, несмотря на все записи в Конституции, которые сегодня цитировали, никакого развития ни страна, ни общество не получили, никакого развития, кроме деградации.

С 2001-го по 2008-й, при тех же записях в Конституции и значительно меньшей финансовой поддержке удалось деградацию остановить и добиться определенного развития.

С 2010-го, несмотря на денежный дождь, пролившийся... под бодрую проевропейскую фразеологию наших властей, мы вновь наблюдаем откат в развитии.

Наш народ очень хорошо понимает, в чем состоит развитие. Поэтому европейскую интеграцию в смысле домашнего задания, как понимали ее коммунисты и пропагандировали для Молдовы, поддерживали почти 70 процентов граждан, а в понимании сегодняшней власти – вступить, во что бы то ни стало, таких сторонников всего оказалось около 30 процентов и становится все меньше.

Всем понятно, что предлагаемые властью проевропейские заклинания призваны восстановить утраченное доверие евроструктур и восстановить денежные потоки, без которых власть не может жить.

Не играйте с общественным договором, господа, с Конституцией! Вы рискуете разрушить, расшатать хрупкую стабильность в нашем обществе. (*Aplauze.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim.

În continuare, domnul Țap.

Vă rugăm frumos.

**Domnul Iurie Țap:**

Stimați colegi,

Este un subiect foarte important.

Aș vrea să cred că toți noi: partidele politice, politicienii care sîntem aici, într-adevăr, dorim binele Republicii Moldova.

Eu doar aș vrea, așa, scurt, să amintesc: avem 26 de ani de la adoptarea Declarației de independență sau de cînd avem statul suveran – Republica Moldova.

Cetățenii nu sînt mulțumiți de prestația statului, dincolo de cine a fost la putere.

Și eu aș ruga să nu insistăm, pentru că din toate partidele care sînt aici, care nu sînt, au fost funcționari, demnitari, ocupînd funcții foarte înalte în statul Republica Moldova. Aceasta este ceea ce mă doare pe mine, ceea ce mă neliniștește și de aceea am ieșit să vorbesc astăzi aici, la această tribună.

Voi începe cu dictonul care sună: „Nu vorbi, dacă nu poți îmbunătăți liniștea”. Parafrazîndu-l, vreau să afirm: puterea trebuie să adune țara, nu s-o dezbină. Și atunci, sub aspect politic, mă întreb: haideți să vedem ce-o să obținem atunci cînd acest proiect va fi realizat?

Problema... una dintre problemele majore – problema teritoriului din stînga Nistrului. Această decizie va îmbunătăți situația sau va facilita soluționarea problemei transnistrene sau dimpotrivă?

Dar problema sau problemele cu care noi ne confruntăm legate de starea lucrurilor din Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia? Va îmbunătăți oare, va facilita sau dimpotrivă?

Cineva va folosi cu lux de amănunte pentru a dezbină și mai mult țara. Deci sub aspect politic dacă examinăm, nu găsim partea bună a lucrurilor.

Sub aspect constituțional-juridic. A vorbit domnul Președinte Voronin despre... a adus acest argument.

Și mă întreb, dacă luăm principiul suveranității care este principiul de bază și să ne întrebăm: în ce măsură partidele care sînt aici și majoritatea parlamentară are legitimitatea respectivă? Dacă noi am fi venit după alegeri cu o majoritate covârșitoare și atunci nu poți să abordezi astfel subiectul.

Dacă ne dorim, haideți să luăm exemplul României. Da, este Pactul de la Snagov, doar este un Pact al partidelor politice care s-au înțeles – noi vrem să modernizăm țara. Aceasta este altă abordare.

Și al treilea aspect – moral. Am putea fi învinuiți de cetățeni de fățarnicie, am putea fi numiți ipocriți. De ce? Pentru că chiar și eu am fost în coaliție, în diferite forme, din 2009 încoace. Și vreau să zic: toate partidele au fost prezente, au avut ministere-cheie și nouă nu ne-a reușit s-o facem. De aceea cetățenii așteaptă de la noi nu să modificăm Constituția și să introducem acest vector, s-o spun așa.

Și voi aminti un lucru important: în această sală un an în urmă a avut loc un for moldo-european. Țineți minte ce-a spus un fruntaș? Nu pro-Europa, pro-Moldova trebuie să fiți. Noi avem nevoie de a schimba starea de lucruri de aici, avem nevoie de lupta reală cu corupția, avem nevoie de... chiar dacă pentru unii sună, de reforme sistemice profunde care ar crea locuri de muncă, care ar genera dezvoltare, care ar îmbunătăți starea de lucruri. Aceasta se cere de la noi, stimați colegi.

Și cel mai bun argument pentru cetățeni: și pentru cei din Transnistria, și pentru cei din UTA Găgăuzia, ar fi ca noi să asigurăm această modernizare a țării, s-o facem prosperă, cu adevărat, să demonstrăm că și politicienii, partidele, cei care sîntem aici, ceea ce spunem aici, aceea facem zi de zi.

Că spunem adevărul, dar și că trăim în adevăr, stimați colegi. Aceasta o așteaptă de la noi cetățenii.

Puteți să nu fiți de acord cu mine, puteți să criticați poziția mea, dar nu se poate să fim fățarnici, ipocriți cu cetățenii noștri, nu se poate, că vine timpul cînd trebuie să dăm socoteală la direct și la indirect.

Iată de ce, eu v-aș îndemna: haideți să medităm asupra acestor aspecte, am vorbit și politic, și constituțional-juridic, dar cel mai important moral, în ce măsură aceasta este soluția? Tare mi-i teamă că, de fapt, unele forțe politice vor folosi... sau este un instrument de joc geopolitic pentru a-și acoperi propriile interese.

Vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim.

În continuare, cuvîntul se oferă domnului Ghimpu, vă rugăm frumos.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Era vorba de un grup de lucru, dar odată ce am început discuțiile trebuie să le continuăm.

Primul lucru, vreau să ajut unii colegi ca să citească Constituția, că articolul 142 al Constituției prevede clar când doar prin referendum se poate de modificat Constituția, în rest Parlamentul poate face orice modificări în Constituție, doar în cazul în care este vorba de caracterul suveran, independent, unitar, precum și neutralitatea, care – ca să cunoască și alți cetățeni – a fost introdusă această neutralitate, limba moldovenească și altele de către socialiști împreună cu Partidul Democrat Agrar, fiindcă din 1994 pînă în 1998, martor este domnul Diacov, Republica Moldova a fost condusă de agrarieni și socialiști, partidul vostru.

Doi. Direcția europeană nu este o temere și o frică pentru cetățeni, cum vă place să faceți trimitere, pentru că cetățenii au înțeles că doar datorită acestei direcții și sprijinului țărilor membre UE și, în primul rînd, al Uniunii Europene, avem drumuri noi, bune, avem spitale modernizate, vorba domnului Voronin, ca să fie modernizată republica, avem niște lucruri făcute doar datorită acestei direcții, că dacă nu am fi avut această direcție, nu am fi avut sprijinul europenilor.

Apropo, privind Declarația de independență – eu sînt unicul în sală care am votat această Declarație de independență. Și în Declarația de independență, domnule Președinte al Parlamentului, (*aplauze*) stimați colegi, este clar stipulat viitorul Republicii Moldova, unde e scris: sîntem români, vorbim limba română și în spațiul istoric al neamului nostru, asta înseamnă că Republica Moldova trebuie să se unească cu România, domnule Voronin. Buletinul de naștere al domnului Vladimir Voronin este mai important decît pașaportul, de aceea Declarația de independență prevalează asupra Constituției. Că dacă nu era Declarația de independență, nu era nici Constituția. Corjova e tot pămîntul nostru și Transnistria este pămîntul nostru, și așa se va termina.

Alta e problema: de ce venim cu această modificare că să introducem în Constituție? E clar, pentru că în perioada cînd Uniunea Europeană și țările membre ale UE, Statele Unite ale Americii și alte state ne-au ajutat să ieșim din mocirla sovietică, comunistă, din mizerie și sărăcie, din totalitarism și ne-au acordat milioane, dacă nu miliarde de bani, ai noștri, liberal-democrației și socialiștii au băgat mîna în Banca de Economii și au luat credite neperformante și miliardul pe care l-am primit de la europeni, l-au luat și s-au dus pe „apa sîmbetei”, l-au furat.

Și cetățenii se întrebă: dar ce fel de Europă, dacă se fură miliarde în perioada cînd sîntem împreună cu Europa? Și de aceea... și plus propaganda rusească.

Domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați colegi din fosta coaliție,

Haideți să votăm proiectul de lege să interzicem propaganda rusească – aici este buba. Anume datorită propagandei rusești, cetățenii noștri cred în Europa, ca și

în NATO, că este dușman al Republicii Moldova și cetățenilor. Iată, când mă întorc din deplasare, domnule Lupu, ne întoarcem de la Strasbourg și votăm proiectul, interzicem propaganda rusească și o să vedeți că cetățenii o să vrea Uniune Europeană când o să vadă emisiuni despre Uniunea Europeană, despre Franța, Germania, dar nu despre Tambov și tancul de la Tiraspol.

Și ultimul lucru. Și ultimul lucru. (*Voce din sală.*) De acord și comunistă tot, unionistă – nu. Unionistă...

Și ultimul lucru, stimați colegi, domnule Președinte al Parlamentului, stimați democrați, conform articolului 2 al Constituției, acordurile semnate de Republica Moldova, acordurile internaționale prevalează asupra Constituției. Așa-i domnule Reidman? Dai din cap.

Păi, dacă noi avem Acord de Asociere cu Uniunea Europeană, la ce ne mai trebuie nouă această introducere. Cum n-am da, cum n-am face, Acordul de Asociere al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană spune că drumul nostru este integrarea în Uniunea Europeană și prevalează asupra Constituției. Și conformați-vă, socialiștilor, ridicați mâinile sus și... (*voci din sală*) CSI, măi, CSI-ul acela de acum e înmormântat de vreo 100 de ori și mai căutați să-l reînviați, cum a spus domnul Voronin despre altă organizație. CSI nu există, CSI-ul este o organizație moartă care, dacă vrei să o reînveii, trebuie să treci peste Ucraina. Dar între noi și Rusia este Donbass-ul, Crimeea și încă ce mai este acolo – Lugansk... (*gălăgie în sală*) și țara noastră România.

Trăiască unirea!

Mulțumesc frumos. (*Aplauze în sală.*)

**Domnul Andrian Candu:**

În continuare, cuvîntul se oferă domnului Ghilețchi, vă rugăm frumos.

Dumneavoastră personal ați fost vizat și Partidul Liberal Democrat a fost vizat, și Frațiunea Partidului Socialiștilor au fost vizați. Deci, haideți să... la urmă, cum spune domnul Diacov, la sfîrșit replicile.

**Domnul Valeriu Ghilețchi:**

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Subiectul pe care îl discutăm sigur este important. Faptul că reprezentanții tuturor fracțiunilor și grupurilor parlamentare au decis să se expună vorbește despre importanța politică a acestui subiect.

Este sau nu importantă integrarea europeană? Este ea benefică pentru cetățenii Republicii Moldova sau nu? Chiar dacă au sunat note critice din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor, din partea Partidului Comuniștilor, absoluta majoritate dintre noi recunosc că integrarea europeană i-a adus beneficii cetățenilor Republicii Moldova. Ea contribuie la creșterea bunăstării vieții cetățenilor noștri și

asta ne dorim, pentru aceasta oamenii ne-au ales ca să depunem eforturi în așa mod, încât viața lor să fie mai bună.

Evident că ar trebui să recunoaștem, personal sînt gata să recunosc că au fost comise mai multe greșeli, am comis mai multe greșeli în această perioadă. E cazul să ne mai punem cenușă, să ne pocăim pentru greșelile pe care le-am comis, pentru că, prin greșelile pe care le-am comis, am făcut integrarea europeană mai puțin credibilă, de aceea sună voci astăzi critice în adresa integrării europene.

Dar oare aceste critici ar trebui să ne oprească pe noi să recunoaștem ceea ce este vizibil? Am rămas un pic nedumerit de atitudinea mult stimatului coleg, domnul Țap, de parcă atunci cînd am fost împreună în Frațiunea Partidului Liberal Democrat, tot ce am făcut a fost să dezbinăm societatea.

Este adevărat că sînt anumite mesaje politice cu care vii, anumite decizii care pot duce inclusiv la dezbinare, dar dacă crezi în ele, crezi că, de fapt, scopul final este bunăstarea cetățenilor, nu-ți este frică să mergi pe această cale.

Domnule Reidman,

Este adevărat, în Biblie este scris să nu ucizi, dar aceeași Biblie prevede pedepse pentru cei careucid, pentru cei care comit omucidere, de aceea și există înaintea Codului penal, Biblia a prevăzut pedepse pentru cei care încalcă aceste prevederi.

De aceea, eu cred că astăzi, prin această propunere, noi nu ar trebui să... adică nouă nu ar trebui să ne fie frică să formăm acest grup, să discutăm. Este un subiect care ține de viitorul Republicii Moldova, să găsim acele formule prin care să-i asigurăm pe cetățeni că prin această modificare la Constituție, noi, de fapt, dorim binele republicii noastre, dorim binele cetățenilor noștri.

Consecvența în activitatea politică este foarte importantă. De aceea aș vrea ca să rămînem consecvenți, în special cei care au venit în acest Parlament, pledînd pentru integrarea europeană. Este extrem de important, încă o dată, să înțelegem acest lucru.

Evident, noi nu transformăm integrarea europeană într-o panacee, adică nu o transformăm în ceva care, în mod miraculos, ar soluționa toate problemele, dar atunci cînd vorbim despre pluralismul politic, și văd că mult stimatul coleg nu este acum în sală, cînd vorbim despre democrație și alte libertăți fundamentale, arătați-mi un alt spațiu în lume astăzi care asigură aceste drepturi fundamentale.

Dacă vrem să ne ancorăm în acest areal al valorilor cele mai importante pentru omenire, oare nu este cazul să discutăm aceste lucruri?

Am fost și rămîn critic față de anumite lucruri care pot veni din afară, dar aceasta, din nou, înseamnă democrație. Atunci cînd ești în Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei și ai libertatea să exprimi anumite puncte de vedere, să vii să prezinți anumite rapoarte, să aperi fie copiii, să aperi fie femeile, să aperi familia, toate aceste lucruri sînt posibile.



De aceea nu ar trebui să ne fie frică să intrăm în acest spațiu european sau să fim parte din acest spațiu valoric european.

Acestea fiind spuse, aș vrea să menționez că Grupul Popular European din Moldova susține inițiativa formării acestui grup de lucru, îl va delega în acest grup pe domnul Eugen Carpov și sperăm că în timpul apropiat vom avea un proiect de modificare a Constituției care urmează, evident, să fie avizat și modificat așa cum prevede litera Constituției.

Apropo, pentru cei care insistă asupra referendumului. Dumneavoastră știți că această Constituție nu a fost supusă referendumului? Atunci dumneavoastră insistați asupra unui amendament pentru o Constituție care nu a fost supusă referendumului.

Constituția are norme clare cum poate fi modificată, de aia și există o autoritate reprezentativă, de aia și există un Parlament, există un număr de deputați care au dreptul să inițieze reforma Constituției, există proceduri cum poate fi modificată Constituția.

De aceea, din nou, în baza literei Constituției și urmărind interesul comun al cetățenilor Republicii Moldova, urmărind bunăstarea lor, eu cred că această inițiativă trebuie sprijinită.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult. (*Aplauze.*)

Și ultima luare de cuvânt – domnul Lupu.

Vă rugăm frumos.

**Domnul Marian Lupu:**

Stimați colegi,

De fapt, discuțiile din această sală pe marginea acestui subiect, și am văzut că au fost multe, îndelungate au și justificare, dar, pe de altă parte, întrec măsura raționalului și logicii. Însuși subiectul ca și esență, într-adevăr, este unul important, unul crucial, dar haideți să recunoaștem că astăzi în tot ce a fost spus de multe ori în această sală s-au făcut și foarte multe demagogii.

Domnul Reidman, colegul nostru, are o anecdotă foarte bună, care dă definiția demagogiei. (*Rumoare în sală.*) Eu n-o să fac... eu n-o să fac referință, dar e un banc foarte bun. Cine e interesat, apropiați-vă și el o să vă spună.

Eu o să abordez probabil, sper eu cel puțin, din alt unghi acest subiect. Voi începe prin a constata că Frațiunea Partidului Democrat în mod evident va susține această inițiativă. Nu uităm că la această etapă noi discutăm doar despre instituirea unui grup de lucru care va avea o lună jumătate pentru a munci asupra ideii, asupra textului și mai apoi o să urmărim toate procedurile constituționale.

Însă, stimați colegi, haideți să ne întrebăm ce au avut în vedere autorii atunci când propun ca și idee de bază în Constituția țării să fie inclus procesul de integrare europeană. Întâi și întâi de toate, noi vorbim despre modele: modele economice,

modele sociale, modele de funcționare a justiției, lupta cu corupția și aducerea ei la un nivel infim de zero, lipsa de influență administrativă și politică asupra sistemului judecătoresc, standarde de acțiune și de funcționare a sistemului de poliție, întreprinderi, protecție socială. Acestea sînt modelele europene care și-au demonstrat eficiența, sînt modelele de care are nevoie Republica Moldova. Nu-i așa oare?

Haideți să fim foarte sinceri, doar aceste modele nu o să le găsim în alte părți ale lumii. Nu există asemenea modele și asemenea accente în direcția Estică. Asta este realitatea. Nici peste ocean ele nu există, le putem găsi așa cum ele sînt eficiente și funcționează pentru binele oamenilor în spațiul european.

Acesta este scopul și obiectivul nostru. Iată ce sens investim prin a propune ca în Constituția țării să se facă referință expres și foarte clar că Republica Moldova are nevoie anume de aceste modele de funcționare pentru țară, pentru stat, dar întîi de toate pentru cetățeni și pentru oameni. Nimeni nu poate să conteste acest obiectiv. Nu-i așa oare?

Putem face multă demagogie la acest subiect, însă esența rămîne cea pe care am punctat-o eu numai ce. Cu atît mai mult, voi profita de această tribună și de această ocazie pentru a puncta încă o dată poziția care a fost și rămîne neschimbată a PDM-ului și a Frațiunii PDM – noi vedem Republica Moldova ca stat suveran, independent, cu perspectivă europeană reieșind din acest statut acum și în viitor. Noi sub nici o formă nu putem să concepem un alt statut al țării, mai ales cel de unire cu cine nu ar fi pe această lume.

Apropo, vreau să vă zic că și aici standardul european vorbește foarte clar – respectul pentru suveranitatea și independența țării. Am auzit de la colegi propunerea de a îmbogăți acest proiect ca să mergem pe linia de schimbare și a altor articole, în speță s-a făcut referință la articolul 103...

Aici nu o să dau nume. Ați auzit o luare de cuvînt a unui antevorbitor care critica proiectul nostru spunînd că el o să aducă dezbinare, dezechilibre în societate și nu consolidare.

Păi, dar, stimații mei colegi, voi, cei care propuneți modificarea articolului 103, voi la ce vă gîndiți? Vă gîndiți că această mișcare și acest proiect o să aducă pace și consolidare în societate? Ba nu, o să aducă un dezechilibru și un război psihologic, și nu doar pe intern, mai dihai decît subiectul pe care noi îl propunem. Asta este, nu folosiți standarde duble, eu vă rog.

Cu referință la acest subiect, pe mine mă interesează și pe dumneavoastră, și pe toți moldovenii – integrarea europeană pe simplul motiv că sub aspect etnic, sub aspect lingvistic Uniunea Europeană este cea care a propus un standard foarte clar, respectul pentru libertatea fiecărui individ la autoidentificare etnică și culturală, implicit lingvistică.

Acest principiu european este unul fundamental care spune că oamenii nu trebuie să se războiască între ei, să se convingă că nu este de o etnie, ci de alta, că

vorbește o limbă și nu altă limbă. Principiul european cere toleranță și respect reciproc și valoarea supremă este libertatea fiecărui om sub acest aspect.

Iată de ce aș vrea în Constituția țării, și atrag atenția stataliștilor că este și în interesul vostru principiul european să fie inclus și pe această cale în Constituția Republicii Moldova.

Nu am putut să nu atrag atenția la faptul că ne-au fost făcute învinuiri că încercăm să stabilim, contrar prevederilor constituționale, o ideologie oficială. Nu este așa. Ideologia este altceva. Lumea și istoria arată că ideologii sînt: ideologia socialistă, comunistă, social-democrată, fascistă... ptiu, ptiu, nu dea Domnul. Acestea sînt ideologiile.

Integrarea europeană nu presupune stabilirea unei ideologii oficiale. În Europa vedeți că sînt ideologii diferite: și liberale, și social-democrate, și de tot felul. Respectiv, nu putem vorbi de constrîngerii sau persecuții, dacă cineva o să vină cu alte viziuni decît cele care sînt orientate spre integrarea în Uniunea Europeană.

La capitolul referendum, colegul Ghilețchi a făcut o remarcă. Eu aș adăuga doar, într-adevăr, nu folosiți ca o icoană pe perete ideea cu referendumul. Eu îmi aduc aminte, în anul 2010, înainte de referendumul din septembrie, 90 la sută, dacă nu greșesc, din populația țării – „pro” modificarea sau revenirea la alegerea directă a șefului statului, iar cînd s-a fixat un referendum la acest subiect, nici 30% n-au venit, nici n-au participat la el.

Наши коллеги сказали, что мы пытаемся заменить устаревшую, с их точки зрения, фразу «светлое коммунистическое будущее» на «светлое европейское будущее». (*Voci nedesluite din sală.*)

Олег Моисеевич,

извините, но я смотрю на своих коллег по фракции, потому что самые красивые, умные, понимаете, и мне приятно общаться с ними.

Но, коллеги,

Фразе «светлое европейское будущее» можно поставить знак de egalitate, знак равенства со словами «светлое социалистическое будущее», потому что во всем пространстве СНГ социализма нет, у нас в Молдове тоже, к сожалению, пока что. У нас слишком большое расслоение общества, очень много бедных, меньше количество богатых, у нас нет среднего общества.

В Штатах, кстати, за океаном, я тоже не наблюдаю социалистической идеологии и подхода к построению общества.

Посмотрите на все эти споры и дискуссии по поводу Обамакер, системы здравоохранения. Единственное место, единственная географическая зона на свете, которое... (*rumoare în sală*) которое...

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule președinte,  
Vă rog frumos să încheiați.

**Domnul Marian Lupu:**

... на практике...

Da, eu închei, domnule Președinte.

În viață au reușit să aplice modelul socialist, sînt multe țări din cadrul Uniunii Europene.

Iată de ce, haideți să susținem mișcarea spre integrarea europeană, modelul social-democrat, socialist, de ce nu, pentru oameni, cu accent pe aspectele sociale. Și haideți, pe această cale, să susținem inițiativa grupului de autori.

Mulțumesc, stimați colegi. (*Aplauze.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Înțeleg, domnule Reidman, că vreți să dați o replică.

Vă rugăm frumos, aveți dreptul la replică, 3 minute.

**Domnul Oleg Reidman:**

Ну, к сожалению, domnul Ghimpu нас покинул (*rîde*) преждевременно. Нет, ну, серьезно. Он потребовал от меня подтвердить, что международные договоры превалируют над национальными, над внутренними.

И я ему подтвердил. Но это совершенно не значит, что договор, который сделан каким-то, вернее подготовлен и подписан каким-то чиновником, который, пусть из лучших побуждений, ошибся, да, я не говорю: предал интересы Республики Молдова, ошибся, это не значит, что мы не можем войти с другой стороной договора в совершенствовании его, в пересмотр некоторых его положений, в смягчение или усиление каких-то положений, касающихся графиков отмены там каких-нибудь пошлин и свобод для кого-то и прочее. Поэтому господин Гимпу здесь, как говорится, не прав.

А вот Мариан Ильич, я имею право на вторую реплику, поскольку он адресовал к моей шутке известной. (*Voce nedeșlășită din sală.*)

Да. Но тем не менее, Мариан Ильич, вы увлеклись и проговорились с трибуны. Мы это делаем, вы сказали, для того, чтобы любое движение в другом направлении, любая мысль в другом направлении считалась бы антиконституционной. (*Voce nedeșlășită din sală.*)

Așa a fost spus de la tribuna centrală.

Nu. (*Rumoare în sală.*)

Mersi.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Aici se încheie dezbaterile.

Cer scuze, despre ce-i vorba?

Domnule Deliu,

Vă rog frumos, domnul Deliu.

Domnule Pistrinciuc,

Vă rog frumos.

**Domnul Vadim Pistrinciuc:**

O scurtă replică pentru domnul Ghimpu cu miliardul.

Faptul că dumneavoastră, domnule Ghimpu, atât de insistent promovați niște minciuni despre liberal-democrați cu miliardul, având acces la foarte multe informații, citind și rapoarte străine, denotă că sînteți interesat direct ca acest adevăr să nu se afle, de faptul că vă absolviți de orice responsabilitate, inclusiv de numirile pe care le-ați avut și la Banca Națională și alte instituții, instituții care trebuiau să prevină acest lucru, la fel, tăceți. Asta și este rezultatul că, din păcate, o idee frumoasă pe care o promova partidul dumneavoastră a fost compromisă de faptul că ați devenit, prin minciunile care le promovați, etalonul, de fapt, al lipsei de justiție și al corupției.

Mersi mult.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumesc foarte mult.

Și ca o precizare pe care, mă scuzați, dar am învățat-o și la Facultatea de Drept, în Republica Moldova Constituția spune că tratatele internaționale au prioritate față de legislația Republicii Moldova doar în cazul în care se referă la drepturile omului, nu toate tratatele internaționale. Și citiți cu atenție alineatul (2) din articolul 4 din Constituție. (*Gălăgie în sală.*)

Domnule Țap,

Despre ce vreți să ne mai spuneți?

**Domnul Iurie Țap:**

Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Am fost vizat și este de datoria dumneavoastră să-mi acordați timpul regulamentar.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă rog frumos, poftiți, aveți dreptul la replică.

**Domnul Iurie Țap:**

Voiam să răspund colegului Ghilețchi, cu tot respectul pe care îl am, dumneavoastră ați interpretat eronat poziția pe care am vociferat-o.

Eu nu am vorbit despre integrarea europeană ca politică care nu este acceptată. Cu atât mai mult, de fiecare dată și astăzi, și în fiecare ședință de plen, și pe toată perioada am insistat asupra reformelor sistemice reale.

De aceea, în cazul când era o neclaritate, urma să precizați, nu să faceți afirmații, pentru că nu este nici corect. (*Rumoare în sală.*)

Dar am argumentat și am vorbit că nu pot accepta faptul pentru ca partidele politice anumite, lideri, anumite interese de grup să fie utilizate pentru a amăgi poporul, este fariseism. Aceasta, de fapt, este esența pe care am expus-o.

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

Aici încheiem dezbaterile la proiectul nr.295 din 3 octombrie 2017.

Și vom trece la procedura de vot. (*Rumoare în sală.*)

Replică la replică nu se dă. Vă rog frumos.

Dragi colegi,

E fără zece trei. Putem să mai examinăm un subiect care este în lectura a doua. Și trecem după aia la procedura de vot.

Este vorba despre un Acord.

**Vă rugăm frumos, la tribuna principală o invităm pe doamna Dumbrăveanu să ne prezinte proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Republica Federală Germania privind securitatea socială, subiectul nr.6 de pe ordinea de zi, proiectul nr.279 din 20 septembrie 2017.**

Vă rugăm frumos, la tribuna principală.

**Doamna Viorica Dumbrăveanu – viceministru al sănătății, muncii și protecției sociale:**

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Se propune în atenția dumneavoastră proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Republica Federală Germania privind securitatea socială, semnat la Chișinău la 12 ianuarie 2017.

Acordul a fost elaborat în temeiul articolului 12 din Carta Socială Europeană revizuită, ratificată parțial de către Republica Moldova.

Acordul are la bază principiile europene de coordonare a sistemelor de securitate socială și este similar celorlalte 12 acorduri în domeniul securității sociale care au fost semnate de către Republica Moldova.

În baza Acordului, persoanele îndreptățite vor beneficia de pensii pentru limită de vârstă, pensii de dizabilitate cauzată de boală obișnuită, pensii și indemnizații în caz de dizabilitate cauzată de accidente de muncă sau boli profesionale, inclusiv pensii de urmaș.

Acordul va motiva persoanele să activeze în sectorul formal și va asigura dreptul la protecție socială.

Vă mulțumesc.

Rog susținerea acestui proiect.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult.

Și o rugăm pe doamna Ivanov, președintele Comisiei politice externe și integrare europeană, să ne prezinte raportul comisiei.

Între timp, pînă doamna Ivanov ne prezintă raportul, vă rugăm frumos, Secretariatul, la fel și secretarii, și conducerea fracțiunilor, vă rugăm frumos să chemați toți deputații în sala plenului, căci după asta vom trece la procedura de vot.

**Doamna Violeta Ivanov:**

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană a examinat prezentul proiect de lege și constată următoarele.

Acordul dintre Republica Moldova și Republica Federală Germania privind securitatea socială, potrivit alineatului (1) al articolului 11 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Acordul a fost semnat la Chișinău la 12 ianuarie 2017 și este structurat din 27 de articole, precum și un Protocol final care, potrivit articolului 25 al documentului, este parte integrantă a prezentului Acord. Documentul este unul de tip bilateral și se încheie pe o durată nedeterminată de timp, părțile avînd posibilitatea denunțării acestuia în scris, pe cale diplomatică, pînă la data de 30 septembrie a unui an calendaristic. Republica Moldova a semnat acorduri similare cu încă 11 state membre ale Uniunii Europene.

Scopul Acordului este asigurarea unui cadru de garanții de securitate socială pentru lucrătorii migranți din Republica Moldova, care desfășoară sau au desfășurat o activitate de muncă și/sau domiciliază pe teritoriul unuia sau ambelor state contractante. Prevederile Acordului se vor aplica tuturor persoanelor care sînt sau au fost supuse legislației unuia sau ambelor state contractante precum: angajații, lucrătorii întreprinderilor, lucrătorii detașați, personalul misiunilor diplomatice etc.

Astfel, persoanele care cad sub incidența tratatului, la atingerea vârstei de pensionare, timp în care au plătit contribuții de asigurări sociale în statul în care sînt asigurate, vor beneficia de pensii pentru limită de vîrstă; pensii de dizabilități cauzate de boli obișnuite; pensii și indemnizații de dizabilități cauzate de accidente de muncă sau boli profesionale și pensii de urmaș.

Ratificarea Acordului vizat va consolida relațiile de colaborare și parteneriat dintre autoritățile statelor contractante, în acest caz Republica Moldova și Republica Federală Germania, și va dispune o îmbunătățire continuă în ceea ce privește procesul de realizare a unei politici sociale favorabile față de cetățenii Republicii Moldova.

În acest context, angajamentele sociale asumate prin intermediul prevederilor tratatului, vin să asigure cetățenilor ambelor state garanții sociale la un nivel ridicat, precum și echitate socială.

Comisiile permanente ale Parlamentului și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului au prezentat avize pozitive, pronunțîndu-se pentru ratificarea Acordului.

În contextul celor expuse, Comisia politică externă și integrare europeană propune Parlamentului pentru a adopta proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Republica Federală Germană privind securitatea socială în primă și a doua lectură.

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

Și o rugăm frumos pe doamna președinte Buliga să ne prezinte coraportul foarte succint, de pe loc, vă rugăm frumos.

**Doamna Valentina Buliga:**

Stimate Președinte,

Stimați colegi deputați,

Comisia a examinat acest proiect de lege și cu majoritatea de voturi propunem plenului să susținem în primă și a doua lectură.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.



Dacă sînt...

Domnule Ghimpu,

Dumneavoastră aveți întrebări în adresa comisiilor?

Vă rog frumos, poftiți.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Am vrut să întreb președintele comisiei, părerea dumneaei despre furtul miliardului? Cine l-a furat totuși în Republica Moldova?

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumesc foarte mult.

Închideți microfonul, vă rugăm mult.

Vă mulțumesc foarte mult.

Doamnă Stratan,

Aveți o înscriere de luare de cuvînt.

**Doamna Valentina Stratan:**

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Semnarea și ratificarea încă a unui Acord de securitate socială reprezintă un succes remarcabil al Guvernului Republicii Moldova și al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Este îmbucurător că numărul acestor acorduri este în creștere, iar acest lucru înseamnă că tot mai mulți cetățeni ai Republicii Moldova, emigrați, care lucrează oficial sînt protejați social în anumite situații de risc și sînt protejați financiar la atingerea vârstei de pensionare.

Pînă în prezent Republica Moldova a semnat Acorduri de securitate socială cu 13 state ale lumii, 11 dintre acestea aplică deja cu mult succes prevederile Acordului. Printre aceste țări se enumeră: Austria, Estonia, Portugalia, Belgia, Lituania, România, Bulgaria, Luxemburg, Ungaria, Cehia, Polonia, Germania și Turcia. Republica Moldova, de asemenea, se află în proces de negociere cu o serie de state, precum Letonia, Israel și Belarus.

Acest acord, ca și toate celelalte, reprezintă un instrument juridic bilateral care constă în asigurarea unui cadru de garanții de securitate socială pentru cetățenii țărilor semnatare și care cuprinde în sine un șir de beneficii asupra climatului investițional și fiscal din Republica Moldova.

Prezentul proiect de lege propune ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Republica Federală Germania privind securitatea socială și vine să sprijine cei circa 17 mii de cetățeni moldoveni, domiciliați în Republica Federală Germană în baza pașaportului moldovenesc, dintre care circa 9 mii de femei și 8 mii sînt bărbați.

Cunoscînd faptul că procedura de pregătire...

**Domnul Andrian Candu:**

Doamnă Stratan,

Vă rog frumos, numai puțin să vă opriți, colegii noștri, probabil, au înțeles că este pauză și nu luare de cuvânt. Vă rugăm frumos, numai puțin.

Dragi colegi,

Sîntem în ședința plenului, nu a fost declarată pauză.

Dragi colegi,

Vă rog frumos. Cine are de vorbit...

Domnule Vitiuc,

Puteți să vă retrageți din Sala plenului.

Vă rugăm frumos, doamnă Stratan, continuați.

**Doamna Valentina Stratan:**

Mulțumesc, domnule Președinte.

Cunoscînd faptul că procedura de pregătire pentru semnarea oricărui acord reprezintă, de fapt, un proces complex de negocieri și muncă asiduă care necesită, în primul rînd, deschiderea părților, vreau să apreciez înalt deschiderea manifestată de statul german.

Spun acest lucru pentru că datele care au fost prezentate în cadrul ședinței Comisiei protecție socială, sănătate și familie m-au impresionat. M-au impresionat pentru că numărul cetățenilor germani care lucrează în Republica Moldova este infim de mic, de doar 36 de cetățeni, în comparație cu numărul mare al cetățenilor Republicii Moldova care lucrează în Germania și vor putea beneficia de garanțiile sociale de securitate socială.

Acest Acord bilateral garantează dreptul la prestații în cazul survenirii riscurilor sociale asigurate, precum bătrînețea, dizabilitatea sau pierderea întreținătorului, precum și transferul pensiei, ce este foarte important pentru cetățenii noștri. Astfel, ei vor putea beneficia de pensii din ambele state, evident prin aplicarea principiului proporționalității potrivit legislației naționale în domeniu. Partea bună este că Acordul asigură nu doar garanții de echitate socială, mai mult, motivează persoanele emigrate și imigrate să activeze în sectorul formal, pentru ca, ulterior, să poată beneficia de prestațiile sociale corespunzătoare.

Nu-mi rămîne decît să urez mult succes ministerului de profil în realizarea de noi reușite în acest domeniu pentru a stabili noi acorduri cu țările în care moldovenii emigrați lucrează.

Sperăm că vom putea avansa și în semnarea de acorduri asemănătoare inclusiv cu Federația Rusă și Italia, țări unde mii de moldoveni lucrează și chiar sînt stabiliți cu traiul.

Sigur că susținem acest Acord să fie ratificat.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult. (*Aplauze.*)

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Stratan.

Și aici se încheie dezbaterile la proiectul nr.279 din 20 septembrie 2017.

Precum a fost agreat, trecem la procedura de vot.

Rog frumos, colegii, să vă luați locul.

Numărătorii,

Să fie pregătiți pentru a ne da prezența pe sectoare.

Vă rugăm frumos, toți deputații să ia locul.

Vă rugăm frumos, dragi colegi numărători, să ne dați prezența în sală.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 23.

Sectorul nr.2 – 41.

– 22.

**Domnul Andrian Candu:**

Dragi colegi,

Sîntem 86 de deputați în sală, 44 sînt necesare voturile pentru majoritatea celor prezenți în sală.

Vă rugăm frumos să vă luați locul toți deputații, pentru a fi și numărați, deoarece sînt foarte multe... mult exercițiu de vot pentru lectura a doua și vom avea nevoie de numărători ca să ne dea rezultatele pe sectoare la vot.

Dragi colegi,

**Se supune votului proiectul de Lege nr.217 din 29 iunie 2017, proiectul de Lege privind activitatea băncilor. Este vot pentru lectura a doua, subiectul nr.2 de pe ordinea de zi.**

**Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 3.

Sectorul nr.2 – 37.

Sectorul nr.3 – 16.

**Domnul Andrian Candu:**

**Cu 56 de voturi, proiectul de Lege privind activitatea băncilor, proiectul nr.217 din 29 iunie 2017, a fost votat în lectura a doua și ultima.**

Înainte de a supune votului proiectul nr.8 din 19 ianuarie 2017, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, a fost formulat un amendament, de domnul Țap și rog frumos, dacă e nevoie, să-l mai formulați încă o dată, pentru a-l supune votului, dar noi ținem minte că este vorba despre excludere.

Atunci, cine este pentru amendamentul propus de domnul Țap, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținut amendamentul propus de domnul Țap.

**Și în continuare, se supune votului pentru adoptare în cea de a doua lectură proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.8 din 19 ianuarie 2017.**

**Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Și numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 23.

Sectorul nr.2 – 37.

– 12.

**Domnul Andrian Candu:**

**Cu 72 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.8 din 19 ianuarie 2017 a fost votat în lectura a doua și ultima.**

**Se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru ratificarea Acordului de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova, reprezentat de Ministerul Economiei al Republicii Moldova, și Corporația Financiară Internațională, proiectul nr.280 din 20 septembrie 2017, vot pentru prima lectură.**

**Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

**Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea acestui proiect de lege în primă lectură.**

Comisia și autorii au propus ca acesta să fie votat și în lectura a doua, dacă nu sînt obiecții.

**Cine este pentru a adopta în lectura a doua, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Numărătorii,

Vă rugăm, rezultatele pe sectoare.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 3.

Sectorul nr.2 – 37.

Sectorul nr.2 – 24.

**Domnul Andrian Candu:**

**Cu 64 de voturi, proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului de consultanță dintre Guvernul Republicii Moldova și Corporația Financiară Internațională, nr.280 din 20 septembrie 2017, a fost votat în lectura a doua și ultima.**

**Se supune votului pentru aprobarea proiectului în primă lectură, numărul proiectului 261 din 15 august 2017, proiectul de Lege pentru ratificarea Protocolului pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea Organului de lucru care va acorda acțiuni părților... care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele membre GUUAM.**

**Cine este pentru a aproba acest proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

**Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea acestuia.**

**Și cine este pentru adoptarea în cea de a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Și numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 3.

Sectorul nr.2 – 37.

– 24.

**Domnul Andrian Candu:**

**Cu 64 de voturi, proiectul de Lege pentru ratificarea acestui Protocol, proiectul nr.261 din 15 august 2017, a fost votat în lectura a doua și ultima.**

**În continuare, se supune votului pentru primă lectură proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Republica Federală Germania privind securitatea socială, proiectul nr.279 din 20 septembrie 2017.**

**Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Vă mulțumesc foarte mult.

**Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.**

**Și cine este pentru a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Vă rugăm, numărătorii, să ne dați rezultatele pe sectoare.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 23.

Sectorul nr.2 – 41.

– 24.

**Domnul Andrian Candu:**

**Cu 88 de voturi, proiectul de Lege nr.279 din 20 septembrie 2017, proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Republica Federală Germania privind securitatea socială a fost votat în lectura a doua și ultima.**

Înainte de a supune votului proiectul de Lege pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive, s-a propus un amendament în cadrul comisiilor, amendamentul se referea la aplicabilitatea teritorială a acestui acord.

Și dacă este cazul, vă rog frumos, doamnă Ivanov sau cine ar putea să ne formuleze amendamentul.

Mihaela Spatari,

Vă rog frumos.

Poftiți.

**Doamna Mihaela Spatari:**

Amendamentul sună în felul următor. Articolul 1 va avea următorul conținut:

„Se ratifică Convenția Consiliului Europei privind abordarea integrată a siguranței, securității și deservirii în timpul meciurilor de fotbal și altor evenimente sportive, întocmită la Saint Denis, la 3 iulie 2016, cu următoarea declarație: în conformitate cu articolul 20 din Convenție, Republica Moldova declară că, pînă la restabilirea deplină a integrității sale teritoriale, prevederile Convenției se aplică doar pe teritoriul controlat efectiv de autoritățile Republicii Moldova”.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim frumos.

**Cine este pentru a adopta acest amendament, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut amendamentul.

**Respectiv, cu acest amendament, cine este pentru a aproba proiectul de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

**Majoritatea celor prezenți au susținut aprobarea proiectului în primă lectură.**

**Și cine este pentru a aproba acest proiect de lege în cea de a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Și vă rugăm frumos, numărătorii, să ne dați prezența... să ne dați rezultatul pe sectoare.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 23.

Sectorul nr.2 – 41.

– 24.

**Domnul Andrian Candu:**

**Cu 88 de voturi, proiectul de Lege nr.262 din 21 august 2017 cu privire la ratificarea acestei Convenții a fost votat în lectura a doua și ultima.**

**Se supune votului proiectul de Lege pentru modificarea anexei nr.1 la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, proiectul nr.273 din 14 septembrie 2017, se referă la majorarea salariilor pentru profesori. Vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, vă rog frumos... (*Rumoare în sală.*)

Cer scuze, aveți dreptate, domnul Ghimpu a formulat un amendament.

Vă rog frumos să-l formulați din nou și el va fi supus votului.

**Domnul Mihai Ghimpu:**

Se majorează nu cu 10%, dar cu 50%. Și vă rog să supuneți votului această propunere a mea: cifra „10” se substituie cu cifra „50”. Simplu...

**Domnul Andrian Candu:**

Acest amendament a fost refuzat de comisie, dar, bineînțeles, autorul are dreptul și insistă la punerea la vot în plenul Parlamentului.

Și cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot. (*Rumoare în sală.*)

Ce coaliție interesantă de vot. De vot. Mai rar așa ceva se vede, dar vom avea nevoie de... vom avea nevoie, dragi colegi, de numărători.

Vă rugăm frumos, cine este pentru a aproba acest amendament, încă o dată să ridicați mâinile.

Iar numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatul pe sectoare.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 20.

Sectorul nr.2 – 4.

– 13 voturi.

**Domnul Andrian Candu:**

Cu 37 de voturi, acest amendament nu a fost susținut.

**Și în continuare, cine este pentru a adopta proiectul de lege în cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Vă rog frumos, numărătorii, să ne dați rezultatele pe sectoare.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 23. (*Gălăgie în sală.*)

Sectorul nr.2 – 41.

Sectorul nr.3 – 24.

**Domnul Andrian Candu:**

Dragi colegi,

**Cu 88 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea anexei nr.1 la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, proiectul nr.273 din 14 septembrie 2017, a fost votat în lectura a doua și ultima.**

În continuare, se supune votului... dar înainte de a supune votului proiectul de hotărîre, a fost formulat un amendament de domnul Deliu și se va pune la vot inițial amendamentul, fiindcă e proiect de hotărîre.

Vă rugăm frumos, să formulați amendamentul, domnule Deliu.

**Domnul Tudor Deliu:**

De fapt, sînt două amendamente.

**Domnul Andrian Candu:**

Pe rînd, vă rog frumos.

**Domnul Tudor Deliu:**

Primul amendament se referă la alineatul (3) din preambul. Alineatul (3) din preambul va avea următorul conținut:

„(3) În vederea punerii în aplicare a Hotărîrii Curții Constituționale nr.24 din 9 octombrie 2014 și a Hotărîrii Curții Constituționale nr.36 din 5 decembrie 2013, în temeiul articolului 47 alineatele (5) și (6) din Regulamentul Parlamentului și articolului 15 din Legea nr.780 privind actele legislative,



Parlamentul adoptă prezenta hotărîre”.

**Domnul Andrian Candu:**

Cine este pentru a susține acest amendament, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținut acest amendament.

Al doilea amendament, vă rugăm frumos.

Poftiți.

**Domnul Tudor Deliu:**

Următorul amendament: articolul 2 va avea următorul conținut:

„Grupul de lucru va elabora și va prezenta Parlamentului, în termen de 45 de zile, proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, luînd act de concluziile Curții Constituționale din Hotărîrea nr.24 din 9 octombrie 2014 privind orientarea Republicii Moldova la spațiul valoric democratic european ca element definitoriu al identității constituționale a Republicii Moldova și a celor din Hotărîrea nr.36 din 5 decembrie 2013 privind interpretarea articolului 13 alineatul (1) în corelație cu preambulul Constituției și Declarația de independență a Republicii Moldova”.

**Domnul Andrian Candu:**

Cine este pentru a susține acest amendament, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținut acest amendament.

Vă mulțumim foarte mult.

**În continuare, se supune votului adoptarea proiectului de Hotărîre privind grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de Lege cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, proiectul nr.295 din 3 octombrie 2017.**

**Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

**Majoritatea celor prezenți în sală au susținut adoptarea proiectului de hotărîre.**

Luînd în considerare că acesta se consideră adoptat, vă rugăm, fracțiunile parlamentare, să nominalizați membrii fracțiunilor care vor face parte din grup.

Vă rugăm frumos, Frațiunea Partidului Socialiștilor.

Domnule Țurcan,

Este cineva din fracțiune care... delegați pe cineva din fracțiune pentru grupul de lucru?

**Domnul Vladimir Țurcan:**

Nu, evident că nu. Noi doar am declarat foarte clar că sîntem împotriva nu numai acestei hotărîri, dar împotriva introducerii în Constituție a acestei noțiuni, deoarece ea este neconstituțională.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim.

Domnule Lupu,

Vă rugăm frumos, Frațiunea Partidului Democrat.

Poftiți.

**Domnul Marian Lupu:**

Eu, domnule Președinte, am apăsat butonul pentru o chestie de procedură. Referitor la componență, da,... domnul Sîrbu, dacă mă aude, atîta timp cît eu o să vorbesc, recapitulează și o să înainteze propunerile.

Eu altceva vroiam să spun. Ultimul vot, da, Legea salarizării.

**Domnul Andrian Candu:**

Nu ultimul vot, e penultimul vot.

**Domnul Marian Lupu:**

Toată ziua astăzi, de dimineață pînă seara, mai mulți actori în această sală ne-au bătut capul cine cu cine, din istorie, de la Adam și Eva, au făcut coaliție, n-au făcut coaliții ca, pînă la urmă, să vedem că asta, potrivit bancului lui Oleg Moiseevici Reidman, e demagogie.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim.

**Domnul Marian Lupu:**

... structura votului a fost una foarte elocventă.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim.

**Domnul Marian Lupu:**

Iată asta chiar n-am putut să n-o spun, fiindcă intră în contradicție flagrantă.

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Cine este reprezentantul în grup al Frațiunii Partidului Democrat?

Vă rog frumos, domnule Lupu.

Domnule președinte Lupu.

**Domnul Marian Lupu:**

Doamna Apolschii și domnul Sîrbu.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnul Serghei Sîrbu și doamna Raisa Apolschii.

Vă mulțumim frumos.

Domnule Reidman,

Vă rugăm frumos, din partea Frațiunii Partidului Comuniștilor.

**Domnul Oleg Reidman:**

Nici o candidatură.

Dar eu am dreptul la replică.

**Domnul Andrian Candu:**

Numai puțin, vă rog frumos.

Pe urmă vă acord dreptul la replică.

Din Frațiunea Partidului Popular European, vă rog frumos.

Doamna Mihaela Spatari,

Poftiți.

**Doamna Mihaela Spatari:**

Din partea Grupului Popular European va fi domnul Eugen Carpov.

**Domnul Andrian Candu:**

Doar o singură persoană?

Puteți să nominalizați și două, nu-i nici o problemă.

Noi nu avem limită de număr.

**Doamna Mihaela Spatari:**

Și Mihaela Spatari în cazul dat.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim frumos.

Mihaela Spatari și Eugen Carpov – din partea Grupului parlamentar Popular European.

Vă rog frumos, domnule Deliu,

Din partea Frațiunii Partidului Liberal Democrat.

**Domnul Tudor Deliu:**

Eu vreau să mulțumesc mult pentru susținerea amendamentelor propuse, inclusiv Partidului Democrat care ne-a demonstrat azi că noțiunea „selectiv” li se

atribuie de minune, deoarece chiar selectiv aplică și hotărârile Curții Constituționale. Sau poate îi sperie noțiunea de „limbă română”?

De aceea, dacă nu au fost acceptate amendamentele noastre, Frațiunea Partidului Liberal Democrat nu delegă nici un reprezentant în acest grup de lucru.

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult. (*Rumoare în sală.*)

În continuare, vă rugăm frumos, domnul Carp.

Cine sînt reprezentanții Frațiunii Partidului Liberal?

Vă rog frumos, poftiți.

**Domnul Lilian Carp:**

Frațiunea Partidului Liberal nu va delega pe nimeni atît timp cît noi facem aceste modificări selective ale Constituției. Numai ceea ce considerăm de cuviință că este bine pentru noi, dar nu încercăm să readucem adevărul istoric, ceea ce-a fost semnat în Declarația de independență cu limba română.

În ceea ce privește votul selectiv, cînd e spre binele oamenilor, poți să votezi și cu dracul. Decît să fii drac, mai bine votezi și cu dracul, numai să fie pentru binele oamenilor.

Mersi mult.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Reidman,

Aveți dreptul la replică.

Vă rog frumos.

**Domnul Oleg Reidman:**

Да. В отношении голосования, кто с кем и демагогия. Речь идет об интересах граждан, а не об интересах, предположим, смешанной избирательной системы.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Aici se încheie exercițiul de vot. (*Rumoare în sală.*)

Mai avem un singur subiect pe ordinea de zi. Și, de fapt, este vorba de acest subiect și va mai fi și o declarație ce ține de lupta împotriva corupției.

Dar...

De procedură, vă rog frumos, domnule Dudnic.

**Domnul Corneliu Dudnic:**

Domnule Președinte,

Am vrut să vă întreb: dacă pot să ies cu luare de cuvânt înainte de a discuta proiectul însuși?

**Domnul Andrian Candu:**

Sigur că nu.

Vă rugăm frumos.

**Se anunță dezbaterea pe proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, proiectul nr.231 din 14 iulie 2017.**

Vă rugăm frumos, doamna Susanu, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii, vă rugăm să ne prezentați proiectul de lege în plenul Parlamentului. *(Gălăgie în sală.) (Voci nedeslușite.)*

**Doamna Angela Susanu:**

Onorat Parlament,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

Proiectul de lege a fost elaborat în scopul îmbunătățirii prevederilor actualei Legi cu privire la întreprinderea de stat, dar și reieșind din necesitatea stabilirii condițiilor juridice, organizatorice și economice de înființare, funcționare și încetare a activității întreprinderilor municipale.

Prin proiectul dat se propune actualizarea și uniformizarea politicilor publice de administrare a întreprinderilor de stat și a întreprinderilor municipale la normele generale de guvernare corporativă.

În scopul abordării echitabile a activității întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale, activitatea acestora se propune a fi reglementată prin aceeași lege. *(Rumoare în sală.)*

La elaborarea proiectului dat s-a ținut cont de prevederile Codului civil, Legii privind administrația publică locală, Legii privind administrarea și deetatizarea proprietății publice, dar și de experiența acumulată în procesul de administrare a întreprinderilor de stat și lacunele legislative identificate în acest aspect.

Astfel, la moment cadrul normativ reflectă în mod insuficient atribuțiile fondatorului referitor la numirea și eliberarea din funcție a administratorului, repartizarea și utilizarea profitului net. Eliminarea coliziunilor juridice și completarea vidului de norme și reguli privind administrarea patrimoniului public

la întreprinderile municipale reiese din recomandările Curții de Conturi și e stabilită de prioritate în contextul elaborării politicilor publice în domeniu.

Proiectul vine cu prevederi noi în scopul neadmiterii înstrăinării bunurilor atribuite la domeniul public și bunurilor cu destinație socială (fond locativ, grădinițe de copii, tabere de odihnă), dar și achitării datoriilor față de stat și alți creditori cu bunurile menționate. În acest sens, se propune stabilirea unui regim juridic special al acestora cu înregistrarea distinctă în evidența contabilă.

De asemenea, în vederea eficientizării activității entităților, propunem prin proiect extinderea atribuțiilor consiliului de administrație al întreprinderilor de stat și municipale și suplinirea atribuțiilor fondatorului și administratorului întreprinderilor, instituirea comisiei de cenzori.

Pentru respectarea principiului de maximă transparență în activitatea întreprinderilor de stat și a întreprinderilor municipale, proiectul prevede plasarea documentelor și informațiilor privind activitatea întreprinderilor pe pagina web a întreprinderii, a fondatorului și a Agenției Proprietății Publice.

Ca urmare a aprobării proiectului de lege în cauză, vor fi elaborate acte normative necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor legale menționate.

În acest sens, solicit respectuos susținerea proiectului în primă lectură.

**Domnul Andrian Candu:**

Foarte multe întrebări în adresa autorilor. Și prima intervenție – domnul Pleșca, vă rugăm frumos.

**Domnul Nae-Simion Pleșca:**

Domnule Președinte,

Stimată doamnă autor,

Articolele 8, 9, 10 ale proiectului prevăd reglementări privind consiliul de administrație, administrator și comisia de cenzori. Articolele 8 și 10 prevăd termenul pentru care sînt aleși membrii, condițiile, calitățile și restricțiile, însă la articolul 9, ceea ce este legat de administrator, sînt prevăzute doar atribuțiile, lipsesc restricțiile și termenul pentru care acesta este numit și competențele, calitățile profesionale.

**Doamna Angela Susanu:**

Da. Dați-mi voie să răspund. Articolul 9 prevede reglementarea administratorului care este, haideți să spun așa, numit sau ales de către consiliul de administrație și numit de către primar sau de către fondator în bază de concurs. Din acest motiv se face un contract cu administratorul întreprinderilor de stat sau municipale unde sînt reglementate: termenul, anumite prevederi referitor la salarii, alt gen de prevederi care țin de performanța întreprinderii și drepturile și atribuțiile pe care le are fondatorul în cadrul administrării unei sau altei entități.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule Pleșca,

Vă rugăm frumos, poftiți.

**Domnul Nae-Simion Pleșca:**

Eu consider că ar fi bine totuși de suplinit cu criteriile necesare pentru funcția de administrator și cu termen exact, adică nu putem numi sau alege, cum ziceți dumneavoastră, pe viață sau pe 20 de ani, niște termene din experiențele zilei de astăzi.

**Doamna Angela Susanu:**

Vom revedea pentru lectura a doua.

Mersi.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

În continuare... da, a doua întrebare dacă aveți, vă rog frumos, cer scuze, domnule Pleșca.

**Domnul Nae-Simion Pleșca:**

Articolul 8 alineatul (2) al proiectului de lege prevede faptul că membrul consiliului de administrație poate fi concomitent membru al consiliului de administrație a cel mult 3 întreprinderi. Mă interesează dacă în 3 întreprinderi intră și societățile pe acțiuni, acolo unde statul are cotă-parte și poate e prea mult 3 întreprinderi, pornind de la ideea că astăzi când am trecut prin reforma Guvernului și am optimizat instituțiile statului și eficiența trebuie să fie cât mai mare pentru persoanele care lucrează în aceste instituții. El dacă va participa la 3 întreprinderi în consiliul de administrație, care ele durează, nu știu când o să lucreze. Poate într-un singur consiliu de administrație, cel mult două?

**Doamna Angela Susanu:**

Da. Dați-mi voie să răspund. Proiectul se referă la membru... în calitate de membru în cel mult 3 consilii de administrație ale întreprinderilor de stat. În același timp calitatea de membru al consiliului de administrație este facultativ, atribuțiile de bază care are un specialist sau altul...

**Domnul Nae-Simion Pleșca:**

Înțeleg. Înțeleg.

**Doamna Angela Susanu:**

... însă anumite, haideți să spun așa, competențe ale consiliului de administrație sînt analogice la o întreprindere de stat și alta, și de asta este bine și oportun, după părerea noastră, că în 3 consilii de administrație, este timp suficient pentru, haideți să spun așa, specialist să activeze și în consiliul de administrație, și în...

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

Domnule Pleșca,

Vă rog frumos, precizare.

**Domnul Nae-Simion Pleșca:**

Doamnă autor,

Eu consider că noi nu ducem lipsă de persoane competente, cu experiență și cu cunoștințe în domeniile respective și cred că e prea mult, după părerea mea, o singură persoană să fie membru al 3 consilii de administrație.

Vă mulțumesc.

**Doamna Angela Susanu:**

Eu mi-am notat.

Mersi.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim frumos.

Domnule Grișciuc,

Vă rugăm.

**Domnul Simion Grișciuc:**

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimată doamnă,

Tot referitor la consiliul de administrație... De fapt, vroiam să întreb, în 2016 a fost proiectul respectiv în Parlament, pe urmă l-ați retras, bănuiam că o să-l îmbunătățiți. Văd că acum expertiza anticorupție tot nu e tocmai cea mai favorabilă, dar haideți să văd: ați venit cu un șir de inovări, mai ales la consiliul de administrație și, mai ales, la eficientizarea cheltuielilor... cheltuirii banilor publici.

Aici la articolul 8 alineatul (3) dumneavoastră menționați cine pot fi... cine nu pot fi membri în consiliul de administrație. Mai sus menționați cine poate fi membru în consiliul de administrație. Spuneți-mi, la articolul 2 spuneți că poate fi orice persoană fizică care întrunește cerințele minime stabilite de Guvern, așa-i?

**Doamna Angela Susanu:**

Așa e.

**Domnul Simion Grișciuc:**

Așa. Acum dacă parcurgem mai jos, noi ne uităm că una dintre competențele noi pe care le-ați dat la consiliul de administrație este: „Consiliul de administrație examinează rapoartele organelor de control, raportul auditorului, scrisoarea către



conducere emisă de entitatea de audit și aprobă planul de acțiuni privind înlăturarea încălcărilor identificate”.

Spuneți-mi, vă rog, dacă noi nu punem niște target-uri sau dacă noi nu punem niște cerințe față de persoanele care pot fi în consiliul de administrație, cum putem să solicităm de la ei verificarea rapoartelor de audit?

**Doamna Angela Susanu:**

Da, o să răspund și la întrebarea aceasta. În alineatul (2)...

**Domnul Simion Grișciuc:**

Dați un pic microfonul mai aproape.

**Doamna Angela Susanu:**

Da. OK. În articolul 8 alineatul (2) se spune că criteriile vor fi stabilite de Guvern. Asta înseamnă că prin hotărâre de Guvern vor fi stabilite criteriile prin care se aleg persoanele în consiliile de administrație.

**Domnul Simion Grișciuc:**

OK. Și acum tot la consiliul de administrație, dacă vă uitați la articolul 8 alineatul (7), atribuțiile consiliului de administrație, el aprobă planul de afaceri trienal. Da? Eu din câte cunosc, dacă totuși mergem pe indicatorii de performanță a administratorilor, majoritatea contractelor care se încheie cu administratorii sînt încheiate pe patru ani. Cum ar putea un administrator să prezinte un plan de dezvoltare a unei întreprinderi de stat pentru trei ani? Sau prezintă pentru trei ani și după asta ce face următorul an? Nu considerați că e o neconcordanță?

**Doamna Angela Susanu:**

Planul de afaceri trienal al întreprinderilor este luat analogic... adică abordarea este analogică cu cea pentru societățile pe acțiuni, unde noi avem așa abordare de plan trienal. Referitor la faptul că contractele se încheie, de obicei, pe patru ani – nu este așa, contractele se încheie diferit, avem contracte și pe un an de zile, și pe doi, și pe trei, și pe patru.

**Domnul Andrian Candu:**

Precizare, domnule Grișciuc, vă rugăm frumos.

**Domnul Simion Grișciuc:**

Mersi, domnule Președinte.

Eu cunosc că majoritatea sînt pe patru ani. Dacă o să vreți, o să încerc să caut și o statistică referitor la asta. Și acum, dacă vorbim de administrator, vă referiți la faptul că „consiliul de administrație aprobă decizii privind plafonul concret al salariului conducătorului, pasibil limitării, pentru anul în curs”. Nu credeți că noi, într-un fel sau altul, avînd un contract deja semnat între administrator și între fondatorul întreprinderii de stat, deja pășim peste barierele Codului civil, dreptului civil? Pentru că oricare modificare la contract, oricare acord adițional se face cu semnătura ambelor părți. Nu credeți că în perioada unui

an, ar putea consiliul de administrație să-și depășească oarecum atribuțiile de serviciu, modificând plafonul de salarizare?

**Doamna Angela Susanu:**

Plafonul de salarizare nu vine să încalce limitele pe care le are...

**Domnul Simion Grișciuc:**

Nu plafonul, consiliul.

**Doamna Angela Susanu:**

Consiliul de administrație, stabilind un plafon de salarizare, nu vine să încalce prevederile pe care le are în contract administratorul cu fondatorul.

**Domnul Simion Grișciuc:**

Nu, eu vă rog să pătrundeți în esență. Este contract.

**Doamna Angela Susanu:**

Da.

**Domnul Simion Grișciuc:**

E stabilit salariul expres la conducător. În mijlocul anului consiliul diminuează salariul sau îl majorează. Cum face asta?

**Doamna Angela Susanu:**

Încă o dată spun că contractul pe care îl are încheiat administratorul cu fondatorul prevede anumite clauze.

**Domnul Simion Grișciuc:**

Așa.

**Doamna Angela Susanu:**

Consiliul de administrație poate plafona limita, dar nu încalca prevederile contractului. Sau chiar dacă se vin cu amendamente la contract în ceea ce ține chiar și de salarizare, ele trebuie să fie argumentate tot din experiența faptului că contractul a fost... sau cel puțin contractul a fost negociat între consiliul de administrație și semnat de către fondator.

Adică ele nu... ele doar vin să se completeze una pe alta, nicidecum să nu se... adică plafonul e în limitele contractului.

**Domnul Simion Grișciuc:**

Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Gagauz.

Vă rugăm frumos.

**Domnul Fiodor Gagauz:**

Da, mulțumesc.

Здесь я.

**Domnul Andrian Candu:**

Da, domnule Gagauz, vă rugăm frumos.

Nu neapărat raportorul trebuie să-l privească pe deputat în ochi când îi pune întrebarea. De aceea, vă rog frumos.

**Domnul Fiodor Gagauz:**

Da trebuie să... aude.

Уважаемая представитель Министерства экономики, да? Вы не представились.

Рассматриваемый проект закона предусматривает создание двух видов предприятий – это государственное и муниципальное. Скажите, пожалуйста, почему вы не берете во внимание статус гагаузской автономии и рассматриваете Гагаузию под призмой как субъекта муниципального образования, в то время как таковым Гагаузия не является, и вследствие этого не предполагаете другого вида предприятия, которое может быть учреждено Исполнительным комитетом Гагаузии, назвав, например, это предприятие, этот вид предприятия предприятием Гагаузии или региональным предприятием?

**Doamna Angela Susanu:**

Mersi de întrebare.

Pot să răspund că prevederile legislației în vigoare nu prevăd o formă organizatorico-juridică de întreprindere regională sau altă formă de întreprindere. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi prevede clar formele organizatorico-juridice. Așa formă nu există.

De asemenea, Codul civil, la fel, nu prevede o formă organizatorico-juridică de întreprindere regională. Cu atât mai mult, noi nu creăm acum formele de întreprindere de stat și întreprindere municipală, noi doar reglementăm un vid legislativ care nu este reglementat. Sorry, că mă repet.

Adică noi nu creăm întreprinderea de stat și municipală ca formă organizatorică astăzi și punem la o parte aspectul regional. Noi reglementăm prin prevederi legale sau acoperim vidul legal pentru normele sau pentru formele organizatorico-juridice deja existente.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim.

Domnule Gagauz,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

**Domnul Fiodor Gagauz:**

Я понимаю, что мы не создаем организацию. Мы создаем законодательную базу для формирования тех или иных видов предприятий. И в отношении Гагаузии органы, которые правомочны учреждать соответствующие предприятия с публичной собственностью, принадлежащей Гагаузии, в данном случае Исполнительный комитет Гагаузии, должны иметь собственное имя и оно отличается от муниципальных образований коими являются города и села.

Поэтому идея заключается в том, чтобы услышать то, что мы говорим и в законе, который вы представляете, в части первой добавить еще одну норму, которая раскрывает, что такое региональные предприятия, а в статье второй дать право или, точнее, прямо указать, что правом учреждения региональных предприятий обладает Исполнительный комитет. Вот и все.

**Doamna Angela Susanu:**

Eu pot doar să răspund că prevederile pe care le spuneți dumneavoastră nu sînt subiectul legii. Trebuie de modificat legea prin alte legi – antreprenoriat și întreprinderi, Codul civil și pe urmă de venit cu amendamente la legea dată. Eu oricum mi-am notat...

**Domnul Fiodor Gagauz:**

Вы обратите внимание, о чем мы говорим. О том, что Гагаузия не является субъектом муниципального образования. Гагаузия является политической, национально-территориальной автономией. Отсюда и последствия.

Ваши ссылки на то, что мы не создаем предприятия, в данном случае не обоснованы, и если необходимы изменения, в том числе и в Гражданский кодекс, вы имеете в виду, наверно, статью 179, в том числе надо поддержать и эту идею. С соответствующими поправками мы выйдем. Просьба, чтобы вы внимательно изучили и поддержали.

Спасибо.

**Doamna Angela Susanu:**

Mersi mult.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Doamnă Bodnarenco,

Vă rugăm frumos.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Mulțumesc.

În primul rând, solicit să transmiteți ministrului economiei nemulțumirea comisiei și a mea personală privind comportamentul reprezentanților ministerului și al dumneavoastră personal astăzi la ședința comisiei. Și eu sper că domnul ministru aude ceea ce spun eu.

Și acum întrebarea. В восьмой статье, в третьем разделе не говорится, что членами административного совета не могут быть советники местного совета. Предположим, что совет избирает состав административного совета из пяти человек. Все советники, все подходят по тем критериям, которые указаны в законе. Эти советники, имея большинство в городском совете, который является учредителем муниципального или государственного предприятия, меняют штатное расписание, увеличивают фонд заработной платы, отменяют нормы расходования бензина, например. Я хотела этот вопрос сегодня вам задать на заседании комиссии, но, к сожалению, вы настолько не были расположены слушать, что я его задаю в зале: и увеличивают долг или создают долг предприятия?..

Вот как закон защищает в этом случае публичную собственность и услугу, которую государство должно предоставлять людям? Первый вопрос.

И второй вопрос: а какая вообще функция примара, имея ответственность перед избирателями за предоставление качественных услуг, он практически этим законом отстранен от участия в руководстве муниципальным предприятием или государственным предприятием?

Спасибо.

**Doamna Angela Susanu:**

Mersi mult pentru întrebări.

Articolul 8 alineatul (3) din proiectul de lege prevede că membru al consiliului de administrație al întreprinderii de stat sau municipale nu poate fi conducătorul autorității publice, membrii autorității deliberative și conducătorul autorității executive a unității administrativ-teritoriale.

Aceste prevederi sau aceste, să spun așa, limitări au fost făcute în scopul de a nu intra în conflict de interese între consiliile locale, consiliile de administrație unde sînt unele și aceleași persoane.

În același timp, primarul și dacă să ne referim la întrebarea a doua pe care ați pus-o dumneavoastră, Legea nr.436 stipulează foarte clar care sînt atribuțiile primarului și prin proiectul nostru de lege noi am axat sau am punctat cu roșu că primarul rămîne totuși persoană responsabilă la semnarea contractului cu administratorul unde semnînd un contract primarul și administratorul se angajează reciproc în anumite obligații. De aici noi considerăm că rolul primarului nu este suprimat.

**Domnul Andrian Candu:**

Doamnă Bondarenco,

Vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Domnule Candu,

Bodnarenco. Vă rog, Bodnarenco.

**Domnul Andrian Candu:**

Poftim? Dumneavoastră mie?

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Da. Eu fac...

**Domnul Andrian Candu:**

Precizare sau a doua întrebare.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Я сначала хочу поправить вас...

**Domnul Andrian Candu:**

Doamnă Bodnarenco...

**Doamna Elena Bodnarenco:**

... потому что вы уже не первый раз мою фамилию коверкаете.

**Domnul Andrian Candu:**

Doamna Bodnarenco.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

O literă numai și din „Candu” a devenit „Sandu” și este o altă persoană.

Pur și simplu, din stimă față de soțul meu plecat din viață, spre regret.  
Ultima dată.

**Domnul Andrian Candu:**

Cu regretele care sînt, doamnă Bodnarenco, vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Mersi.

Ați răspuns la a doua întrebare a mea. Dar prima întrebare totuși cu componența consiliului de administrație?

**Doamna Angela Susanu:**

Eu am... Da, mai revin încă o dată la prima întrebare. Pentru a nu intra în anumit conflict de interese și noi am stipulat în proiectul de lege că în cadrul

consiliului de administrație pot fi persoane din diferite părți. Nu e numai decît să fie angajat al consiliului local, angajat în Guvernul Republicii Moldova, sectorul privat. Adică e un cumul de funcționari, de competențe, de persoane care pot gestiona eficient.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Domnule Candu,

Eu am dreptul să vorbesc?

Da, mersi.

... я... (*Gălăgie în sală.*)

Вы государственный секретарь, да, сейчас? Сколько времени?

**Doamna Angela Susanu:**

Год.

**Doamna Elena Bodnarenco:**

Да. Я около 10 лет уже депутат Парламента, поэтому читать законы я хотя бы научилась. Понимать, может быть у вас есть сомнения. Но у меня впечатление, что вы не очень поняли мой вопрос.

Я вам привожу конкретный пример из конкретной практики. Я была три с половиной года примаром города Сороки. И я вам говорю пример из практики сегодняшней Сорокской. Теоретически прописано правильно. Я вам говорю, как закон может быть применен практически. И практически защиты у городского совета нет... и собственность государственная не защищена и услуга не защищена от недобросовестных советников.

Я вам предлагаю подумать, и ко второму чтению и мы, конечно, будем думать и вносить свои предложения, чтобы эти моменты предусмотреть.

Спасибо.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Chiorescu,

Vă rugăm frumos.

**Domnul Iurie Chiorescu:**

Doamnă raportor,

La articolul 4 „Capitalul social”. Alineatul (1): „Capitalul social al întreprinderii de stat/municipale nu poate fi mai mic de 5 mii de lei”. Totu-i bine și frumos.

Imediat la alineatul (4): „Capitalul social al întreprinderii de stat/municipale poate fi modificat prin majorarea sau reducerea lui”.

Eu vin cu propunerea „, dar nu mai mic decât cel stipulat în alineatul (1)”.  
Că aici intră în contradicție. Nu vi se pare?

**Doamna Angela Susanu:**

Se acceptă.

Deși e clar că dacă este un capital de minimum 5 mii de lei, el poate fi majorat sau micșorat în cuantumul în care nu încalcă prevederile legii.

**Domnul Iurie Chiorescu:**

D-apoi expres scrie că nu poate fi mai mic de 5 mii de lei.

**Doamna Angela Susanu:**

Bine. Notat...

**Domnul Iurie Chiorescu:**

... Mulțumim frumos.

**Doamna Angela Susanu:**

... pentru lectura a doua.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

Și ultima intervenție – domnul Lipskii.

**Domnul Oleg Lipskii:**

Mulțumesc frumos, domnule Președinte.

Doamnă Susanu,

Ce v-am întrebat și la comisie. Pentru ce este interzis statului să fondeze întreprinderi de stat prin această lege? Care-i sensul?

Mulțumesc.

**Doamna Angela Susanu:**

Da. O să răspund cum am răspuns și în comisie.

Întreprinderile de stat și întreprinderile municipale sînt niște forme organizatorico-juridice deja depășite. Depășite ca esență, depășite ca competență, depășite ca structură.

Avem circa 500 de întreprinderi de stat dintre care jumătate sînt în insolvență. Fondarea unei întreprinderi de stat deja nu-și mai are esența sa. Noi urmează să vedem ce facem cu întreprinderile de stat: să le organizăm din punct de vedere organizatorico-juridic în alte forme care aduc profit sau să le transformăm în instituții publice dacă este cazul și ele sînt necesare statului Republica Moldova sau să le lichidăm.



Sînt forme organizatorico-juridice care aduc profit, studiate și care sînt mult mai bine, haideți să spun așa, organizate și ca funcții, și ca competențe, și ca domeniu de aplicare decît întreprinderea de stat sau municipală.

Noi considerăm deja depășită etapa întreprinderilor de stat în economia de piață actuală.

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule Lipskii,

Vă rugăm frumos, precizare sau a doua întrebare.

**Domnul Oleg Lipskii:**

Întrebarea mea era: pentru ce se interzice? Eu nu pun... clar că poate să fie diferită forma organizatorică. Pentru ce se interzice forma întreprinderii de stat? Numai asta-i întrebarea. Ce-i sperietoare asta? Eu nu pot să înțeleg asta, numai asta vreau să înțeleg.

**Doamna Angela Susanu:**

Mă mai repet, pentru că ele deja sînt depășite și urmează să punem un punct și să fondăm agenți economici capabili să existe în condiții de piață.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim frumos.

Și ultima intervenție – domnul Deliu.

**Domnul Tudor Deliu:**

Mulțumesc mult.

Deci pentru precizare, la articolul 1 alineatul (2) se dă o definiție a întreprinderii municipale, se spune că este persoană juridică al cărei capital social aparține în întregime unității administrativ-teritoriale.

Acum articolul 3 alineatul (5): „Transmiterea, comercializarea, darea în locațiune/arendă sau comodatul și casarea bunurilor întreprinderii de stat municipale se efectuează în modul stabilit de Guvern”.

De ce?

Nu se încalcă principiul autonomiei locale, dacă noi într-un articol spunem că „capitalul social aparține în întregime unității administrativ-teritoriale care desfășoară” ș.a.m.d. aici la „transmiterea, comercializarea”, nu știu de ce, Guvernul. Guvernul poate să se refere la întreprinderile de stat, dar nu la acele municipale care este o prerogativă a autorității deliberative, așa cum dumneavoastră... Ce părere aveți?

**Doamna Angela Susanu:**

Mersi pentru întrebare.

Pot să spun că Guvernul aprobă pentru întreprinderea de stat setul de acte normative, pentru administrația publică locală ele sînt cu titlu de recomandare. Și în orice hotărîre de Guvern noi avem specificat – cu titlu de recomandare.

Administrația publică locală poate, la rîndul ei, să le aplice mot-a-mot unanim sau să-și creeze propriile acte normative la nivel local.

**Domnul Tudor Deliu:**

Păi eu citesc: „Se efectuează în modul stabilit de Guvern”. Este la imperativ, deci e obligat. Deci aici trebuie de găsit o altă formulă.

Nu poți autoritatea locală s-o oblige Guvernul, ea are autonomie locală.

**Doamna Angela Susanu:**

Mersi mult.

**Domnul Tudor Deliu:**

Și aceeași întrebare cu referire la articolul 14 alineatul (3): „Întreprinderea de stat municipală poate fi radiată din oficiu în condițiile” ș.a.m.d. ... „juridice și a întreprinzătorilor individuali, în baza hotărîrii de Guvern”. Iarăși aceeași problemă. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Or, se vede că, aici e clar, se referă la întreprinderea de stat, dar cea municipală este prerogativa autorităților.

Sînteți de acord?

**Doamna Angela Susanu:**

Da.

**Domnul Tudor Deliu:**

Da. Mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări în adresa autorilor.

Și îl rugăm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei.

Și dacă se poate, succint. (*Voce nedeslușită din sală.*)

**Domnul Andrian Candu:**

Nu se poate. Am înțeles. Cer scuze.

Poftiți.

**Domnul Ștefan Creangă:**

Stimate domnule Președinte,

Onorați deputați,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, prezentat de Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Proiectul de lege prenotat are drept scop instituirea cadrului normativ unic pentru întreprinderile de stat și întreprinderile municipale prin reglementarea particularităților de fondare, eficientizarea administrării și activității lor, modului de reorganizare și lichidare a întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale.

Proiectul de lege nominalizat reprezintă varianta reexaminată a proiectului de Lege cu privire la întreprinderile de stat și municipale nr.351, respins de plenul Parlamentului în ședința din 03.11.2016.

În acest scop, proiectul propus spre examinare conține norme clare privind neadmiterea înstrăinării bunurilor atribuite domeniului public și bunurilor cu destinație specială și stabilirea termenului de 24 de luni pentru reorganizarea întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale în societăți pe acțiuni sau instituții publice.

În contextul normei invocate, se constată necesitatea efectuării unei analize a întreprinderilor de stat și a întreprinderilor municipale existente pentru a vedea oportunitatea reorganizării lor în societăți pe acțiuni sau în instituții publice.

Totodată, constatăm că noul proiect de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, nu a delimitat clar specificul fondării, funcționării și încetării activității întreprinderilor municipale, în corespundere cu prevederile actelor legislative în vigoare. În acest sens, pentru lectura a doua, proiectul de lege propus va fi suplinit cu prevederi separate privind întreprinderea municipală racordate la prevederile Legii nr.436 privind administrația publică locală.

Menționăm că la elaborarea proiectului de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, autorii au ținut cont și de recomandările Curții de Conturi expuse în Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public în municipiul Chișinău în perioada 2010–2011, aprobat prin Hotărârea nr.37 și, respectiv, Raportul auditului conformității administrării fondurilor publice în cadrul întreprinderilor municipale pentru anul 2013, respectiv, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 8 aprilie 2014.

Proiectul de lege nominalizat este avizat pozitiv de Comisia juridică, numiri și imunități, Comisia agricultură și industrie alimentară, Comisia mediu și dezvoltare regională, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, în avizul prezentat la proiectul de Lege privind activitatea întreprinderii de stat și municipale, menționează că activitatea statului prin intermediul întreprinderilor de stat/municipale nu corelează cu principiile care guvernează activitatea de

întreprinzător și consideră inadmisibil tratarea inechitabilă a subiecților de drept care practică activitatea de întreprinzător.

În Raportul de expertiză anticorupție a proiectului de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală sînt expuse unele recomandări de revizuire a prevederilor proiectului de lege prin prisma standardelor anticorupție internaționale care vor fi examinate de către comisie pentru lectura a doua.

Menționăm că pentru lectura a doua, Comisia economie, buget și finanțe va veni cu concretizările de rigoare la capitolul „Auditul întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale” și cu rezultatul examinării amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor parvenite la proiectul de lege.

În contextul celor expuse și în rezultatul examinării proiectului de lege, Comisia economie, buget și finanțe a decis susținerea proiectului de Lege nr.231 și-l propune onoratului Plen pentru votarea în primă lectură.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte întrebări.

Vă rugăm frumos, doamnă Bacalu, să ne prezentați și coraportul Comisiei administrație publică. Vă rugăm frumos.

**Doamna Elena Bacalu:**

Mulțumesc mult, domnule Președinte.

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia administrație publică a examinat la ședința sa din 6 octombrie 2017 proiectul de Lege nr.231 din 14 iulie 2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului.

Comisia permanentă menționează că prezentul proiect de lege are drept scop instituirea unui nou cadru normativ în domeniul activității întreprinderilor de stat și celor municipale, urmînd ca reglementările cuprinse în Legea nr.146 din 16 iunie 1994 cu privire la întreprinderea de stat să fie abrogate.

Potrivit notei informative, autorul proiectului de lege expune condițiile ce au impus elaborarea proiectului respectiv, precum necesitatea stabilirii condițiilor juridice, organizatorice și economice de înființare, funcționare și încetare a activității întreprinderilor de stat și municipale, ținînd cont și de recomandările Curții de Conturi. Totodată, constatăm că principalele prevederi ale proiectului sînt:

- particularitățile fondării, funcționării și încetării activității întreprinderilor de stat și municipale;
- reglementarea dreptului de gestiune economică a bunurilor transmise;
- componența și atribuțiile organelor de conducere/comisiei de cenzori;
- încheierea tranzacțiilor cu conflict de interese;
- reorganizarea întreprinderilor de stat și municipale în societăți comerciale, instituții publice în termen de 5 ani.

Urmare a examinării proiectului de lege, comisia permanentă propune:

La articolul 7 alineatul (2) litera c), se va exclude sintagma „în modul și condițiile stabilite de Guvern”, deoarece în conformitate cu prevederile articolului 6 alineatul (2) din Legea nr.436 din 2006 privind administrația publică locală, raporturile dintre autoritățile publice centrale și cele locale au la bază principiile autonomiei, legalității, transparenței și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

La articolul 8 alineatul (2) unde se propune că membrul consiliului de administrație poate fi concomitent membru al consiliului de administrație a cel mult 3 întreprinderi de stat sau municipale, considerăm necesar ca norma respectivă să fie corelată cu prevederile punctului 1 din Hotărârea Guvernului nr.623 din 19.05.2016 pentru modificarea și completarea unor hotărâri ale Guvernului, care prevede ca unul și același funcționar poate fi membru în cel mult 5 organe de conducere ale societăților pe acțiuni, întreprinderilor de stat și municipale.

La articolul 10 alineatul (5) litera b) este necesară revizuirea sintagmei „desemnate în 4 comisii de cenzori”, deoarece norma respectivă nu are o reglementare expresă.

La articolul 14 alineatul (3) după sintagma „hotărârii de Guvern” de completat cu cuvintele „sau deciziei autorității deliberative a unității administrativ-teritoriale”.

Comisia administrație publică menționează că la proiectul de lege a parvenit avizul Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova nr.101 din septembrie 2017 în care sînt prezentate un șir de propuneri și recomandări, care pot fi susținute parțial.

În cadrul discuției asupra proiectului de lege, deputații comisiei permanente au propus crearea unui grup de lucru de către comisia sesizată în fond pentru definitivarea și examinarea acestuia în lectura a doua.

Reieșind din cele expuse, Comisia administrație publică se pronunță pentru examinarea proiectului de lege vizat de către plenul Parlamentului.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Vă atrag atenție, dragă colegă, că o comisie nu poate indica altei comisii ce grupuri de lucru să facă. Este domnul președinte Creangă și colegii dumnealui din comisie vor decide dacă vor avea nevoie de grup de lucru sau nu.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, înainte de a încheia dezbaterile pe marginea acestui subiect, a fost o înscriere cu luare de cuvânt și îl rugăm pe domnul Țap, la tribuna principală, și după care urmează procedura de vot.

**Domnul Iurie Țap:**

Domnule Președinte,

Eu înțeleg că avem și colegi cărora le este departe ceea ce se întâmplă și această reacție, de fapt, a demonstrat, dar eu aș ruga concursul dumneavoastră ca speaker, ca Președinte al Parlamentului, să asigurați ordinea în sală.

**Domnul Andrian Candu:**

Cer scuze, vă rog frumos.

Dragi colegi,

Vă rugăm frumos, un picuț de liniște, respect și toleranță față de toți colegii.

**Domnul Iurie Țap:**

În rest, lasă să vadă cetățenii, care este comportamentul deputaților.

Stimați colegi,

Aș vrea să precizez...

**Domnul Andrian Candu:**

Domnule Țap,

Vă rog frumos, poftiți.

**Domnul Iurie Țap:**

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Aș vrea mai întâi să precizez că acest proiect de lege este urmare a Strategiei naționale de descentralizare și planului respectiv de acțiuni pentru implementarea acesteia, care urma să fie realizat, aprobat până la finele anului 2015. Or, era vorba despre delimitarea proprietății de stat de cea a unităților administrativ-teritoriale și crearea instrumentelor respective de evidență și administrare eficientă a proprietății de către unitățile administrativ-teritoriale, ceea ce nu a fost făcut.

Problema de bază conceptuală unde ministerul și Guvernul greșesc, pentru că vine legea... proiectul de lege actual, care de altfel urma să fie unul separat și voi argumenta: avem proprietatea municipală care este administrată de sistemul administrației publice locale, în condițiile când avem sistemul administrației publice locale, respectiv și legea, avem sistemul finanțelor publice locale și legea.

Și sper eu că veni-va timpul când va fi asigurată codificarea sau va fi elaborat Codul colectivităților locale unde se vor regăsi toate legile care reglementează sistemul administrației publice locale, inclusiv legea respectivă ce ține de proprietate.

Iată de ce, este important să fie făcută această delimitare. Și mai mult, multiplele erori care sînt, vin de la faptul că se reglementează împreună aceste două domenii foarte diferite. Și aș menționa cîteva probleme de principiu: de fapt, acest proiect de lege în actuala redacție vine să limiteze regimul de autonomie locală. Or, autoritățile publice locale sînt autoritățile alese în baza principiilor eligibilității și dacă o să vă uitați peste proiectul de lege, o să vedeți că, de fapt, primarul colectivității locale care este ales, care este autoritatea reprezentativă și executivă, practic este îndepărtat de la procesul decizional în acest sens.

Și voi face trimitere, stimați colegi, la Legea nr.436 privind administrația publică locală „Articolul 29. Atribuțiile primarului” care spune expres: „Primarul propune consiliului local schema de organizare și condițiile de prestare a serviciilor publice de gospodărie comunală. Conduce, coordonează, controlează activitatea serviciilor publice locale.” Practic, primarul nu poate participa la selectarea administratorului. Totodată, avînd responsabilitatea deplină, fiind autoritatea aleasă, reprezentînd colectivitatea locală, el este îndepărtat.

În acest context, acele reglementări care vin în proiectul de lege contravin acestor principii și este vorba de neînțelegerea regimului de autonomie locală. Același lucru, conform prevederilor din acest proiect de lege, consiliul desemnează consiliul de administrație, dar nu și administratorul care este, de fapt, figura principală în activitatea unei întreprinderi, să spunem, municipale, societăți de acțiuni, depinde de forma de organizare.

În acest context, pentru lectura a doua este foarte important ca să se ia în considerare aceste obiecții de principiu, pentru că, de fapt, avem Legea privind administrația publică locală și celelalte legi trebuie să vină pentru a crea instrumentele, ele să fie în concordanță cu aceste principii constituționale și cu principiile Legii nr.435, Legii nr.436. Pentru că, voi reiterez, în cazul dat, pur și simplu, ministerul, care este elaborator de politici, nu ia în calcul regimul de autonomie locală. Altfel spus, încalcă acest regim, acest principiu constituțional, ceea ce va conduce la probleme serioase.

Și a fost o întrebare privind planul trienal. Dar mă întreb eu, primarul este ales pentru 4 ani, consiliul este ales pentru 4 ani, iar planul este trienal. Ceea ce v-am spus că acest proiect de lege vine să impună anumite condiții, în loc să se conforme și să creeze instrumentele adecvate.

Iată de ce... dar cît costă prevederea care spune, atenție! la 3 ani poate să se facă analiza și să se propună sancționarea sau demiterea acestuia la propunerea consiliului de administrație.

Deci consiliul local, care este autoritatea reprezentativă aleasă, primarul care este autoritate executivă nu au treabă și nu au dreptul de inițiativă. Deci primarul și

consiliul local, autoritățile locale care sînt împuternicite de către cetățeni, respectiv de către Constituție și prin lege sînt îndepărtate de la procesul decizional.

Este, de fapt, o interpretare eronată și va crea disensiuni serioase în organizarea și activitatea sistemului administrației publice locale.

Am spus de mai multe ori, reformele urmează să fie abordate cu cunoaștere de cauză, să fie profunde, or, așa cere, de fapt, așa este scris și în Strategia de reformă a administrației publice, care a fost aprobată prin hotărîre de Guvern la 25 iulie 2016.

Iată de ce, în luarea mea de cuvînt astăzi anterioară vorbeam, nu urmează să spunem, nu urmează să declarăm, este important ceea ce spunem să facem, să realizăm, să creăm un mecanism care va fi unul funcțional.

Și o spun și din experiența mea de primar, am avut 3 mandate, inclusiv m-am preocupat de aceste domenii și am reușit să realizez și la acest capitol să asigurăm serviciile publice de gospodărie comunală conform.

Propunerea în comisie a sunat astăzi să fie creat acel ... de lucru și noi propunem plenului și propunem acestei comisii să fie creat acest grup de lucru. În viziunea mea, este important să fie divizate, am argumentat parțial și nu voi lua din timp, dar cel puțin să nu creeze condiții care vor afecta pe viitor regimul de funcționare a autorităților administrației publice locale.

În rest, stimați colegi, eu înțeleg și o să revin la... de unde am pornit. Foarte mulți... iată, și aceasta vine să confirme, în special aș vrea să-i răspund unui coleg, iată care este atitudinea, de fapt, față de modernizarea Republicii Moldova, de crearea unui mecanism viabil care, într-adevăr, o să dea. Nu știm și nici nu dorim, aceasta este situația și regret doar mult, pentru că interesele sînt cu totul altele.

Sper, totuși, la bună-credință care să prevaleze și să încercăm să cooperăm pentru a defini un sistem al administrației publice pe potrivă Constituției – un sistem descentralizat care să aibă toate instrumentele necesare ca autoritățile locale să poată asigura servicii publice de calitate.

Vă mulțumesc.

**Domnul Andrian Candu:**

Vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr.231 din 14 iulie 2017 și luînd în considerare că acesta este și ultimul subiect de pe ordinea de zi, vă propun să trecem la procedura de vot.

Vă rugăm frumos toți deputații să ia locul.

În primul rînd, trebuie să constatăm existența cvorumului.

Vă rog frumos.

**N u m ă r ă t o r i i:**

Sectorul nr.1 – 12.



Sectorul nr.2 – 35.

Sectorul nr.3 – 10.

**Domnul Andrian Candu:**

Avem cvorum – 57 de deputați în sală.

**Cine este pentru a aproba proiectul de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, vot pentru primă lectură, proiectul nr.231 din 14 iulie 2017, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

**Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.**

Și, dragi colegi,

Luând în considerare că acesta a fost ultimul exercițiu de vot și ultimul subiect de pe ordinea de zi, dați-mi voie să declar ședința de astăzi din 6 octombrie 2017 fiind închisă.

Și revenim săptămîna viitoare în ședințele plenului.

Vă mulțumesc foarte mult.

Succese. Un bun sfîrșit de săptămîna.

*Ședința s-a încheiat la ora 16.08.*

*Stenograma a fost pregătită spre publicare  
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului  
din cadrul Direcției generale documentare  
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*